

Stockholms Hamnar
Års- och hållbarhetsredovisning
2017

Innehåll

Det här är Stockholms Hamnars samtryckta års- och hållbarhetsredovisning för 2017. Hållbarhetsredovisningen är upprättad i enlighet med ramverket GRI G4.

Stockholms Hamnar i korthet	3	HÅLLBARHETSREDOVISNING ENLIGT GRI	
Vd:s ord	4	Hållbarhetsdata och information om GRI-uppföljning	40
Viktiga händelser 2017	6	Revisors rapport över översiktlig granskning av hållbarhetsredovisning	49
Hamnar, kajer, slussar, båthållplatser och fastigheter	7		
Gods- och passagerartrafik i Stockholms Hamnar	9	ÅRSBOKSLUT, FÖRVALTNINGSBERÄTTELSE OCH HÅLLBARHETSRAPPORT	
Hållbara transportkedjor	11	Förvaltningsberättelse	52
Lönsam och samhällsnyttig	14	Hållbarhetsrapport	54
Organisation och styrning av verksamheten	17	Verksamheten i sammandrag	56
Intressent- och väsentlighetsanalys för en hållbar och ledande hamn	20	Resultaträkning	57
Affärsområden	23	Balansräkning	58
Affärsområde sjöfart: Passagerartrafik	25	Kassaflödesanalys	60
Affärsområde sjöfart: Godstrafik	27	Sammanställning eget kapital	61
Utvecklingsprojekt		Noter	62
Stockholm Norvik Hamn	30	Revisionsberättelse	67
Affärsområde fastigheter	31	Granskningsrapport	70
Stöd till verksamheten	33		
Styrelse	37		
Koncernledning	38		

Stockholms Hamnar i korthet

Stockholms Hamnars vision är att vara Östersjöns ledande hamn – en affärsfrämjande och välkomnande partner med hållbarhet i fokus.

Uppdrag och verksamhet

Finns i Stockholm, Nynäshamn och Kapellskär

Erbjuder kajplatser och anläggningar till främst färje-, kryssnings- och containertrafik

Vårdar och utvecklar kajerna i Stockholms innerstad

Främjar skärgårdstrafik och sjöburen lokaltrafik

Ägs av Stockholms stad

Förvaltar 14 km kaj och 1 100 000 kvm mark samt 80 hamnnära byggnader med 200 000 kvm lokalyta och 500 hyresgäster

Bygger Sveriges nya godshamn, Stockholm Norvik Hamn, som öppnar 2020

Är en del av det prioriterade europeiska transportsystemet TEN-T och en CORE-hamn

Varje dygn – året om

24 fartygsanlöp

105 slussningar

16 broöppningar

32 000 passagerare

26 300 ton gods

9 4 6
2017
8 3 5

Några av årets siffror

Omsättning 856 Mkr

Investeringar 971 Mkr

Resultat efter skatt 81 Mkr

167 anställda

9,7 miljoner ton gods – Sveriges tredje största godshamn

12 miljoner passagerare och 4 miljoner i skärgårdstrafiken – Sveriges i särklass största passagerarhamn

En samhällsnyttig hamn

Genererar årligen 5 miljarder kronor i köpkraft i Stockholmsregionen

Skapar 8 000 arbetstillfällen i regionen

Bidrar till miljövänliga transporter genom att ta gods så nära slutdestinationen som möjligt sjövägen

Ett rekordår vi kommer att minnas

2017 var på många sätt ett rekordår i Stockholms Hamnar. Både passagerar- och godsvolymerna passerade alla förväntningar. I containerhamnen hanterades rekordmånga enheter vilket bådär gott inför framtiden. Nu bygger vi klart Sveriges nya godshamn Stockholm Norvik Hamn.

Två av våra tre stora hamnprojekt är nu i mål. Den nya Värtahamnen med en ny modern terminal har varit i full drift i över ett år och Kapellskärs hamn som nu är om- och utbyggd, invigdes under festliga former i juni. Båda projekten har genomförts i tid och inom budget. Vi har ett fantastiskt stöd på den här spännande och viktiga resan av duktiga medarbetare, samarbetsvilliga kunder och proffsiga entreprenörer. Nu ska vi bygga klart Stockholm Norvik Hamn, den nya stora godshamnen i Sverige. När den är färdig 2020 har vi förverkligat vår hamnvision.

Både Stockholm och fartygen växer, samtidigt som kraven på hållbarhet ökar. Det är därför vi genomför de här genomgripande förändringarna i Stockholmsregionens hamninfrastruktur. Hamn och stad har arbetat fram ett sätt att växa sida vid sida för att möta den här utvecklingen på bästa sätt – stadsutveckling, varuförsörjning, hållbara transporter, turisnärings, arbetstillfällen och bostadsutveckling är områden där vi som bolag inom Stockholms stad är med och bidrar. Vårt uppdrag är att både bidra med samhällsnytta och ett gott ekonomiskt resultat, något som vi har levt upp till väl under året.

I år har våra gods- och passagerarvolymer slagit rekord inom flera segment. Både i Sverige och i Östersjöområdet håller tillväxten i sig. Även den för oss så viktiga finska marknaden har kommit tillbaka till samma nivåer som innan nedgången 2009. Vi har långsiktiga, stabila och skickliga kunder som satsar både kort- och långsiktigt, vilket tydligt syns i våra siffror och bådär fint för framtiden.

Men det finns orosmoln – i form av det handels- och säkerhetspolitiska läget i världen – som det inte går att blunda för. Det här kan komma att påverka stabiliteten och handeln mellan världsdelar och länder på kort eller lång sikt. Klimatfrågan är en annan stor fråga där vi följer utvecklingen och agerar på flera nivåer.

Vi genomför vårt uppdrag så klokt vi kan och försöker ta hänsyn till de aspekter som påverkar vår omgivning. Hållbarhetsfrågorna är en del av verksamhetsplaneringen. De frågor som vi ytterst valt att lyfta fram och rapportera i det här sammanhanget är långsiktig lönsamhet, effektiv och förnybar energianvändning samt fartygens utsläpp till luft. Det är aspekter som står högt på både vår och våra intressenters agenda.

Långsiktig lönsamhet handlar om våra stora infrastrukturprojekt som är viktiga investeringar i ny infrastruktur. Det ställer höga krav på oss som är med och bygger en av världens vackraste städer, där allt måste fungera och samtidigt vara bra för människor att leva, bo och turista i. Det är stora investeringar, men viktiga och lönsamma investeringar för framtiden.

Fartygens utsläpp till luft och en effektiv och förnybar energianvändning är viktiga och utmanande områden för oss. Som hamn har vi inte så stor påverkan vad gäller fartygens utsläpp till luft. Men den verksamhet som hamnar genererar har desto större påverkan. Därför strävar vi efter att vara ett föredöme i det som vi själva har kontroll över och att sedan i dialog med våra kunder och samarbetspartner arbeta med den indirekta

påverkan. Det gör vi bland annat genom att bygga anläggningar som gör det möjligt för våra kunder att vara hållbara. Exempel på det är möjlighet till el-anslutning och mot-tagningsanläggningar för avloppsvatten och avfall från fartyg samt att installera solceller och elmätare i våra fastigheter.

Hur vi hanterar ekonomin, vårt sociala ansvar och miljöfrågorna är avgörande för vår framgång. Tillsammans med kloka medarbetare, ansvarstagande kunder och samarbetspartner samt stabila ägare som alla är överens om att vi vill ha fungerande transporter av människor och gods, och en stad som är både hållbar och attraktiv, är vi på rätt och på god väg.

Ett stort tack för det år som gått!

Johan Castwall, verkställande direktör

Viktiga händelser 2017

- Sommarens kryssningssäsong slog rekord med drygt 1 miljon passagerare i Stockholms Hamnar. Totalt passerade över tolv miljoner färje- och kryssningspassagerare samt fyra miljoner resenärer i skärgårds- trafiken Stockholms Hamnars hamnar.
- Både mängden ro-ro- och containergods ökade under 2017. Totalt hanterades 9,7 miljoner ton vilket är rekordhøgt och en ökning med sju procent jämfört med 2016. Även containerterminalen i Frihamnen noterade rekord på 60 000 TEU.
- Stockholms Hamnar och den nya Värta-terminalen med sina fyra olika konstnärliga gestaltningar blev stolta vinnare av Årets projekt 2016 på 2017 års Enprocentgala. Byggnaden nominerades också till flera andra prestigefyllda priser, bland annat Stålbyggnadspriset och Trafikverkets arkitekturpris 2017. Värtaterminalen är också den första lokalbyggnaden som certifieras enligt Miljöbyggnad Guld i miljöprofilområdet Norra Djurgårdsstaden.
- Den 16 juni invigdes Kapellskärs hamn med pompa och ståt efter ett tre år långt om- och tillbyggnadsprojekt. Med en ny pir, större logistiktor och modernare hamnanläggningar är nu hamnen redo att ta emot framtidens fartyg.
- Stockholms Hamnar tog i drift en helt ny solcellsanläggning i Frihamnen. Totalt har nu bolaget fem anläggningar, och fler planeras.
- På dagen ett år efter firandet av byggstarten av Stockholm Norvik Hamn öppnade Stockholms Hamnar upp portarna för allmänheten. Intresset var stort – över 1 000 nyfikna besökare åkte guidade bussturer, besökte informationstält och kikade in i framtiden med hjälp av virtual reality.
- Rekordmånga bidrag från Stockholms Hamnar gick till final i Publishingpriset. Tidningen *Via Stockholms Hamnar*, boken *Att bygga en hamn – Värtahamnen*, filmen *Bra logistik är som musik* samt års- och hållbarhetsredovisningen 2016 passerade alla juryns nålsöga.
- Den 17 oktober startade Stena Line en ny färjelinje mellan Nynäshamns hamn och Gdynia. Nu transporteras ännu mer gods sjövägen direkt till den växande Stockholmsregionen.

Hamnar, kajer, slussar, båthållplatser och fastigheter

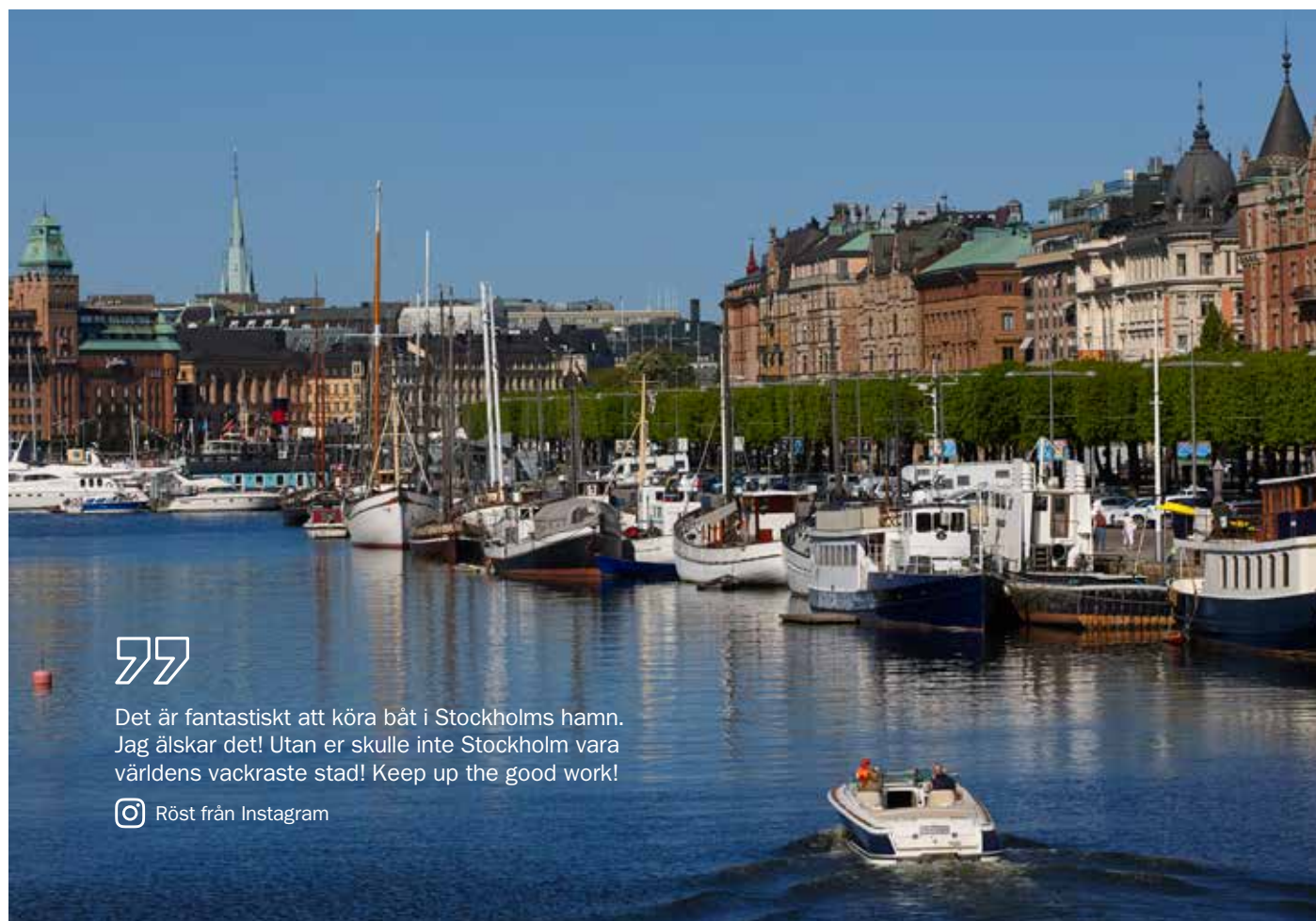
Stockholms Hamnar förvaltar totalt 14 km kaj och 1 100 000 kvm mark i de tre hamnarna Kapellskär, Stockholm och Nynäshamn. Bolaget förvaltar också cirka 80 hamnnära byggnader.

Stockholms Hamnar har till uppgift att erbjuda en effektiv hamnkapacitet och attraktiva fastigheter i Stockholms hamn, Nynäshamns hamn och Kapellskärs hamn.

I Stockholms innerstad ansvarar Stockholms Hamnar för flertalet kajer och hamnar, bland annat Stadsgården, Skeppsbron, Söder Mälarstrand, Frihamnen och Värtahamnen. I Frihamnen finns containerterminalen CTF och på Loudden driver Stockholms Hamnar en av Stockholms energihamnar.

Bolaget ansvarar även för Hammarbyslussen och Karl Johan-slussen, som är stängd just nu på grund av Slussens omdaning, samt för ett 20-tal båthållplatser som kan användas av yrkes- och privattrafik för att hämta och lämna passagerare. Öppning och stängning av Danviksbron, Skansbron och Liljeholmsbron ligger också i bolagets ansvar.

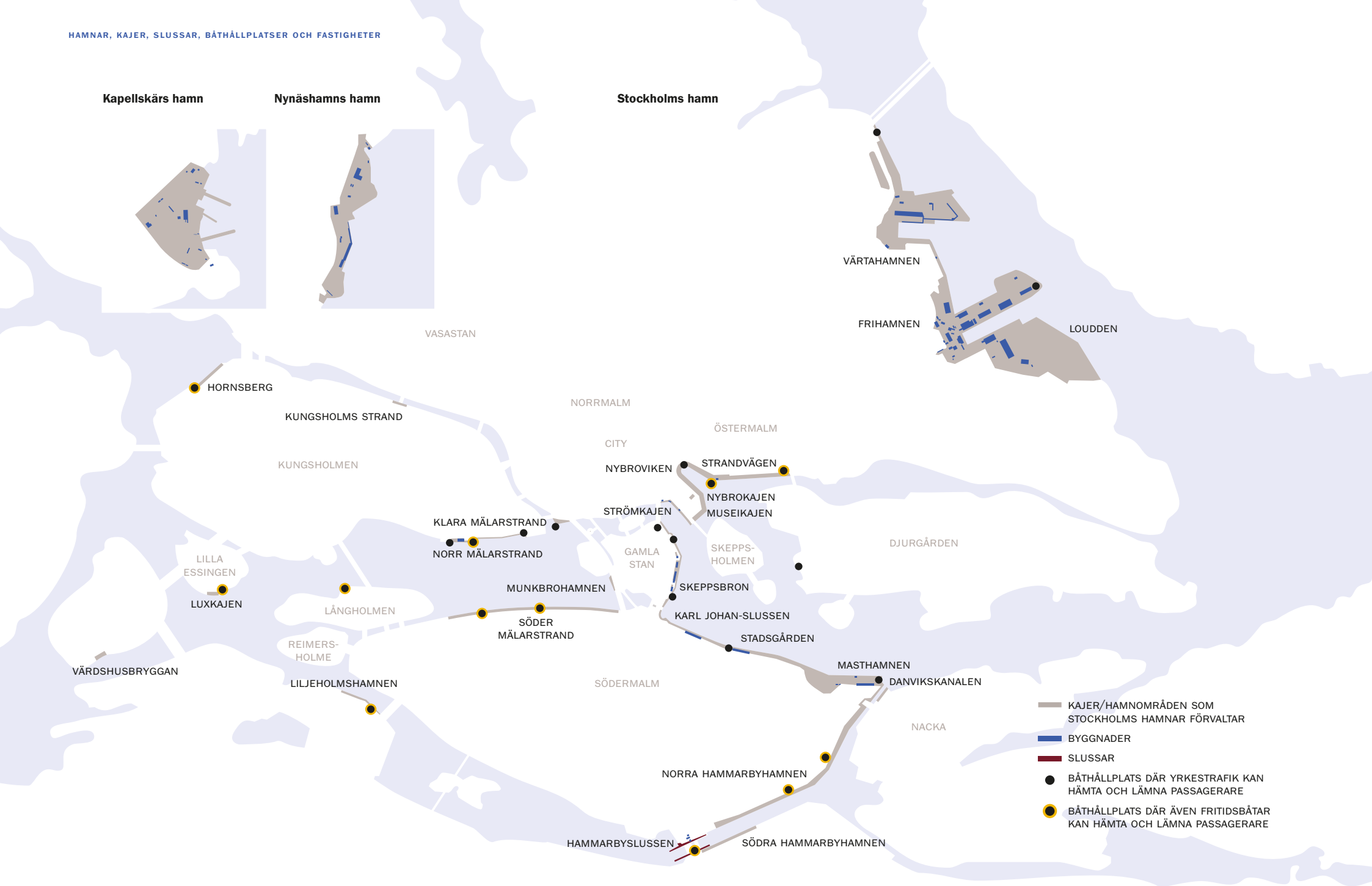
Stockholms Hamnar förvaltar även cirka 80 byggnader på totalt cirka 200 000 kvm samt 1 100 000 kvm mark. Byggnaderna ligger i anslutning till hamnarna.

Det är fantastiskt att köra båt i Stockholms hamn. Jag älskar det! Utan er skulle inte Stockholm vara världens vackraste stad! Keep up the good work!

Röst från Instagram

Gods- och passagerartrafik i Stockholms Hamnar

Med hamnar i Stockholm, Kapellskär och Nynäshamn är Stockholms Hamnar strategiskt placerat mitt i hjärtat av Sveriges största och snabbast växande befolknings- och konsumtionsområde, Stockholm-Mälardalen.

Stockholm

Hamnarna i Stockholms innerstad är viktiga knutpunkter för passagerare och gods.

Värtahamnen: Färjetrafik på Helsingfors, Åbo, Riga och Tallinn.

Frihamnen: Färjetrafik på Sankt Petersburg samt containertrafik på Bremerhaven, Hamburg och Antwerpen.

Stadsgården: Färjetrafik på Helsingfors och Åbo samt renodlad kryssningstrafik.

Internationella kryssningsfartyg anlöper Frihamnen, Värtahamnen, Stadsgården och Skeppsbron.

Skärgårdstrafiken är främst samlad kring Strömmen och Nybroviken. Vid innerstadskajerna ligger även stillaliggande och kommersiella fartyg.

Nynäshamn

Cirka 60 kilometer söder om Stockholm ligger Nynäshamns hamn. Nynäshamn har ett fördelaktigt läge för färjetrafik till hamnar i mellersta och södra Östersjön. Härifrån går fartyg till Visby, Gdansk, Gdynia och Ventspils. Det är färjor som tar både passagerare och gods.

Nynäshamn tar även emot större internationella kryssningsfartyg som inte har möjlighet eller väljer att inte ta sig genom Stockholms skärgård.

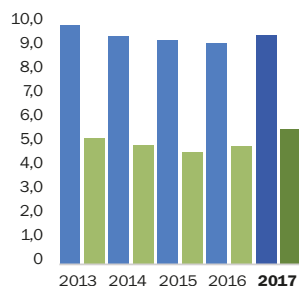
År 2020 öppnar godshamnen Stockholm Norvik Hamn strax norr om Nynäshamn.

Kapellskär

Kapellskärs hamn ligger cirka 90 kilometer norr om Stockholm och har med sitt läge stor betydelse för snabba godstransporter till och från Finland och Estland. Härifrån går fartyg med främst gods men även passagerare till Nådendal, Paldiski och Mariehamn.

Stockholm

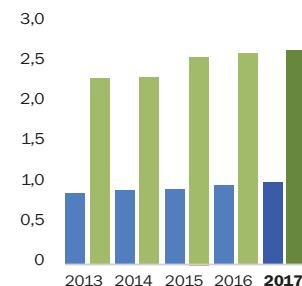
Miljoner passagerare, tusen ton gods

	Passagerare	Gods
2013	9 730 444	5 043 150
2014	9 266 295	4 956 399
2015	9 108 221	4 637 192
2016	9 074 000	4 932 962
2017	9 310 334	5 388 793

Kapellskär

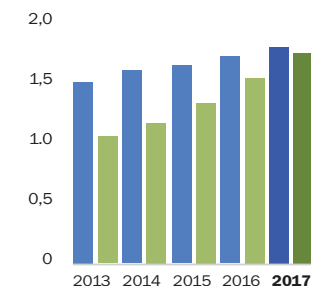
Miljoner passagerare, tusen ton gods

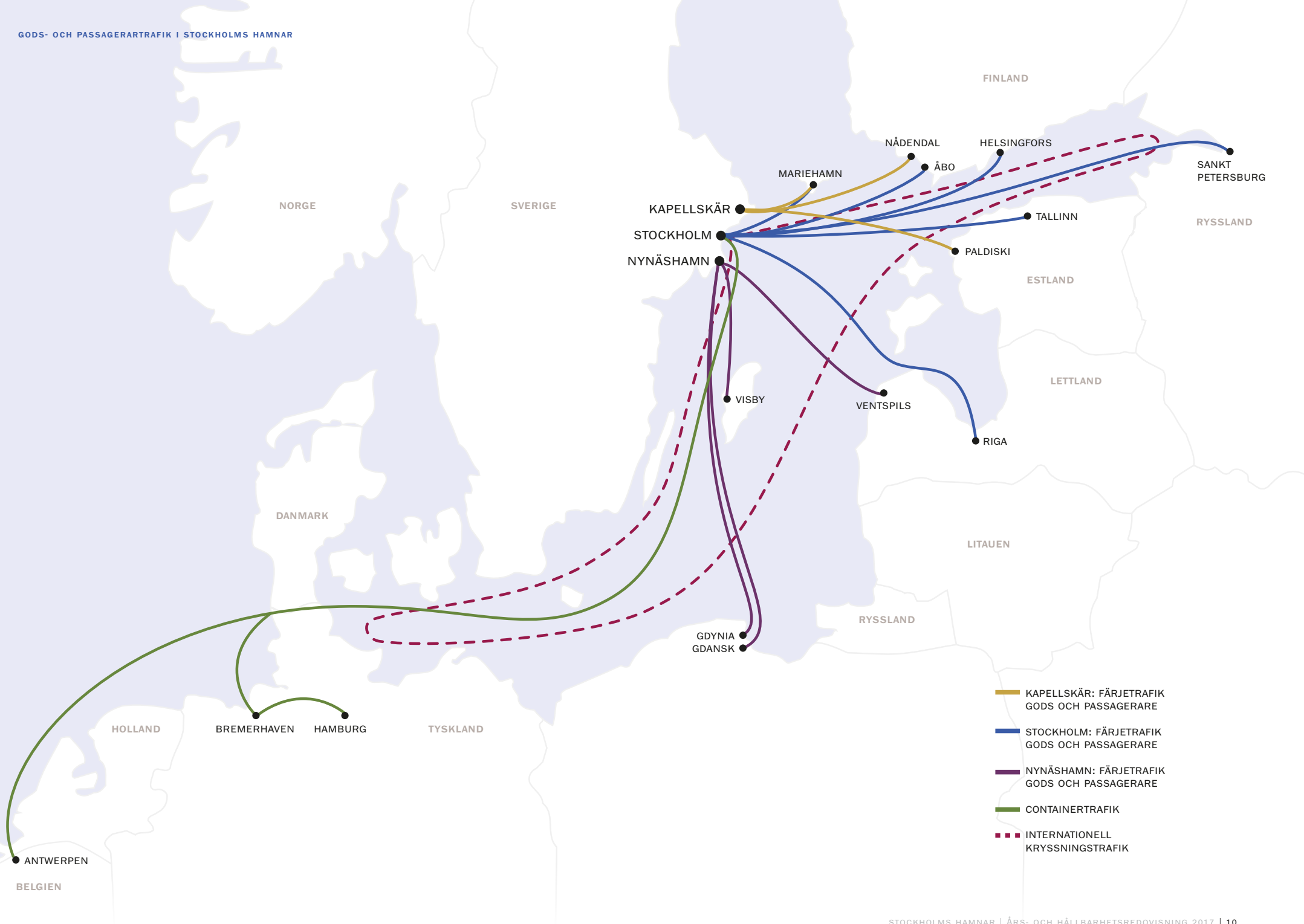
	Passagerare	Gods
2013	868 231	2 259 195
2014	915 695	2 263 323
2015	917 224	2 408 746
2016	936 584	2 544 355
2017	954 245	2 599 062

Nynäshamn

Miljoner passagerare, tusen ton gods

	Passagerare	Gods
2013	1 457 038	1 019 579
2014	1 550 002	1 125 380
2015	1 591 933	1 294 919
2016	1 666 939	1 531 023
2017	1 753 314	1 678 000

Hållbara transportkedjor

En av framtidens stora utmaningar är hållbara transporter. Stockholms Hamnar arbetar för att varor ska fraktas så nära slutdestinationen som möjligt till sjöss. Det ger stora miljövinster samtidigt som det avlastar Sveriges hårt belastade vägar och järnvägar.

9 av 10 varor kommer sjövägen

Många av de fartyg som trafikerar Stockholms Hamnar fungerar som en bro för både gods och passagerare mellan Sverige och andra länder.

Redan idag kommer nio av tio varor till Sverige sjövägen. Stockholms Hamnar arbetar för att ännu mer gods ska komma sjövägen till Stockholm, som är Sveriges största konsumtionsområde.

Nytta och nöje

Passagerarna på färjorna är både nytto- och nöjesresenärer. Nyttoreesenärerna använder sjöfarten för att förflytta sig för att arbeta, hälsa på släktingar med mera. Nöjesresenärerna är viktiga för den växande turistnäringen.

Turistnäringen har nu vuxit sig så stark i Sverige att den kan jämföras med en basnäring som papper eller stål. Enbart färjetrafiken i Stockholm genererar fem miljarder kronor i turistintäkter per år, ger upphov till 4 100 arbetstillfällen och fyller sju hotell varje dygn året runt.

Kollektivtrafik på vatten är också ett prioriterat område för att utveckla hållbara transportkedjor i Stockholmsregionen. Stockholms läns landsting, som har huvudansvaret, och Stockholms Hamnar skapar förutsättningar för den här trafiken på strategiska lägen vid innerstadskajerna och prioriterar den när kajerna ska utvecklas.

Fartygen blir allt större

En trend som påverkar många hamnar i världen är att fartygsstorlekarna ökar. Den här utvecklingen går nu allt fortare och drivs av positiv volymutveckling, kostnadseffektivisering och skalfördelar. De utvecklingsprojekt som genomförts och genomförs i alla Stockholms Hamnars hamnar är därför avgörande för att på lång sikt kunna tillhandahålla den infrastruktur som krävs och den service som rederierna efterfrågar.

Regeringen är mycket tydlig i sin ambition att flytta över gods från väg till sjöfart. Med Stockholm Norvik Hamn på plats bidrar vi i stor utsträckning till en sådan hållbar transportkedja där gods färdas sjövägen en längre sträcka och närmare sin slutdestination. Men det kräver att det finns goda konkurrensförutsättningar för sjöfarten, och förbindelserna till och från hamnen måste vara effektiva och kapacitetsstarka.

Det här är frågor vi har jobbat mycket med under 2017, bland annat genom att engagera oss i Sjöfartsverkets farledsavgifter och Trafikverkets nationella plan för transportsystemet. Det handlar om att skapa bästa möjliga långsiktiga förutsättningar för sjöfarten, för våra kunder och för vår egen verksamhet.

Sandra Gegerfelt, utredare och ansvarig public affairs Stockholms Hamnar

Bättre framkomlighet i Europa

Genom den europeiska infrastrukturpolitiken skapar EU det transeuropeiska transportnätet TEN-T. Syftet är att modernisera transportlederna i Europa, avlägsna flaskhalsar, uppgradera infrastruktur och förenkla gränsöverskridande transporter. På så sätt kan transportnätet bidra till att uppnå EU:s klimatmål.

Av Europas cirka 1 200 hamnar har drygt 100 pekats ut som extra viktiga stomnätshamnar, så kallade corehamnar. Det ställer krav på att tillhandahålla infrastruktur och hållbara lösningar som efterfrågas av EU och ger samtidigt möjligheter genom till exempel finansieringsstöd och prioritering vid infrastruktursatsningar.

Stockholms hamn är en av fem utpekade corehamnar i Sverige men även Kapellskärs hamn och Nynäshamns hamn är utpekade hamnar inom TEN-T.

EU-pengar till NextGen Link

Under 2017 beviljades Stockholms Hamnar tillsammans med Åbo Hamn, Mariehamns Hamn och Viking Line EU-medel för det gemensamma projektet NextGen Link. Projektet syftar till att uppgradera sjöfartsförbindelsen Åbo-Mariehamn-Stockholm med ett nytt LNG-fartyg samt att förbättra infrastrukturen i hamnarna.

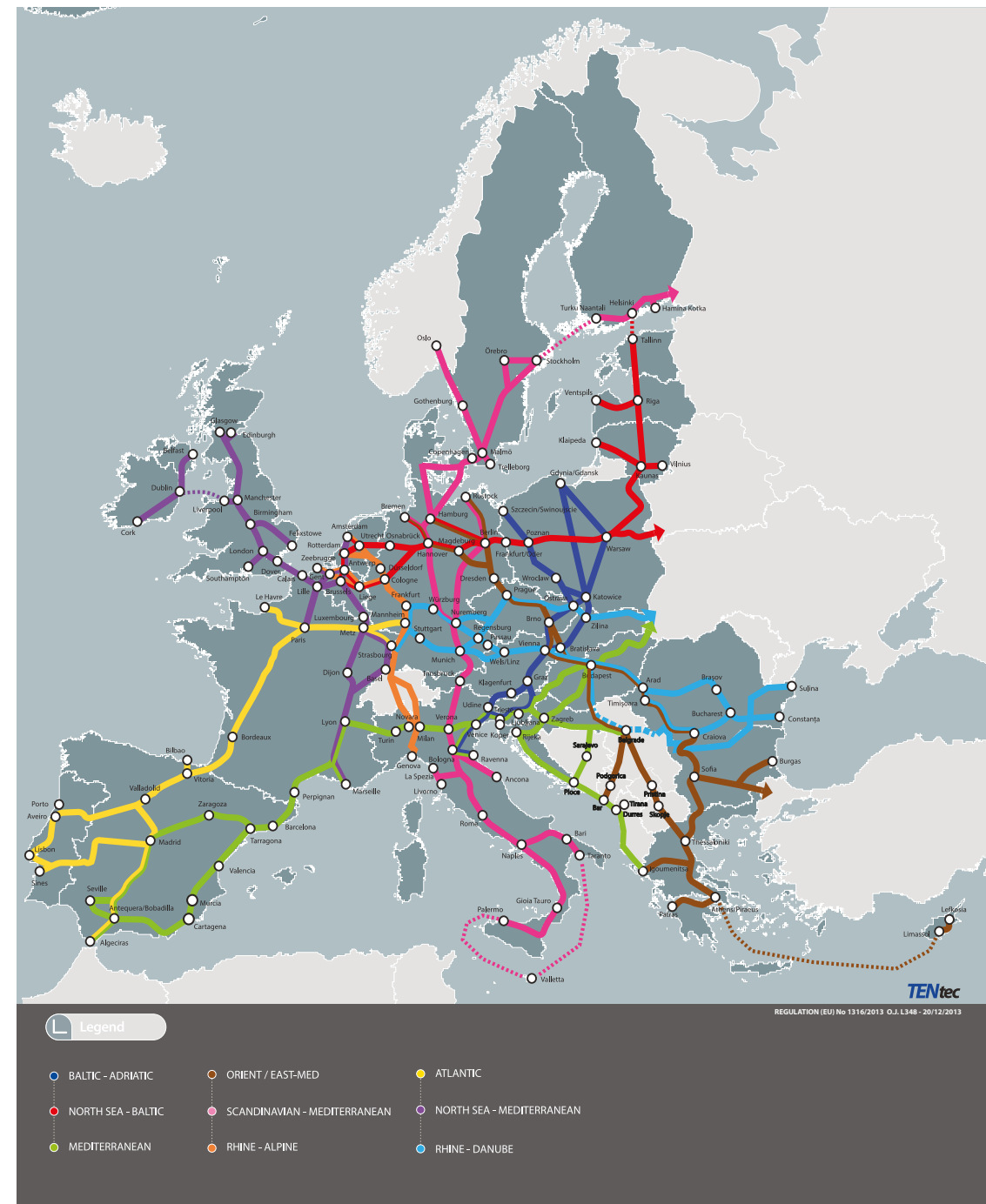

Co-financed by the European Union
Connecting Europe Facility

Viktiga samarbeten

Hamnar är både konkurrenter och samarbetspartner. Att samverka i nätverk för att utveckla näringen, standarder och dela erfarenheter är en framgångsrik och mångårig tradition i hamnvärlden.

Stockholms Hamnar deltar bland annat i Baltic Ports Organization (BPO), Cruise Europe, European Sea Port Organisation (ESPO) och International Association of Ports and Harbours (IAPH).

Några viktiga transportkedjor i Stockholms Hamnars hamnar

Färjor/ro-ro

Färjorna fungerar som en bro till Gotland, Finland, Ryssland, Polen och Baltikum. 11 miljoner passagerare spenderar varje år fem miljarder kronor, fyller sju hotell, skapar 4 100 arbetstillfällen och står för en stor del av turistnäringen i Stockholm. Sju miljoner ton gods förflyttas också via färje- och ro-ro-trafiken.

Container

Containrarna som ska till Stockholm kommer ofta först till någon hamn i Europa och frakts sedan med ett mindre feederfartyg till containerterminalen i Frihamnen. Container är ett effektivt sätt att flytta varor mellan kontinenter. Nio av tio varor kommer sjövägen till Sverige, ofta i container.

Internationella kryssningar

Internationella kryssningsrederier lockar passagerare från hela världen till Östersjön. Stockholms Hamnar tar varje år emot omkring en miljon kryssningspassagerare som spenderar över en halv miljard kronor på restaurangbesök, upplevelser och shopping i Stockholmsområdet.

Bulk

Bulk är gods som frakts oförpackat i ett fartyg. Det kan handla om spannmål, olja eller cement. Det är en verksamhet som är svår att kombinera med storstadsbebyggelse. Därför utvecklas inte det här verksamhetsområdet inom Stockholms Hamnar.

Lönsam och samhällsnyttig

Stockholms Hamnar är ett kommunalt bolag med ett tydligt resultatkrav från Stockholms stad. Samtidigt är en del av uppdraget av samhällsnyttig karaktär, som till exempel att rusta upp och förvalta innerstadskajer.

Stockholm är en av de städer som växer snabbast i Europa. Stockholms Hamnar bidrar till att göra det möjligt genom att bygga nya miljöanpassade och effektiva hamnar för hållbara transporter av gods och passagerare. I och med detta frigörs mark för stadsutveckling med bostäder, kontor, restauranger, caféer, flanörstråk, cykelbanor med mera.

Innerstadskajer viktiga för Stockholms identitet

Stockholms Hamnar arbetar för att skapa en blandning av verksamheter vid innerstadskajerna så att de är attraktiva för både stockholmare och besökare. Kajerna är också viktiga för att möjliggöra kollektivtrafik på vatten. Stockholms Hamnar samarbetar med Stockholms läns landsting som ansvarar för kollektivtrafiken, och har bland annat tagit fram ett tjugotal båthållplatser runt om i staden för att underlätta för den här typen av trafik att angöra vid kaj.

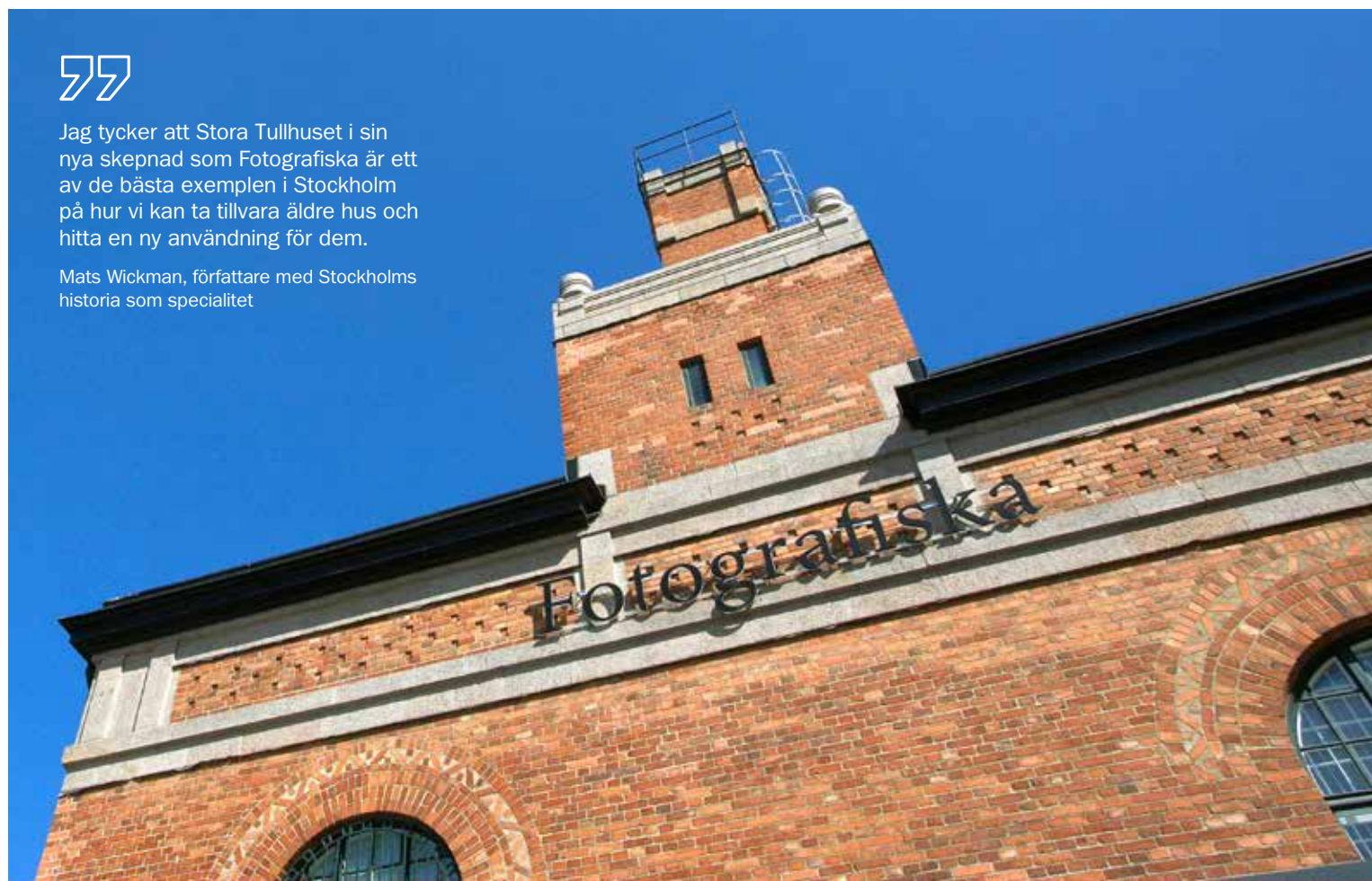
Bidrar till stadsutvecklingen

En av Stockholms stads mest prioriterade uppgifter är att möjliggöra boende för nya stockholmare. Genom att utveckla nya hamnar frigörs attraktiv mark för stadsutveckling

Jag tycker att Stora Tullhuset i sin nya skepnad som Fotografiska är ett av de bästa exemplen i Stockholm på hur vi kan ta tillvara äldre hus och hitta en ny användning för dem.

Mats Wickman, författare med Stockholms historia som specialitet

Därför tycker stockholmarna att hamnen är viktig

Turism

83 procent tycker att hamnen är viktig för Stockholmsregionens turism.

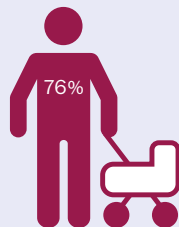
Näringsliv

79 procent tycker att hamnen är viktig för Stockholmsregionens näringsliv.

Invånare

76 procent tycker att hamnen är viktig för Stockholmsregionens invånare.

Stockholms Hamnar har redan genomfört stora hamnprojekt och genom dem svarar Stockholms stad upp mot behovet av hållbara transporter i vår växande region. Våra nya och ombyggda hamnar avlastar Sveriges idag hårt belastade vägar och järnvägar. Att ta godset så nära slutdestinationen som möjligt är också det bästa för miljön.

Karin Wanngård, finansborgarråd Stockholms stad

samtidigt som möjligheten till hållbara transporter för varor och passagerare förbättras i regionen.

Brett politiskt stöd

När utvecklingen går snabbt är det viktigt att bevaka att staden behåller sitt värde för både boende och besökare. Investeringarna

måste vara både långsiktigt lönsamma och samhällsnyttiga. De uppdrag som Stockholms Hamnar arbetar efter är brett politiskt förankrade, vilket är avgörande eftersom utvecklingen av hamnarna sker på lång sikt. Skifte av politisk majoritet i Stockholms stad innebär därmed inte några dramatiska förändringar.

Stockholmarna tycker om sin hamn

Med viss regelbundenhet mäter Stockholms Hamnar stockholmarnas kännedom om och syn på bolaget. En undersökning från 2016 visar att omkring åtta av tio tycker att hamnen är viktig för Stockholmsregionens turism, näringsliv och invånare.

Stockholms Hamnar investerar
7,5 miljarder kronor i ny infrastruktur för att
lämna mark i centrala Stockholm
för bostadsbyggande

9 av 10 varor kommer
sjövägen till Sverige

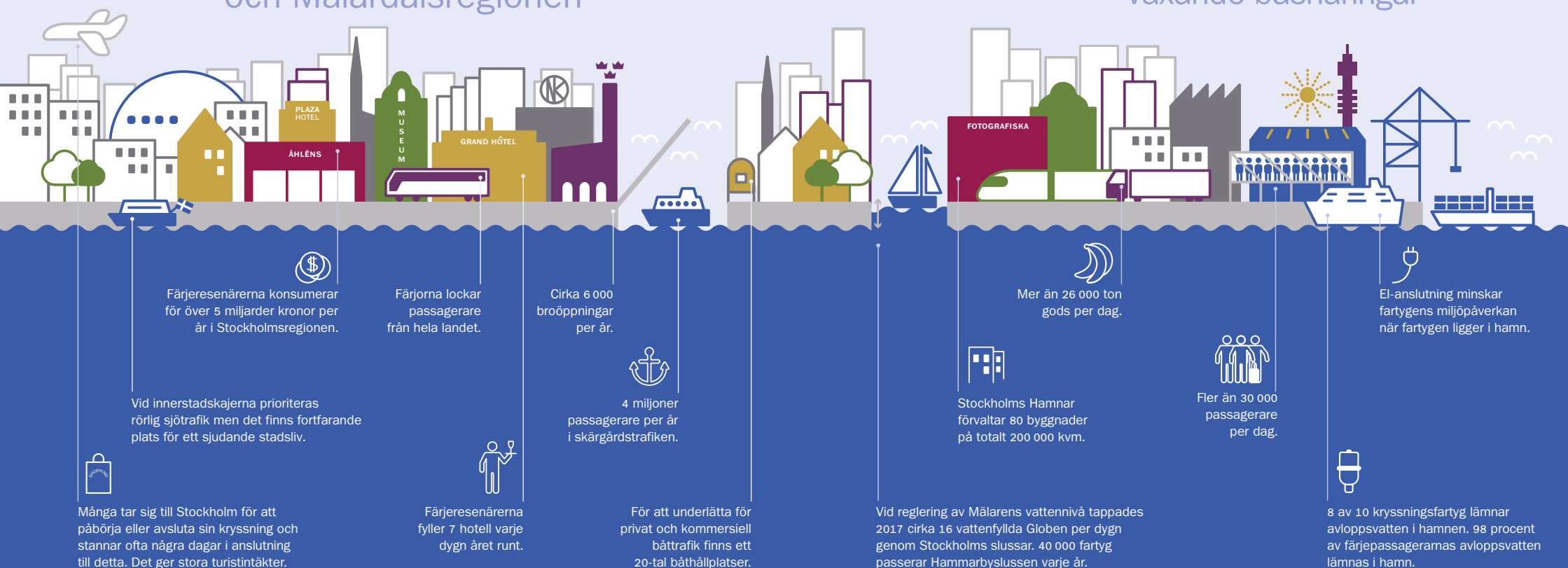
11 miljoner färjepassagerare
nästan 10 miljoner ton gods

Stockholms Hamnar genererar
8000 arbetstillfällen i Stockholm
och Mälardalsregionen

Stockholm är en av de snabbast
växande städerna i Europa
Antalet invånare beräknas bli
800 000 fler till 2050

Att frakta gods till sjöss så nära
slutkonsumenten som möjligt ger
stora miljöfördelar och avlastar
väg och järnväg

Turismen är en av
Sveriges största och snabbast
växande basnäringar

Organisation och styrning av verksamheten

Stockholms Hamn AB är ett helägt dotterbolag till Stockholms Stadshus AB. Utgångspunkterna i styrningen är visionen att vara Östersjöns ledande hamn, ägardirektiv från Stockholms stads kommunfullmäktige, Stockholms Hamnars egna långsiktiga mål och en årlig intressent- och väsentlighetsanalys.

Stockholms Hamnars ägarstruktur

Koncernen Stockholms Hamnar består av moderbolaget Stockholms Hamn AB med två dotterbolag, Kapellskärs Hamn AB och Nynäshamns Hamn AB (vilande).

Kapellskärs Hamn AB ägs till 91 procent av Stockholms Hamn AB och till nio procent av Norrtälje kommun. Det vilande bolaget Nynäshamns Hamn AB är helägt bolag. Stockholms Hamn AB äger 50 procent av aktierna i intressebolaget Nynäshamns Mark AB. Övriga 50 procent ägs av Nynäshamns kommun.

Stockholms stads organisation

Stockholms stad har en del verksamheter i bolag istället för förvaltningar. Dessa bolag är samlade inom ramen för Stockholms Stadshus AB. I koncernen finns 16 bolag som bedriver verksamhet inom områden som är av central betydelse för stadens invånare.

Kommunfullmäktige fattar beslut i budgeten om ägardirektiv för samtliga bolag inom koncernen. Bolagens styrelser får genom ägardirektiven uppdrag som ska verkställas under verksamhetsåret.

Styrning och uppföljning

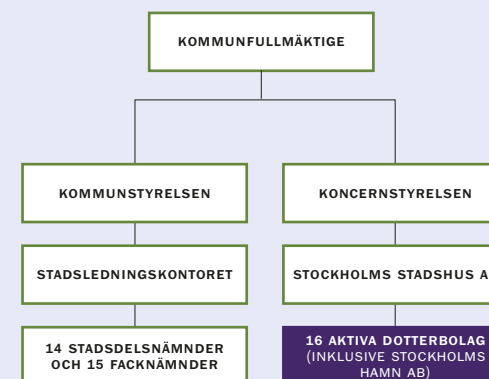
Verksamhetsstyrningen utgår från Stockholms Hamnars treårsplan, som visar den strategiska inriktningen, samt den årliga affärsplanen och budgeten.

Tre gånger per år hålls uppföljningsmöten som följer Stockholms Hamnars rapportering till styrelsen och Stockholms Stadshus AB. Verksamheten utvärderas genom att mål, mått, aktiviteter, avvikelser och utfall från revisioner följs upp. På så sätt rör sig verksamheten i riktning mot ägardirektiven och visionen att vara Östersjöns ledande hamn.

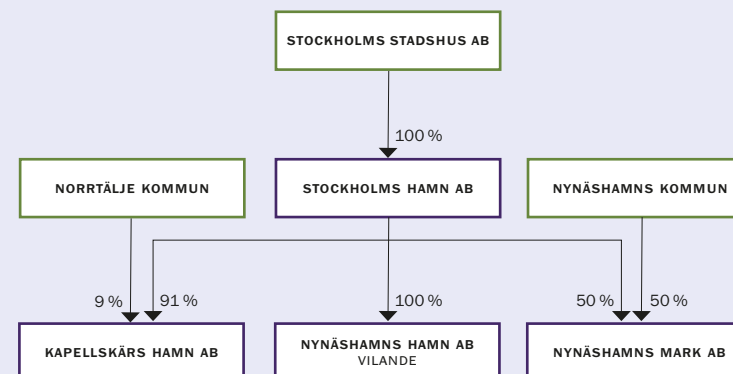
Verksamheten följs kontinuerligt upp på avdelningar och enheter. För att få samma bild av företagets utveckling samlas alla medarbetare minst två gånger per år för att delta i både affärsplanering och uppföljning.

Stockholms stads organisation

Stockholms Hamnars ägarstruktur

Revisioner

Inom Stockholms Hamnar sker många revisioner under ett år. Revisionerna följs upp vid ledningens genomgång per tertial och i samband med årsbokslutet där revisorer för ekonomi och hållbarhet samt stadsrevisorer och lekmanarevisorer avger sina rapporter. Stockholms Hamnar är ISO-certifierat inom både kvalitet och miljö vilket innebär att interna och externa revisorer genomför regelbundna revisioner.

Följande revisioner genomförs varje år för att granska Stockholms Hamnars verksamhet:

- EY för ekonomi och översiktlig granskning av hållbarhet, GRI G4
- Revisionskontoret från Stockholms stad
- LRQA – ISO 9001:2015 (kvalitet) och 14001:2015 (miljö)
- Interna revisioner – ISO 9001:2015 (kvalitet) och 14001:2015 (miljö)
- Riktade revisioner, till exempel på uppdrag av Stockholms Stadshus AB, av de stora projekt Stockholms Hamnar driver

Vision

Stockholms Hamnar är Östersjöns ledande hamn – en affärsfrämjande och välkomnande partner med hållbarhet i fokus.

Mission

Stockholms Hamnar är en effektiv länk för transporter av människor och varor mellan vatten, spår och väg.

Affärsidé

Stockholms Hamnar erbjuder rederier, hyresgäster, stockholmare och turister åtkomst till Stockholm och regionen genom att tillhandahålla modern hamn-anknuten infrastruktur och service – där säkerhet och miljö är i fokus.

Det gör Stockholms Hamnar genom att:

- erbjuda kajplatser och anläggningar till främst färje-, kryssnings- och containertrafik
- vårda och utveckla innerstadens kajer
- främja skärgårdstrafik och sjöburen lokaltrafik
- vara en effektiv och lönsam partner

Långsiktiga mål

Stockholms Hamnars vision bryts ner i 13 långsiktiga mål som är uppdelade i tre områden – hamnverksamhet, fastigheter och stöd till verksamheten. Till dessa mål knyts varje år aktiviteter, mått och indikatorer för att på så sätt ta steg för steg i riktning mot visionen.

Stockholms Hamnars långsiktiga mål

HAMNVERKSAMHET

Effektiv hamnkapacitet

Vi möter kunders och samhällets långsiktiga behov av hamnkapacitet för både person- och godstrafik.

Nöjda och hållbara kunder

Vi gör det möjligt för kunder att vara och agera hållbart.

FASTIGHETER

Attraktiva och hamnnära fastigheter

Vi utvecklar, förvaltar och hyr ut unika, hållbara och hamnnära fastigheter.

STÖD TILL VERKSAMHETEN

Effektiv verksamhetsstyrning

Vi arbetar med tydliga mål, uppföljning och transparent rapportering.

Lönsam affärsverksamhet

Vi bedriver en långsiktigt lönsam affärsverksamhet.

Säker arbetsplats

Vi är ett föredöme i arbetsmiljö-, hälso- och säkerhetsarbetet.

Förnybar energi

Vi använder endast förnybar energi.

Brottsförebyggande

Vi motverkar illegal verksamhet i samverkan med våra intressenter.

Kompetenta medarbetare

Vi säkerställer proaktivt rätt kompetens och arbetar för mångfald.

Kloka inköp

Våra inköp är hållbara.

Proaktiv kommunikation

Vi har en öppen dialog med våra intressenter i effektiva kanaler.

Leva som vi lär

Våra etiska riktlinjer vägleder oss i vårt beteende.

Effektiv resursanvändning

Vi använder allt material, avfall, energi, vatten och tid effektivt.

Intressent- och väsentlighetsanalys för en hållbar och ledande hamn

Lyhördhet och nära samarbete med Stockholms Hamnars intressenter är viktigt för att förstå och leva upp till de krav som ställs på verksamheten idag och i framtiden. De tre frågor som väger tyngst, när både Stockholms Hamnar och dess intressenter sagt sitt, är fartygens utsläpp till luft, en effektiv och förnybar energianvändning och en långsiktig lönsamhet.

Det är ett stort ansvar att skapa morgondagens infrastruktur i ett växande Stockholm. Balans mellan hur ekonomin, det sociala ansvaret och miljöfrågorna hanteras är avgörande för framgång.

Stockholms Hamnars utmaning är att tillgodose rederiernas framtida behov av snabba effektiva anlöp med allt större fartyg och samtidigt utveckla och tillvarata Stockholms unika värden. Ekonomisk, ekologisk och social hållbarhet är självklara aspekter i det uppdraget.

Genom undersökningar, regelbunden dialog och nära samarbete med ägare, kunder och närboende är det tydligt att intressenternas uppfattning om vilka frågor som är viktiga för Stockholms Hamnar stämmer väl överens med de utmaningar som bolaget har identifierat. De frågor som väger tyngst är fartygens utsläpp till luft, en effektiv och förnybar energianvändning och långsiktig lönsamhet. Dessa mäter Stockholms Hamnar genom GRI-indikatorer.

Hela verksamheten i Stockholms Hamnar präglas av långsiktighet – allt från relationer med kunder till investeringar i byggnader, kajer och stora hamnanläggningar.

Investeringar i hamnanläggningar är mycket kapitalkrävande men också mycket nödvändigt. Vi rustar oss för framtiden. För att lyckas både krävs det och skapar det förutsättningar för en lönsamhet som blir långsiktig och hållbar för både oss och våra kunder.

Mats Lundin, chef avdelningen affärsstöd Stockholms Hamnar

GRI

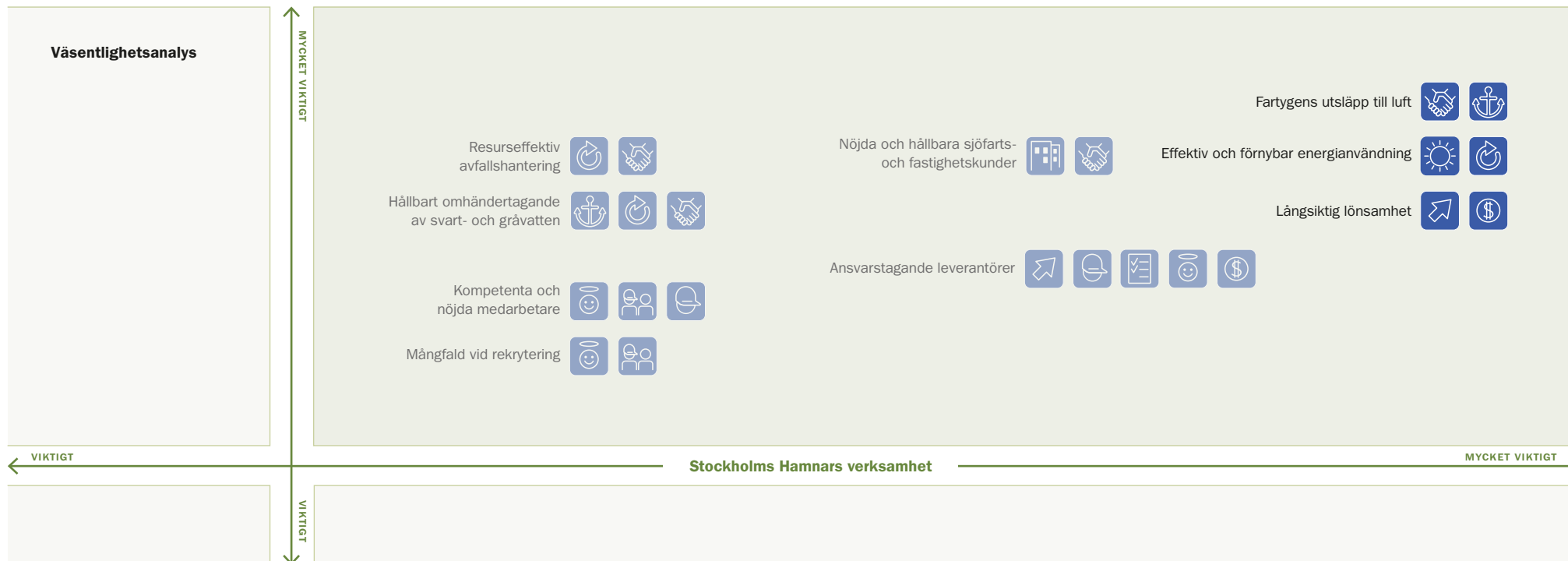
GRI (Global Reporting Initiative) är en internationell oberoende organisation med syftet att bland annat stötta företag, myndigheter och andra organisationer att förstå och kommunicera effekterna av sin verksamhet när det gäller kritiska hållbarhetsfrågor som

klimatförändringar, mänskliga rättigheter, korruption och mycket annat. GRI tillhandahåller ett ramverk (GRI G4) för att rapportera hållbarhetsaspekter inom ekonomi, socialt ansvar och miljö. En viktig del i planering och uppföljning enligt GRI är att ta med sina

intressenters förväntningar på verksamheten och vikta dessa i en väsentlighetsanalys.

På sidorna 39–48 finns Stockholms Hamnars GRI-rapportering.

Från 2018 kommer Stockholms Hamnar att rapportera enligt GRI Standards.

Intressentanalys

Varje år görs en genomgång av kontakten och samarbetet med Stockholms Hamnars intressenter för att på ett strukturerat sätt värdera deras åsikter om verksamheten och identifiera vilka aspekter som bör prioriteras i arbetet.

Stockholms Hamnar vidareutvecklade 2016 intressent- och väsentlighetsanalysen. Förändringen består främst i att hållbarhetsaspekterna nu är något färre och att de översatts och beskrivs med Stockholms Hamnars egna begrepp.

INTRESSENTGRUPP	INTRESSENTER	
Ägare	Kommunfullmäktige	Ägardirektiv, budget och andra stora frågor
	Stockholms Stadshus AB	Tertialvis uppföljning av verksamhet och mål. Dialog om ägardirektiv, budget och andra stora frågor
	Styrelse	Regelbunden uppföljning av verksamheten. Dialog om ägardirektiv, budget och andra stora frågor
Kunder	Sjöfart: Rederier med flera	NKI som genomförs vartannat år, dialog på alla nivåer
	Fastigheter: Hyresgäster med flera	NKI som genomförs vartannat år, dialog på alla nivåer
Medarbetare	Anställda	Medarbetarundersökning, dialog under verksamhetsplanering, uppföljning medarbetarsamtal, chefsträffar med mera
Leverantörer	Service till sjöfarten	Upphandling, avtal och uppföljning
	Inköp av varor och tjänster	Upphandling, avtal och uppföljning
Myndigheter	De som ger tillstånd och fastställer villkor för verksamheten	Lagkrav som fastställs genom bland annat tillstånd och dialog i vardagen
	– EU, Mark- och miljödomstolen, länsstyrelsen med flera	
	Verksamhetsnära myndigheter – Tull, polis, sjöfartsverk	Kontinuerlig dialog, samverkan i projekt och varaktiga grupper
Organisationer	Miljö – WWF med flera	Information, dialog och omvärldsbevakning
Branschen	Andra hamnar, transportsektorn	Medlemskap, information, dialog och omvärldsbevakning
Allmänhet	Närboende till verksamheten	Information, dialog, samverkan, regelbunden varumärkesundersökning och omvärldsbevakning
	Boende i länet	Information, dialog, samverkan, regelbunden varumärkesundersökning och omvärldsbevakning
Kundens kund	Turister, besökare, lastbilschaufförer	Mötet i terminaler, hamnområden och innerstadskajer

FN:s 17 globala mål

Världens länder har åtagit sig att fram till år 2030 leda världen mot en hållbar och rättvis framtid. Vid FN:s toppmöte den 25 september 2015 antog stats- och regeringschefer 17 globala mål och Agenda 2030 för hållbar utveckling. Målen syftar till att utrota fattigdom

och hunger, förverkliga de mänskliga rättigheterna för alla, uppnå jämställdhet och egenmakt för alla kvinnor och flickor samt säkerställa ett varaktigt skydd för planeten och dess naturresurser. De globala målen är integrerade och odelbara och balanserar

de tre dimensionerna av hållbar utveckling; den ekonomiska, den sociala och den miljömässiga. Stockholms Hamnars verksamhet berörs mer eller mindre av de flesta av de 17 målen och de har också inspirerat företagets hållbarhetsarbete.

Stockholms Hamnars hållbarhetsarbete bygger på balansen mellan de tre dimensionerna ekonomi, socialt ansvar och miljö.

FÖR ATT SKAPA EN HÅLLBAR VERKSAMHET OCH VARA ÖSTERSJÖNS LEDANDE HAMN HAR FÖLJANDE OMRÅDEN IDENTIFIERATS SOM VIKTIGA UTIFRÅN GRI 4:S HÅLLBARHETSASPEKTER:

Fartygens utsläpp till luft

För hållbarhetsaspekten emissioner arbetar Stockholms Hamnar med miljöbidrag för fartyg som byggs om för att el-anslutas, rabatt för LNG-drift samt rabatt för reducerat utsläpp av kväveoxider. En överenskommelse med andra hamnar i Östersjön kring el-anslutningar har också uppnåtts.

Effektiv och förnybar energianvändning

För hållbarhetsaspekten energi arbetar Stockholms Hamnar bland annat med installationer av solceller, bergvärme till fastigheter, tydligare elmätning och separat debitering till hyresgäster och sjöfartskunder. Stockholms Hamnar köper in el märkt med Bra Miljöval.

Långsiktig lönsamhet

För hållbarhetsaspekten ekonomisk prestanda arbetar Stockholms Hamnar för att verksamheten bedrivs på ett ansvarsfullt och långsiktigt lönsamt sätt. På grund av stora och viktiga investeringar kommer resultatet att vända neråt de närmaste åren. Det är då viktigt att verksamheten är lönsam och att Stockholms stad och Stockholms Hamnar utvecklas till att bli både hållbara och attraktiva.

Resurseffektiv avfallshantering

För hållbarhetsaspekten material och avfall arbetar Stockholms Hamnar för att andelen avfall som materialåtervinns eller återanvänds ska öka för att år 2020 uppgå till minst 80 procent. Miljöbelastningen ska minska vid val av material och insamlingen av matavfall och de internationella kryssningsfartygens avfall ska öka. Rabatt för sorterat avfall lämnas till internationella kryssningsfartyg.

Hållbart omhändertagande av svart- och gråvatten

För hållbarhetsaspekterna vatten och avloppsvatten arbetar Stockholms Hamnar med att ta emot avloppsvatten, så kallat svart- och gråvatten, vid alla kajlägen i Stockholm. 98 procent av färjepassagearnas avloppsvatten lämnas i hamn och åtta av tio av de internationella kryssningsfartygen lämnar svart- och gråvatten i Stockholm.

Kompetenta och nöjda medarbetare

För hållbarhetsaspekterna anställning, hälsa, säkerhet och utbildning för de egna medarbetarna arbetar Stockholms Hamnar för att vara en attraktiv arbetsgivare som attraherar rätt medarbetare. Duktiga och ansvarstagande medarbetare är en förutsättning för Stockholms Hamnars framgång.

Mångfald i företaget och vid rekrytering

Hållbarhetsaspekten mångfald är en viktig del i Stockholms Hamnar. Vid rekrytering vidgas vyerna och rekryteringen sker brett. Stockholms Hamnar arbetar även med förebyggande och främjande arbete mot diskriminering. Detta för att öka mångfal-

den i organisationen vad gäller könsfördelning, ålder, åsikter och beteenden. Genom företagets samhällsengagemang kommer människor i utanförskap in i arbetsgemenskap.

Nöjda och hållbara sjöfarts- och fastighetskunder

För hållbarhetsaspekten miljöpåverkan från produkter och tjänster arbetar Stockholms Hamnar i nära dialog med sjöfarts- och fastighetskunderna. Det är viktigt att skapa bra samarbeten och följa upp dessa samt att genomföra nöjdkund-undersökningar.

Ansvarstagande leverantörer

För hållbarhetsaspekterna leverantörsbedömning avseende miljöpåverkan, antikorrupktion, anställning, hälsa och säkerhet samt utbildning för leverantörer arbetar Stockholms Hamnar genom en uppförandekod vid upphandlingar och inköp med tydliga krav inom miljö, ekonomi och socialt ansvarstagande. Varje år följs ett antal leverantörer upp, och arbetsmiljöansvaret som byggherre tas på ett aktivt sätt och i dialog med samarbetspartner.

Affärsområden

Inom Stockholms Hamnar är affären uppdelad i två huvudområden – sjöfart och fastigheter. Verksamheterna påverkar varandra och måste fungera tillsammans. Därför är det viktigt att ha kontroll över både kajer och hamnnära fastigheter. Att verka inom flera områden gör också att de ekonomiska riskerna sprids.

Affärsområde sjöfart

Stockholms Hamnar möter kunders och samhällets långsiktiga behov av hamnkapacitet för både person- och godstrafik, och arbetar för att göra det möjligt för kunder att vara och agera hållbart.

Affärsområdet sjöfart är uppdelat i godstrafik och passagerartrafik. Under dessa finns delområdena färje/ro-ro-trafik, internationell kryssningstrafik, containertrafik, bulktrafik, hamn- och skärgårdstrafik samt stillaliggande fartyg. Dessa kunder har olika behov och förutsättningar för att bedriva sin verksamhet.

Affärsområde fastigheter

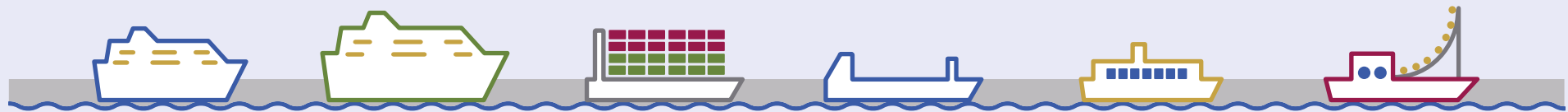
Stockholms Hamnar utvecklar, förvaltar och hyr ut unika, hållbara och hamnnära fastigheter.

Affärsområdet fastigheter är uppdelat i publika lokaler, kontor, lager och arrenden. Det totala antalet lokalyresgäster är cirka 200 och antalet arrendekunder är cirka 60.

Exempel på Stockholms Hamnars kunder

Affärsområde sjöfart

Färjor/oro

Birka Cruises
Destination Gotland
DFDS
Finnlines
Moby Line SPL
Polferries
Stena Line
Tallink Silja
Viking Line

Internationella kryssningar

Aida Cruises
Costa Cruises
Holland America Line
MSC Cruises
Norwegian Cruise Line
Princess Cruises
RCCL

Container

MSC
Team Lines
Transatlantic Container
Unifeeder
Cosco
CMA CGM

Bulk

Cementa
Fortum
Jehander
OKQ8
Preem

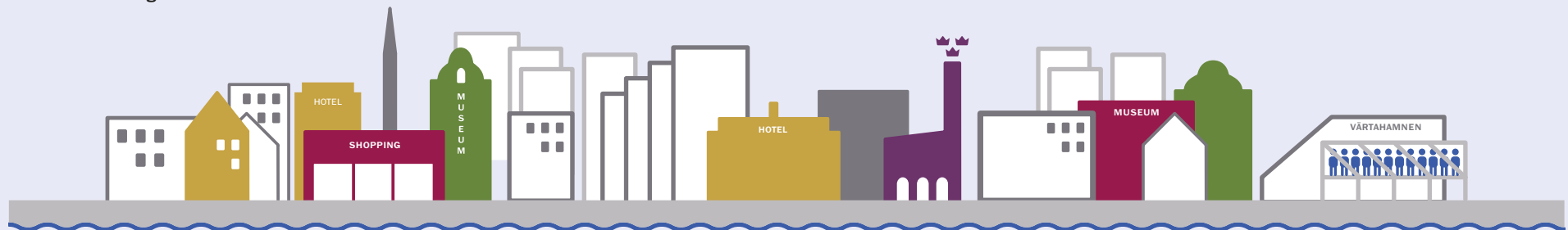
Skärgårdstrafik

Ballerina Rederi
Blidösbolaget
Charm Charter i Stockholm
Polena Rederi
Rederi Stockholms Ström
Ressel Rederi
Skärgårdsrederiet Sweden
Stockholms Ström Rederi
Strömma Turism & Sjöfart
Teaterskeppet
Waxholms Ångfartygs
Ängsholmen Rederi

Stillaliggande

Birger Jarl
Gustaf af Klint
Intercont Tourist Service
Lady Patricia
Login Hotell
Rygerfjord
Stockholms Restauranger

Affärsområde fastigheter

Annorlunda Catering
Armémuseet
Auktionsverket
Autoropa
Bageri Brillo
Banankompaniet

Bruka Design
Bröd & Salt
Euroglobe
Fotografiska
Gränspolisens/Tullverket/
Livsmedelsverket

HRX
Ivar Lundh & co
J. Lindeberg
Krigsarkivet
Kasta Loss Bar och
Bistro

Logent
Magasin III
Metronome
Miss Behave
MTG – This is nice
Nya Grand

Peab Marin
Peak Performance
PDL Center
Pressbyrån
Prime Wine Group
Sellpy

Shine
Sjömanskyrkan
Stockholms stad
Team Lines
Trattorian
Zodiak

Affärsområde sjöfart: Passagerartrafik

Under 2017 reste drygt tolv miljoner passagerare sjövägen till och från Stockholmsregionen. Ytterligare fyra miljoner passagerare reste med hamn- och skärgårdstrafiken. Stockholms Hamnar är därmed Sveriges i särklass största passagerarhamn och en av de största i Europa.

Turistnäringen är en av de snabbast växande näringarna i Sverige. Undersökningar visar att passagerarna är mycket nöjda med sina besök i Stockholm och gärna återvänder.

Färjetrafiken utvecklar den viktiga turistnäringen

De riktigt stora passagerarvolymerna, elva miljoner, står färjetrafiken för. Det i särklass största antalet passagerare finns på linjerna mellan Sverige och Finland.

Förutom att färjelinjerna är en viktig del av infrastrukturen och i många fall fungerar som en bro över Östersjön till Finland och Baltikum, är färjepassagerarna viktiga för näringslivet i Stockholm. De spenderar fem miljarder kronor när de vistas här, ger upphov till 4 100 arbetstillfällen och fyller sju hotell varje dygn, året runt.

Stockholm är en stad där vattnet är betydelsefullt och givetvis ska vi ha en levande hamnverksamhet där vi bland annat kan ta emot gäster från andra länder genom färje- och kryssningstrafiken. För besöksnäringen innebär detta miljontals kunder runt om i Stockholm som skapar nya jobb och företag för oss stockholmare.

Thomas Andersson, vd Visit Stockholm

Alltid glädjande att vara en av passagerarna som kommer till era hamnar. :) Idag var jag hemma i Värtan igen :) Känns som hemma där!

Röst från Instagram

Kryssningstrafik med tillväxtpotential i Östersjön

De internationella kryssningsfartygen besöker Stockholm under sommarhalvåret. En miljon kryssningspassagerare spenderar en halv miljard kronor under sina besök här. Stockholm är ett populärt resmål och både destinationen Stockholm och Stockholms Hamnar får höga betyg av både rederier och passagerare.

Trenden går mot fartyg som är betydligt större än tidigare. Det här medför att passagerarantalet fortsätter att stiga, vilket är viktigt för Stockholm. Att tillhandahålla kajplatser till de allt större fartygen är en utmaning. Stockholms Hamnar arbetar med att ta fram strategier för framtidens kryssningstrafik i Stockholm. Bland annat finns nu en rörlig gångbrygga i Nynäshamns hamn. Ett av Värtahamnens nya färjelägen användes som kryssningsläge under säsongen 2017. Ytterligare ett väntas tas i bruk under säsongen 2018.

Hamn- och skärgårdstrafik samt kollektivtrafik på vatten

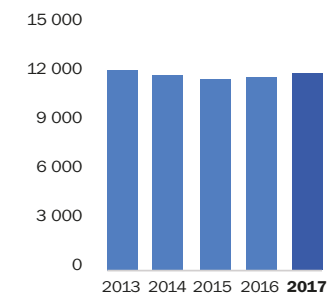
Den lokala sjötrafiken är en viktig del i ett levande Stockholm. Hela skärgården är beroende av den här trafiken och stora insatser görs för att kollektivtrafiken på vattnet ska bli mer frekvent, effektiv och integrerad med den övriga kollektivtrafiken i Stockholm.

Vid Stockholms innerstadskajer finns även annan rörlig sjötrafik och stillaliggande fartyg. Det handlar bland annat om fritidsbåtar, hotellfartyg, kontor och restauranger.

Antal passagerare per hamn, se sidan 9.

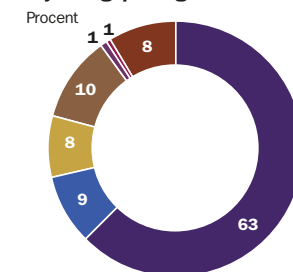
Färjepassagerare och internationella kryssningspassagerare

Tusen

2013	12 055 713
2014	11 731 992
2015	11 617 378
2016	11 677 523
2017	12 017 893

Fördelningen av färjepassagerare per destination samt antalet internationella kryssningspassagerare

Finland	7 514 613
Estland	1 067 481
Lettland	954 537
Gotland	1 281 356
Polen	106 029
Ryssland	77 774
Int. kryssningar	1 016 103
Totalt	12 017 893

Affärsområde sjöfart: Godstrafik

Under 2017 passerade rekordmycket gods, 9,7 miljoner ton, Stockholms Hamnar. Det gör bolaget till Sveriges totalt sett tredje största godshamn. Under året noterades ett nytt containerrekord och roro-volymererna har ökat i samtliga hamnar. För att möta den växande Stockholmsregionens behov byggs nu nya godshamnen Stockholm Norvik.

Stockholms Hamnars ambition är att godset ska ta sjövägen så nära slutdestinationen som möjligt. Det är ett effektivt och miljöanpassat sätt att transportera gods.

9 av 10 varor kommer sjövägen

De flesta varor vi köper är importerade och har fraktats långt. Hela nio av tio varor kommer till Sverige sjövägen. Idag kommer en stor del av de varor som ska till Stockholmsregionen via andra svenska hamnar som ligger långt från Stockholm. Varorna transporteras sedan långa sträckor på land innan de når slutdestinationen.

Att ta varorna sjövägen direkt till den växande huvudstadsregionen är bättre för miljön. Dessutom minskar belastningen på Sveriges redan idag hårt belastade vägar och järnvägar.

Roro-trafiken är viktig för Stockholms Hamnar

Den största godsaffären i Stockholms Hamnar är roro-trafiken som går över Östersjön med lastbilar och trailrar. Inom det här segmentet har Stockholms Hamnar tolv destinationer, vilket är flest i Sverige. Räknat i antal roro-enheter hamnar Stockholms Hamnar på en tredjeplats.

Under 2017 har roro-volymererna ökat i alla Stockholms Hamnars hamnar. Störst, nio procent, har tillväxten varit i Nynäshamn. Under oktober månad startade dessutom Stena Line en ny färjelinje mellan Nynäshamns hamn och Gdynia.

Idag går det lika mycket gods i båda riktningarna i roro-trafiken.

”

Vi tror alla att den nya godshamnen har en fantastisk potential. Stockholm Norvik Hamn ligger på en strategiskt bra plats nära ett storstadsområde med en stark ekonomisk tillväxt. Hamnen har dessutom en kort insegling för ankommande fartyg och goda kommunikationer med järnväg och lastbil.

Bob Page, vd Hutchison Ports Sweden

”

Efterfrågan på fraktkapacitet både från Polen och Sverige växer stabilt och under lång tid har vi känt behov av att bredda erbjudandet till våra kunder med ytterligare en fraktklinje. Linjerna över Östersjön är en viktig del av infrastrukturen som knyter ihop Centraleuropa med Skandinavien och det finns stor potential för utveckling. Nu har vi tre mycket starka transporthubbar, en i Gdynia, en i Nynäshamn och en i Karlskrona.

Marek Kiersnowski, Trade Director Stena Line

Kapellskärs hamn nu redo för framtidens fartyg

Kapellskärs hamn är en av Sveriges viktigaste godshamnar och helt avgörande för handeln med Finland, Åland och Baltikum. Genom hamnen fraktas närmare tre miljoner ton gods varje år. Under tre år har Kapellskär moderniserats och effektiviserats och i juni nyinvigdes den. Den ombyggda hamnen omfattar nu 200 000 kvadratmeter logistikområde och fem moderna färjelägen.

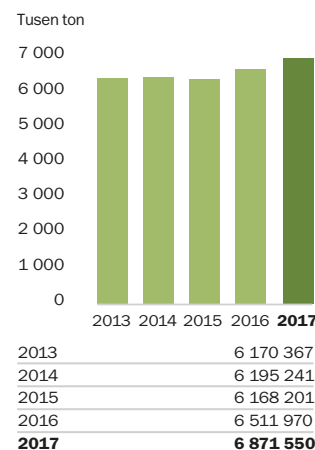
Stockholm Norvik Hamn byggs för ett växande Stockholm

Stockholms Hamnar är Sveriges sjätte största hamn för containertrafik. 2017 noterades åter igen ett all-time-high på nästan 60 000 TEU. Tillväxten beror främst på containerterminalens läge i den växande Stockholmsregionen, ett värdefullt samarbete med Hutchison Ports och en yrkeskunnig och engagerad personal i terminalen.

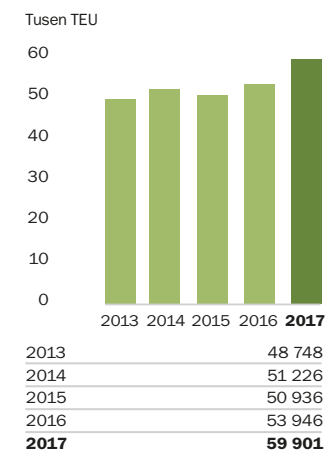
Importen är större än exporten i containerterminalen.

Godsvolymer per hamn, se sidan 9.

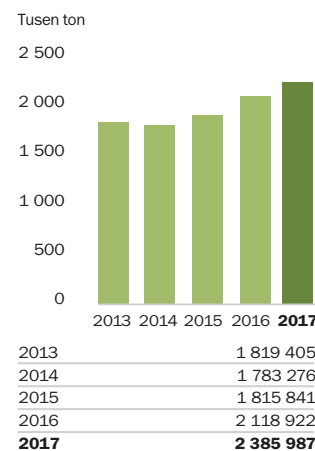
Roro-volymer

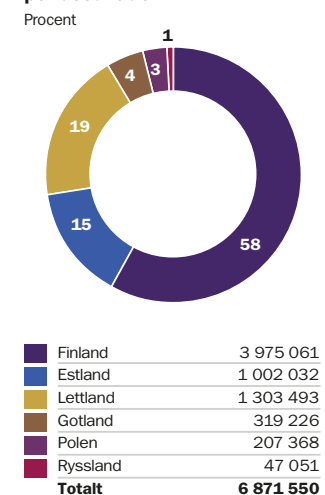
Containervolymer över kaj

Torr och flytande bulk

Roro-trafik med fördelning per destination

För att ha möjlighet att ta emot morgondagens fartyg bygger Stockholms Hamnar just nu en ny godshamn, Stockholm Norvik Hamn, strax norr om Nynäshamn. De första fartygen anländer till den nya kombinerade roro- och containerhamnen 2020.

Containerterminalen kommer att drivas av den globala terminaloperatören Hutchison Ports.

Bulk på liknande nivåer från år till år

Bulkmarknaden är relativt stabil i Stockholms Hamnar. Eftersom verksamheten ofta är skrymmande och påverkar omgivningen är den svår att kombinera med stadsutveckling. Dock medför Stockholms stads omställning till fossilfritt bränsle att stora flisvolymerna tas till Värtahamnen och Fortum i Stockholm med både fartyg och järnväg.

Loudden ska avvecklas

Stockholms energihamn Loudden, som står för Stockholms Hamnars största bulkvolym, håller på att avvecklas. Det centrala område där Loudden är placerad har sedan länge planerats att ge plats åt bostäder i den nya stadsdelen Norra Djurgårdsstaden som håller på att växa fram.

Avtalen med kunderna på Loudden upphör 2019 och diskussioner om hur avvecklingen ska ske pågår med kunder, Stockholms stad och andra intressenter.

Utvecklingsprojekt Stockholm Norvik Hamn

Stockholm Norvik Hamn öppnar 2020

Nu byggs Stockholm Norvik Hamn, en ny godshamn för container- och rorofartyg, norr om den befintliga hamnen i Nynäshamn. Stockholm Norvik har ett perfekt läge nära de stora farlederna mitt i Stockholmsregionen och får ett djup på 16,5 meter.

Hamnen kommer att ha bra landinfrastruktur med järnväg och anslutning till motorväg samt en logistik- och företagspark som NCC kommer att utveckla i anslutning till hamnen.

Containerterminalen kommer att drivas av den globala terminaloperatören Hutchison Ports.

Affärsområde fastigheter

Stockholms Hamnar har som uppdrag att utveckla och förvalta Stockholms stads byggnader och mark i hamnnära lägen. Totalt handlar det om cirka 200 000 kvm lokalyta och 1 100 000 kvm mark, som står för 236 mkr av bolagets intäkter.

Stockholms Hamnars byggnader ligger i Värta- och Frihamnsområdet, vid Stockholms innerstadskajer och i anslutning till Nynäshamns hamn samt Kapellskärs hamn. Det handlar om terminaler, äldre magasin och byggnader i nära anslutning till hamnverksamheten samt arrenden som används till hamnar, kajer, uppställningsytor, parkeringsplatser, promenadstråk, cykelbanor, uteserveringar med mera.

Fastigheterna står för 30 procent av Stockholms Hamnars totala omsättning. På tio år har omsättningen fördubblats vilket är resultatet av ett långsiktigt och systematiskt arbete. När en lokal blir tom utvecklas den i enlighet med framtagna strategier. På så sätt uppgraderas fastighetsbeståndet med en möjlighet till högre hyror och ett ökat värde som följd.

Unika lokaler i attraktiva lägen

De byggnader som Stockholms Hamnar förvaltar har ofta en lång historia, särpräglad arkitektur och ligger i sjö nära centrala lägen. Det gör lokalerna unika och mycket eftertraktade, vilket ger stora möjligheter att utveckla byggnaderna, från lagerverksamhet till andra nya spännande användningsområden.

Stockholms Hamnar vill göra de historiska byggnaderna tillgängliga för allmänheten. Därför har publik verksamhet som museer och restauranger prioriterats i de mest attraktiva objekten. Ett framgångsrikt exempel är Stora Tullhuset på Stadsgården som sedan flera år tillbaka huserar det mycket välbesökta museet Fotografiska.

Utvecklas strategiskt

För flera av de stora byggnaderna har Stockholms Hamnar tagit fram strategier för hur de ska utvecklas. På så sätt har kluster för bland annat medieföretag vuxit fram i Frihamnen. Några av de största magasinerna har visat sig passa utmärkt för föremålsförvaring och arkiv. Stockholms Hamnar är nu bland de största hyresvärdarna inom den sektorn.

Med aktiv konvertering av lokaler till nya användningsområden flyttar kunder med högre krav på klimat, tillgänglighet och service in. Kundernas behov ställer krav på Stockholms Hamnars organisation. En högre servicenivå och tydligare återkoppling vid felanmälan är viktiga områden att arbeta vidare med.

Vi har ett tätt och gott samarbete med Stockholms Hamnar. Varje vecka kommer de hit och checkar av så att allt funkar som det ska, vilket är en stor trygghet för oss. Dessutom har vi gjort några mycket lyckade anpassningar av lokalen i samarbete med vår hyresvärd.

Det är förbättringar som betyder väldigt mycket för företaget och medarbetarna och Stockholms Hamnar har stöttat oss på ett fint sätt.

Cecilia Aronsson, office manager Peak Performance

Stockholms Hamnars fastigheter i siffror

- 1 100 000 kvm mark
- 80 byggnader på cirka 200 000 kvm
- 320 hyres- och 100 arrendeavtal
- 236 mkr i intäkter från hyror och arrenden (inkl serviceintäkter)
- Vakansgrad 4 procent

Fortsatt satsning på tillgänglighet och förnybar energi

Arbetet med att öka tillgängligheten har fortsatt under 2017. Bland annat har ramper byggts, belysning förbättrats och taktila och visuella kontrastmarkeringar satts upp.

Den 1 juli sänktes skatten på solel och samma dag invigdes Stockholms Hamnars femte solcellsanläggning på taket till en byggnad i Frihamnen. Elen kommer att användas till byggnadens förbrukning.

Stockholms Hamnar har genomfört en energikartläggning samt en inventering av fjärrkyla i Frihamnen. Arbetet pågår med att justera in fjärrkyla och att koppla upp befintliga och nya energimätare till ett styrsystem för att på ett bättre sätt kunna mäta energiförbrukningen.

För att få en minskad miljöbelastning vid val av material har Stockholms Hamnar fortsatt sin implementering av SundaHus, som är ett system för miljömedvetna materialval.

Nya byggnader – nya utmaningar

Under året har arbetet med att trimma in de nya byggnader som övertagits från utvecklingsprojekten i Kapellskärs hamn och Värta hamnen fortsatt.

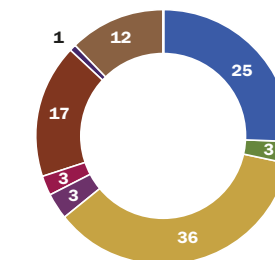
Värtaterminalen är en öppen terminal som förvaltas av Stockholms Hamnar. Under 2017 certifierades den enligt Miljöbyggnad Guld, vilket ställer höga krav på förvaltningen. Den nya terminalen har tagits mycket väl emot av både passagerare och rederi och har nominerats till flera prestigefyllda priser.

Att Stockholm växer innebär stora förändringar i Stockholms Hamnars fastighetsbestånd. Stadsutvecklingsprojekt som Slussen och Norra Djurgårdsstaden kräver yta både för exploatering och för uppställningsplats under byggtiden. Det här påverkar fastighetsbeståndet, där mycket mark och flera byggnader framför allt runt Värta- och Frihamnsområdet försvinner på sikt.

Ett arbete har inletts för att undersöka om sjöfartens behov går att förena med viss ny bebyggelse på den mark som blir kvar i Stockholms Hamnars förvaltning.

Fördelning lokalslag och antal kvm (LOA)

Procent

	kvm
Bostäder	397
Kontor	45 905
Industrier	4 860
Lager	64 720
Ej uppvärmda lager	5 810
Restauranger	4 602
Fritid	30 649
P-platser och skyltar	1 420
Övrigt	21 681
Totalt	180 044

Stöd till verksamheten

Kärnverksamheten för Stockholms Hamnar är att leverera effektiv hamnkapacitet och attraktiv fastighetsförvaltning till nöjda och hållbara kunder. För att stötta de här uppgifterna arbetar Stockholms Hamnar systematiskt med frågor inom HR, ekonomi, arbetsmiljö, säkerhet, upphandling, kvalitet och miljö.

En förutsättning för en bra leverans är engagerade och kompetenta medarbetare. Stockholms Hamnars medarbetare är till stor del specialister; ekonomer, upphandlare, kommunikatörer, fastighetsförvaltare, projektledare, hamnarbetare, hamnstyrmän med flera. För 2017 är antalet medarbetare 167 (166).

Medarbetarna beskriver sig själva som lösningssorienterade, trygga och att de låter verksamhetens intressen gå före sina egna. Många medarbetare har ett stort engagemang både i sitt eget arbete och i företagets övergripande resultat.

En stor del av Stockholms Hamnars verksamhet är underhåll och utveckling av anläggningar som drivs i projektform. Därför arbetar både egna medarbetare och konsulter i verksamheten. Dessutom utökas personalen under verksamhetens högsäsong med medarbetare som arbetar till exempel i slussar, med trädgårdsskötsel och som kryssningsvärdar.

Under sommarsäsongen 2017 anställde Stockholms Hamnar även ungdomar i en trädgårdsgrupp och medarbetare till bland

annat Hammarbyslussen genom Stockholms stads arbetsmarknadsförvaltning. Arbetsmarknadsförvaltningens kärnverksamhet består av vuxenutbildning, undervisning i svenska för invandrare och arbetsmarknadsinsatser genom Jobbtorg Stockholm.

Engagerade och nöjda medarbetare

Stockholms stad genomför varje år en medarbetarundersökning. För 2017 sjönk det övergripande måttet AMI lite jämfört med föregående mätning, från 85 till 81. AMI – Aktivt Medskapande Index – mäter motivation, styrning och ledarskap. Betyget för bra arbetsgivare ligger dock på 89 vilket placerar Stockholms Hamnar på en fortsatt hög nivå jämfört med övriga bolag och förvaltningar inom Stockholms stad.

Kompetensförsörjningen stärks

Att ha rätt kompetensförsörjning är viktigt för Stockholms Hamnar. En strategi för kompetensförsörjning som tar hänsyn till utbildning, kunskap, förmåga och förhållningssätt har arbetats fram under 2017. Modellen har testats i liten skala och ska implementeras under 2018.

Teknikutvecklingen kräver vår nyfikenhet och öppenhet för nya arbetsätt. Digitaliseringen är utan tvekan det största som hänt i teknisk väg under min yrkeskarriär. Det allt större användandet av 3D-modeller, uppkoppling och möjlighet till styrning av olika anläggningsdelar och möjligheten att få bra bilder av anläggningar under vattenytan är de största tekniska landvinningarna jag har fått vara med om.

Mattias Sandell, teknisk chef Stockholms Hamnar

”

När vi pratar om hållbarhet tänker vi ofta på ekonomi och kanske framför allt på miljö, vilket såklart är jätteviktigt, men vi kan också titta på hållbarhet när det gäller vårt sociala ansvar. Hur är vi mot varandra på arbetsplatsen? Hur skapar vi ett klimat där de anställda trivs och kan växa i sina roller? Hur ser våra relationer med omvärlden och våra intressenter ut? Hur ställer vi krav på socialt ansvar när vi upphandlar tjänster och varor och hur kopplar vi detta till en effektiv och lönsam verksamhet?

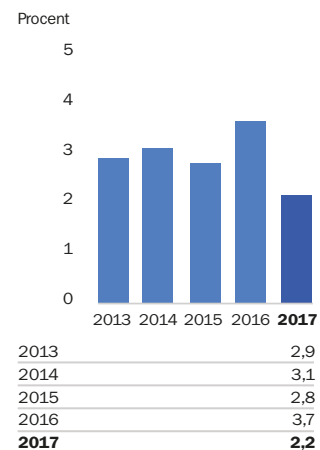
Annelie Olnils, kvalitetschef Stockholms Hamnar

Inom vissa yrkesgrupper, till exempel bygg- och anläggningsbranschen, är det på grund av högkonjunktur allt svårare att attrahera och rekrytera medarbetare. Därför har ett projekt startats för att ytterligare stärka Stockholms Hamnars arbetsgivarvarumärke.

Anpassat jämställdhets- och mångfaldsarbete

Stockholms Hamnar har förändrat sitt jämställdhets- och mångfaldsarbete utifrån den nya diskrimineringslagen som trädde i kraft 1 januari 2017. Arbetet integreras i verksamhetsplaneringen och ska bedrivas på samma systematiska sätt som arbetsmiljöarbetet. I rutiner och riktlinjer säkerställs att medarbetarna har jämställda rättigheter och inte är diskriminerade vad gäller kön, funktionshinder, etnicitet, språk, religion eller trosuppfattning, sexuell läggning, ålder, politisk tillhörighet, yttrande och organisering.

Sjukfrånvaro

Sjukfrånvaron har sjunkit tack vare rehabiliteringsinsatser som resulterat i färre långtidssjukskrivna.

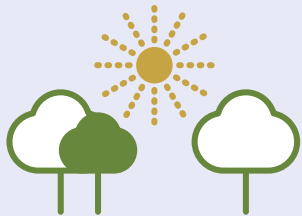
Ansvarstagande beställare och leverantörer

Stockholms Hamnar är en beställarorganisation som upphandlar tjänster och varor. Upphandling sker med stöd av lag (2007:1092) om upphandling inom områdena vatten, energi, transporter och posttjänster (LUF). Stockholms Hamnar upphandlar främst byggentreprenader, projektledning, konsulter samt service och underhåll, medan enskilda varor motsvarar en mindre del.

Vad gäller leverans, miljö och socialt ansvarstagande ska leverantörernas verksamhet hålla samma nivå som Stockholms Hamnars. För att förtydliga detta används en uppförandekod som bland annat tar upp FN:s allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna, principer om anställdas rättigheter, FN:s barnkonvention och FN:s deklaration mot korruption. Vid varje upphandling ställs också tydliga kvalitets- och miljökrav i enlighet med ISO-certifieringarna inom kvalitet och miljö.

Under 2017 har en ny process för leverantörsuppföljning tagits fram och testats på tre leverantörer. Genom processen granskas beställarens, upphandlingsenhetens, kravställarnas samt leverantörens arbete.

Granskningen omfattar ekonomi, leverans, miljö- och arbetsmiljöfrågor. För 2017 har Stockholms Hamnars interna revisorer genomfört uppföljningar vilka också omfattat besök i leverantörens verksamhet.

Stockholms Hamnars miljömål

- Minskad energianvändning med 50 procent från år 2005 till år 2025
- Inga utsläpp av fossil koldioxid år 2025
- Minskad miljöbelastning vid materialval
- Ökad materialåtervinning
- Ökad användning av Stockholms Hamnars miljöförbättrande tjänster

Stockholms Hamnars tidigare miljömål *Miljökrav vid upphandlingar* har tagits bort eftersom det nu är en del av det systematiska arbetet med miljö vid upphandlingar.

Långsiktiga mål för att stödja verksamheten

- Lönsam affärsverksamhet – vi bedriver en långsiktigt lönsam affärsverksamhet.
- Effektiv verksamhetsstyrning – vi arbetar med tydliga mål, uppföljning och transparent rapportering.
- Kompetenta medarbetare – vi säkerställer proaktivt rätt kompetens och arbetar för mångfald.
- Leva som vi lär – våra etiska riktlinjer vägleder oss i vårt beteende.
- Säker arbetsplats – vi är ett föredöme i arbetsmiljö-, hälso- och säkerhetsarbetet.
- Brottsförebyggande – vi motverkar illegal verksamhet i samverkan med våra intressenter.
- Kloka inköp – våra inköp är hållbara.
- Effektiv resursanvändning – vi använder allt material, avfall, energi, vatten och tid effektivt.
- Förnybar energi – vi använder endast förnybar energi.
- Proaktiv kommunikation – vi har en öppen dialog med våra intressenter i effektiva kanaler.

Säkerhet och brottsförebyggande arbete

Att verka brottsförebyggande är en viktig uppgift för Stockholms Hamnar. Grunden i säkerhetsarbetet styrs av sjöfarts- och hamnskyddet. Risk- och sårbarhetsanalyser genomförs bland annat tillsammans med Stockholms stad och bolaget samarbetar också kontinuerligt med polis, tull och olika samverkansgrupper i samhället.

Ett systematiskt säkerhetsarbete ska åstadkomma en trygg och säker miljö för anställda och intressenter samt skydd för de intressen som finns i Stockholms Hamnars verksamhet utan att det begränsar verksamheten.

Miljöarbete i samarbete

Långsiktigt och systematiskt miljöarbete är mycket prioriterat i Stockholms Hamnar oavsett om det gäller den egna verksamheten, leverantörer inom bygg- och anläggningsprojekt eller sjöfartskundernas och hyresgästernas verksamhet.

Avtrycket från verksamheten i hamnarna är störst genom fartygens utsläpp till luft i hamnområdena. Stockholms Hamnar har arbetat med el-anslutningar sedan 80-talet och strategin är att göra det möjligt att el-ansluta när kajer byggs om eller när det byggs nytt.

Under 2017 har Stockholms Hamnar genomfört en utredning om fossilbränslefri sjöfart, vilket är ett ägardirektiv från Stockholms stad. Syftet med utredningen är att genom beskrivning av sjöfarten och dess förutsättningar presentera förslag på åtgärder på kort och lång sikt som, oberoende av rådighet, kommer att krävas för att målet om fossilbränslefri sjöfart 2040 ska kunna uppnås.

Hållbart omhändertagande av svart- och gråvatten

Avloppsvatten från fartygen, så kallat svart- och gråvatten, tas emot vid alla kajlägen i Stockholm. I hamnarna i Nynäshamn och Kapellskär kommer det att vara möjligt i

framtiden. Sedan 90-talet har färjor i linjetrafik lämnat avloppsvatten och idag lämnas 98 procent av färjepassagerarnas avloppsvatten i hamn. Åtta av tio internationella kryssningsfartyg lämnar sitt avloppsvatten i Stockholms hamn.

Effektiv och förnybar energianvändning

Stockholms Hamnar arbetar för att minska energianvändningen. Den el som Stockholms Hamnar köper in för egen förbrukning och till hyresgäster och fartygskunder är förnybar och märkt med Naturskyddsföreningens Bra Miljöval.

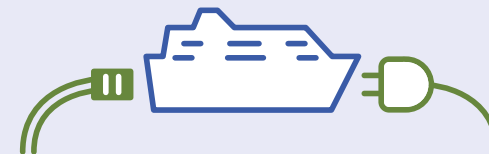
Stockholms Hamnar stöttar projektet *Skänk din julgran till fiskevården*. Huvudsyftet är att anlägga risvasar i vattnen i Stockholms innerstad för att med hjälp av relativt små medel stärka fiskbeståndet i området.

Sedan länge ansvarar Stockholms Hamnar för strandrensningen i Stockholm, det vill säga att städa vattenytor och strandkanter från skräp och avfall.

Stockholms Hamnars miljörabatter i korthet

- Bidrag på en miljon kronor till varje fartyg som byggs om för att kunna ansluta till el vid kaj. Gäller vid de kajer där Stockholms Hamnar erbjuder el-anslutning.
- Hamnavgiften för LNG-fartyg rabatteras med fem öre per brutton. För ett fartyg i Viking Graces storlek, som anlöper Stockholm dagligen, blir rabatten cirka en miljon kronor per år. För en färja med varannandagsanlöp blir rabatten cirka 500 000 kronor per år.
- Rabatten för reducerat utsläpp av kväveoxider följer den sjugradiga skala som Sjöfartsverket tillämpar. För ett normalstort fartyg med dagliga anlöp innebär det en rabatt på mellan tre och fyra miljoner kronor per år, beroende på kväveoxidhalt.
- Rabatt på 5,69 kronor per passagerare ges till internationella kryssningsfartyg som lämnar sorterat avfall i hamn.

Satsningen på förnybar energi fortsätter. Under 2017 har en strategi för fortsatta energibesparingar i fastighetsbeståndet tagits fram. Syftet är att nå Stockholms Hamnars mål att halvera energianvändningen under perioden 2005-2025. I strategin finns delmål på två procents minskning per år för den del av perioden som återstår.

Ett projekt med att installera bergvärmepumpar i Masthamnen har tillfälligt avbrutits, eftersom bland annat tunnelbanans utbredning förhindrar borrhinar på Södermalm. Andra alternativa källor utreds för att kunna nå målet med en ökad andel förnybar energi.

Arbetet med att installera elmätare i fastighetsbeståndet fortsätter. Alla större byggnader har under 2017 fått egna huvudmätare, vilket minskat andelen schablonberäknade eldebiteringar. För övriga fastighetsbeståndet sker löpande effektiviseringsåtgärder, till exempel tilläggsisolering av Magasin 3, enligt en fastställd handlingsplan.

Stockholms Hamnar har under 2017 bytt truckbränsle i Stockholm, Kapellskär och Nynäshamn. Bränslet har en högre andel förnybart innehåll jämfört med vanlig diesel. Bränslebytet kommer att minska bolagets fossila koldioxidutsläpp från drivmedelsanvändningen med runt en fjärdedel.

Nygammal satsning på solcellsanläggningar

Under flera år har solcellsanläggningar byggts på Stockholms Hamnars byggnader i Stockholm, Kapellskär och Nynäshamn. Under 2017 sänktes skatten på solel, och samtidigt togs Stockholms Hamnars femte solcellsanläggning i drift i Frihamnen. Nu satsar bolaget åter på solel som en del i sin strävan att bli helt fossilfritt.

Resurseffektiv avfallshantering

Stockholms Hamnar har i många år arbetat med avfallshantering. Hanteringen gäller avfall från egen verksamhet, från byggprojekt och entreprenader samt avfall från

fartyg och hyresgäster. Stockholms Hamnar ansvarar till exempel för att ha mottagningsstationer för fartygsgenererat avfall.

Under 2017 har Stockholms Hamnar börjat samarbeta med Stockholm Vatten och Avfall för att möjliggöra insamling av matavfall från fartygstafiken. Sedan något år tillbaka sker insamling av matavfall bland hyresgäster och i den egna verksamheten.

Under året har Stockholms Hamnar gjort en översyn och inför säsongen 2018 förtydligat vad som krävs för att kryssningsfartyg ska få rabatt för sorterat avfall.

Styrelse

1. Anton Lindqvist (MP), ledamot
2. Sebastian Panzar (S), ledamot
3. Celeste Perez Montano (MP), suppleant
4. Olof Wallentin (L), suppleant
5. Stefan Hansson (S), ordförande
6. Ida Karlbom (M), ledamot
7. Helge Yrjas, facklig representant Unionen
8. Ulla Richter (S), suppleant
9. Jonas Nilsson (M), vice ordförande
10. Christina Linderholm (C), suppleant
11. Maria Mustonen (V), suppleant
12. Anders Djerf (V), ledamot
13. Anna Cederschiöld (M), suppleant
14. Jonas Regnell, facklig representant Ledarna
15. Pontus Piazzolla (S), suppleant
16. Anne Wallinder, facklig representant SACO
17. Göran Oljeqvist (KD), suppleant
18. Hans Andersson (MP), suppleant
19. Ann-Katrin Åslund (L), ledamot

Saknas på bild: Lars Jilmstad, (M), ledamot
 Ulla Sjöbergh (S), ledamot samt Robin Lagerberg,
 facklig representant Hamnarbetarförbundet

Koncernledning

1. Per Ling-Vannerus, chef avdelningen Infrastruktur

Ansvarar för utveckling och underhåll av anläggningar och kajer samt de stora utvecklingsprojekten.

2. Anders Nordlund, hamnkapten och chef avdelningen Hamn och trafik

Ansvarar för den operativa hamnverksamheten i Stockholm, Kapellskär och Nynäshamn.

3. Karin Brofelth, chef avdelningen Fastigheter

Ansvarar för drift, underhåll och utveckling av fastigheter och byggnader i Stockholm, Kapellskär och Nynäshamn.

4. Gun Rudeberg, bolagsjurist samt chef avdelningen Juridik och samhälle

Ansvarar för juridiska frågor, miljötillstånd, omvärldsbevakning och politiska frågor.

5. Henrik Widerståhl, vice vd och chef avdelningen Marknad och kommunikation

Ansvarar för marknadsfrågor och den strategiska utvecklingen av hamnverksamheten inom Stockholms Hamnar.

6. Camilla Strümpel, kommunikationschef

Ansvarar för den interna och externa kommunikationen samt kommunikationskanalerna.

7. Mats Lundin, chef avdelningen Affärsstöd

Ansvarar för de enheter som fungerar som ett stöd till affären – arbetsmiljö, ekonomi, HR, IT, internservice, kvalitet, miljö och upphandling.

8. Johan Castwall, verkställande direktör

Chef för samtliga avdelningschefer. Rapporterar till Stockholms Hamnars styrelse och Stockholms Stadshus AB.

1

2

3

4

5

6

7

8

Hållbarhetsredovisning enligt GRI

Hållbarhetsdata och information om GRI-uppföljning

Stockholms Hamnar har sedan 2012 redovisat hållbarhet enligt GRI, Global Reporting Initiativ. Åren 2012–2014 redovisades enligt G3 och från 2015 enligt G4.

En hållbar verksamhet är en förutsättning för framtiden. Verksamheten som pågår i Stockholms Hamnar påverkar många intressenter i omvärlden. Därför är hållbarhet integrerat i verksamheten och i målstyrningen.

Grunden i Stockholms Hamnars arbete är att agera förtroendeingivande genom att låta ambition, arbetssätt och ledningssystem säkerställa en hållbar verksamhet inom ekonomi, socialt ansvar och miljö. Stockholms Hamnar arbetar för öppenhet, dialog och samarbete med samtliga intressenter. Förståelse för deras verklighet är en viktig utgångspunkt i det dagliga arbetet.

För att nå visionen – *Östersjöns ledande hamn – en välkomnande och affärsfrämjande partner med hållbarhet i fokus* – har målen delats in i tre områden; hamnverksamhet, fastighetsverksamhet och stöd till verksamheten. Totalt 13 långsiktiga mål innehåller ambitioner och riktning inom ekonomiska, ekologiska och sociala delar.

Målen är ihopkopplade med GRI G4:s hållbarhetsaspekter (se väsentlighetsanalysen sidan 21). Utifrån detta har Stockholms Hamnar valt att redovisa aspekterna effektiv och förnybar energianvändning, fartygens utsläpp till luft och långsiktig lönsamhet samt GRI-indikatorerna:

G4-EC1	Levererat ekonomiskt resultat
G4-EC7	Utveckling och påverkan av investeringar i infrastruktur och tjänster
G4-EN6	Minskad energianvändning
G4-EN15	Direkta utsläpp av växthusgaser (scope 1)
G4-EN16	Indirekta utsläpp av växthusgaser (scope 2)
G4-EN17	Övriga indirekta utsläpp av växthusgaser (scope 3)
G4-EN21	NOx, SOx och andra väsentliga luftföroreningar

Förändringar i GRI-redovisningen

Redan 2016 förändrade Stockholms Hamnar väsentlighetsanalysen genom att sammanfoga en del hållbarhetsaspekter från året innan och omformulera dem till Stockholms Hamnars egna ord. Ett exempel är aspekten ansvarstagande leverantörer som innehåller till exempel *anställningsförhållanden och möjlighet till påverkan, föreningsfrihet och rätten till kollektiva avtal, motverka barnarbete*. Det är viktiga frågor som för Stockholms Hamnars anställda regleras enligt lagar men som är viktigare att kontrollera i leverantörsled.

För mätetalen vattenmängd och avfall omfattar redovisningen 2015–2017.

Vattenmängd gäller tillhandahållandet av färskvatten till fartyg i Stockholm och Nynäshamn samt mottagande av svart- och gråvatten i Stockholm.

Svart- och gråvatten – det vill säga avloppsvatten från fartyg som trafikerar Stockholms Hamnar – redovisades för första gången för 2016. I år presenteras åren 2015–2017.

Nytt i årets redovisning är att färskvatten till stillaliggande fartyg och pendelbåtar ingår för åren 2015–2017.

Nytt för 2017 är också att insamlad mängd matavfall redovisas.

Snödumpning redovisas inte för 2017. Rapporteringen sker till berörda myndigheter i miljörapporter.

För GRI-indikatorn G4-EN21 NOx, SOx och andra väsentliga luftföroreningar har Stockholms Hamnars egna utsläpp tagits bort för 2017. Detta eftersom mängderna är marginella. De indirekta utsläppen av växthusgaser från Stockholms Hamnars förbrukning av stadsgas har justerats för 2015–2016 utifrån uppdaterad grunddata från leverantören.

För beräkningar av GRI-indikatorerna ses bakomliggande antaganden över kontinuerligt.

Redovisningsprinciper

Redovisningsprinciperna redovisas under respektive indikator.

Externt bestyrkande samt godkännande

Hållbarhetsinformationen har översiktligt granskats av Stockholms Hamnars revisorer från Ernst & Young AB och uppfyller därmed nivån core enligt GRI. Den har också godkänts av företagets styrelse.

Uppföljning GRI

G4-EC1 - Levererat ekonomiskt resultat

Stockholms Hamnar har under många år gjort stora investeringar i olika utvecklingsprojekt. Samtidigt som de stora utvecklingsprojekten Värtahamnen och Kapellskärs hamn avslutades tog utvecklingsprojekt Stockholm Norvik Hamn fart ordentligt.

I och med dessa investeringar förändras den ekonomiska situationen de kommande åren och avskrivningar kommer att påverka resultatutvecklingen framöver. Den långsiktiga lönsamheten blir därför viktig att ha kontroll över.

EKONOMISK DATA KONCERNEN, TKR	2017	2016	2015	STYR MOT MÅLEN
DIREKT TILLSKAPAT EKONOMISKT VÄRDE				
Intäkter	856 466	797 562	728 104	Lönsam affärsverksamhet
FÖRDELAT EKONOMISKT VÄRDE				
Rörelsens kostnader	-388 826	-376 928	-345 483	Effektiv verksamhetsstyrning
Löner och ersättningar till anställda	-148 440	-145 949	-128 897	
Betalningar till finansörer	-38 804	-34 508	-37 365	
Skattekostnader	-26 977	-32 720	-25 648	GENOMFÖRDA AKTIVITETER
Investeringar i samhället	-150	-75	-104	Utveckling och förtydligande av mål genom chefsträffar
Behållet ekonomiskt värde	253 269	207 382	190 607	
Koncernbidrag Stockholms Stadshus AB	-	-21 000	-9 000	Lönsamhetsprojekt: Investeringskalkyler, avtalsgenomgång, uppföljning av energikostnader
Uppskjuten skatt	-1 617	788	3 296	
Avskrivningar materiella tillgångar	-170 785	-128 178	-111 086	
Redovisat resultat enligt årsredovisningen	80 867	58 992	73 817	

G4-EC7 – Utveckling och påverkan av investeringar i infrastruktur och tjänster

För att möta ett av Stockholms stads mest prioriterade mål, att skapa fler bo-städer, genomför Stockholms Hamnar ett flertal stora investeringsprojekt. Dessa investeringar är dock kommersiella investeringar eftersom de nya hamndelarna är för kommersiell trafik. Även investeringarna i fastigheterna är kommersiella efter-

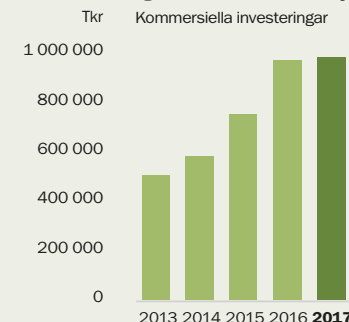
som de har en direkt koppling till uthyrningen av lokalerna. De investeringar som görs på innerstadskajerna är sådant som räknas som icke kommersiellt. Dessa investeringar tillfaller stockholmarna genom vackra och trivsamma kajer.

INVESTERINGAR OCH UNDERHÅLL, TKR	2017	2016	2015	STYR MOT MÅLEN
Icke kommersiella investeringar och kajunderhåll	48 436	71 053	60 939	Lönsam affärsverksamhet
Investeringar och underhåll i övriga anläggningar	928 128	899 123	686 546	Effektiv hamnverksamhet
Investeringar och underhåll i fastigheter	54 621	50 580	34 166	Attraktiva och hamnnära fastigheter
Övriga investeringar (maskiner och inventarier med mera)	16 195	14 708	21 578	
Totalt	1 047 380	1 035 464	803 229	GENOMFÖRDA AKTIVITETER
				Underhåll och investeringar i byggnader och anläggningar

G4-EC7 Utveckling och påverkan av investeringar i infrastruktur och tjänster

G4-EC7 Utveckling och påverkan av investeringar i infrastruktur och tjänster

G4-EN6 – Minskad energianvändning

Ett av Stockholms Hamnars miljömål är att minska energianvändningen med 50 procent mellan åren 2005 och 2025. Målet avser den energianvändning som Stockholms Hamnar har rådighet över. Under 2017 har en energistrategi tagits

fram för fastighetsverksamheten och drivmedelsanvändningen har relaterats till verksamhetens utveckling. GRI-indikatorn redovisar dock total energi-användning utan beaktande av rådighet eller förändringar i verksamheten.

OMRÅDE	BRÄNSLETYP, MWH	2017	2016	2015	STYR MOT MÅLEN
Uppvärmning	Fjärrvärme, stadsgas, RME-panna	7 284	8 486	7 590	Förnybar energi
Kyla	Fjärrkyla	943	1 150	1 270	Effektiv resursanvändning
Drivmedel	Diesel, HVO, RME, bensin, gas, etanol	14 494	12 866	11 080	
Egenproducerad energi	Solceller	448	434	280	GENOMFÖRDA AKTIVITETER
El	Fastighetsel	10 468	8 781	7 720	Energistrategi med olika energi-besparande åtgärder i fastigheter
	Verksamhetsel	9 407	13 283	10 915	El-anslutningar för fartyg
Summa intern		43 044	45 000	38 855	Bidrag till fartyg som bygger om till el-anslutning
	Hyresgästel	7 736	7 280	7 608	Energimätarstrategi för fördelning av el
Summa extern	Fartygsel	11 750	9 896	9 797	
Totalt		62 530	62 176	56 260	

Systemgränsen för energianvändningen är satt till wtw (well to wheel).

Analys av utfall: Stockholms Hamnars interna energianvändning är lägre 2017 jämfört med 2016, vilket ligger i linje med företagets formulerade miljömål. Minskningen beror bland annat på genomförda energibesparingsåtgärder som drift-optimeringar och injusteringar av värmesystem i Stockholms Hamnars byggnader. Dessutom har förbättrade rutiner medfört att energianvändningen dras ned till en grundnivå i byggnader som tillfälligt står tomma.

Värtaterminalen har varit i ordinarie drift 2017 jämfört med 2016 då fjärrvärme även användes under byggperioden. 2017 var vintern varmare och sommaren svalare än 2016, vilket har medfört minskad användning av energi för uppvärmning och kyla.

En översyn och korrigering har gjorts för 2017 av fördelningen mellan fastighetsel och verksamhetsel. En del av verksamhetselen utgör byggel i Norvikprojektet.

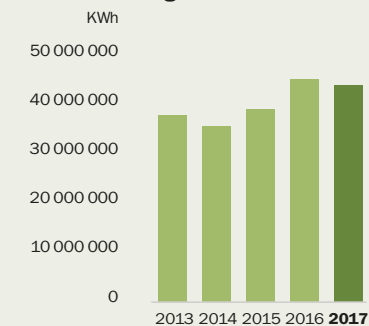
De stora utvecklingsprojekten i Kapellskär och Värtahamnen är avslutade vilket medför en klart lägre förbrukning av verksamhetsel 2017 jämfört med 2016.

De ökade godsmängderna i Stockholms Hamnars hamnar har medfört ett ökat truckarbete och därmed ökad drivmedelsförbrukning. I containerterminalen har dock den relativa drivmedelsförbrukningen (liter/TEU) minskat med drygt 50 procent sedan 2005.

Produktionen av solcellsel är högre 2017 jämfört med 2016, tack vare en ny anläggning i Frihamnen och full drift på solcellsanläggningen i Värtaterminalen.

Anledningen till den ökade fartygselen är främst att ett nytt fartyg har elanslutits i Nynäshamn. Ökningen av hyresgästelen beror främst på att mätare har installerats vilket har gjort fördelningen av el till hyresgästerna mer korrekt.

G4-EN6 Minskad intern energi-användning

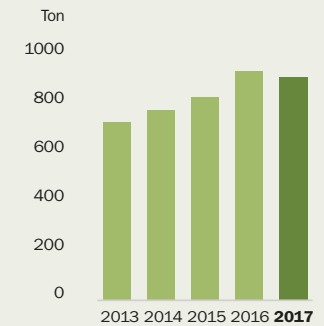

G4-EN15 – Direkta utsläpp av växthusgaser (scope 1)

Utsläppen av växthusgaser är redovisade som koldioxidekvivalenter med systemgräns satt till wtw (well to wheel). De gaser som ingår är fossil CO₂, CH₄ samt N₂O.

OMRÅDE	BRÄNSLETYP, TON	INTERNT TON CO ₂ -EKV 2017	INTERNT TON CO ₂ -EKV 2016	INTERNT TON CO ₂ -EKV 2015	STYR MOT MÅLEN
Drivmedel	Fordonsbränsle	863	881	773	Förnybar energi
Egenproducerad el	Solceller	0	0	0	
Egenproducerad värme	Brännolja (RME-panna)	30	39	40	Effektiv resursanvändning
Totalt		893	920	813	

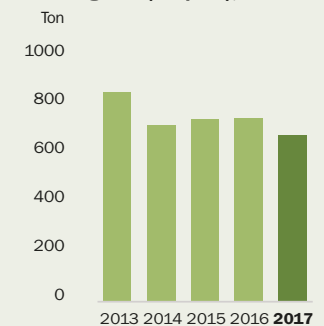
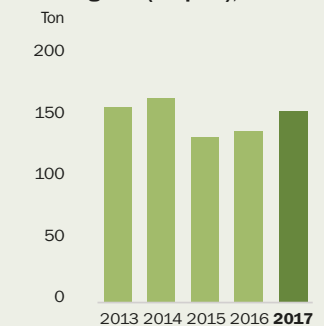
Analys av utfall: De direkta utsläppen av växthusgaser har minskat, trots ökat truckarbete och därmed ökad drivmedelsanvändning. Detta beror på övergången under 2017 till ett truckbränsle som innehåller HVO, det vill säga ett bränsle med en högre förnybar andel än tidigare.

G4-EN15 Direkta utsläpp av växthusgaser (scope 1), intern**G4-EN16 – Indirekta utsläpp av växthusgaser (scope 2)**

Utsläppen av växthusgaser är redovisade som koldioxidekvivalenter med systemgräns satt till wtw (well to wheel). De gaser som ingår är fossil CO₂, CH₄ samt N₂O.

OMRÅDE	BRÄNSLETYP, TON	CO ₂ -EKV 2017	CO ₂ -EKV 2016	CO ₂ -EKV 2015	STYR MOT MÅLEN
Uppvärmning	Fjärrvärme	440	529	589	Förnybar energi
	Stadsgas	32	35	0,14	
Kyla	Fjärrkyla	0	0	0	Effektiv resursanvändning
El	Fastighetsel	83	65	54	
	Verksamhetsel	75	106	82	Effektiv hamnkapacitet
Summa intern		630	734	725	
	Hiresgästel	61	58	57	Attraktiva och hamnnära fastigheter
	Fartygsel	93	79	74	
Summa extern		154	137	131	

Analys av utfall: Lägre intern energianvändning 2017 (se mer under EN6) leder även till lägre CO₂e-utsläpp. Andelen förnybart bränsle i fjärrvärmemixen är högre 2017 jämfört med 2016.

G4-EN16 Indirekta utsläpp av växthusgaser (scope 2), intern**G4-EN16 Indirekta utsläpp av växthusgaser (scope 2), extern**

G4-EN17 – Övriga indirekta utsläpp av växthusgaser (scope 3)

Utsläppen av växthusgaser är redovisade som koldioxidekvivalenter med systemgräns satt till wtw (well to wheel). De gaser som ingår är fossil CO₂, CH₄ samt N₂O. För Stockholms Hamnar är det här ett viktigt måttetal eftersom miljöpåverkan från

fartygens utsläpp till luft är stor. Dock är utsläppen från fartygen så kallade indirekta utsläpp.

OMRÅDE, TON/ÅR	CO ₂ -EKV 2017	CO ₂ -EKV 2016	CO ₂ -EKV 2015	CO ₂ -EKV 2014	CO ₂ -EKV 2013	STYR MOT MÅLEN
Tjänsteresor med flyg	88	96	74			
Summa intern	88	96	74			Förnybar energi
Emissioner från fartyg inom hamnområde	104 000	98 203	98 384	100 400	102 740	Effektiv resursanvändning
Summa extern	104 000	98 203	98 384	100 400	102 740	

Analys av utfall: Mängden tjänsteresor med flyg varierar mellan åren utifrån de behov som finns. Enligt Stockholms Hamnars riktlinjer ska tjänsteresor i första hand göras med tåg. Uppgifterna om tjänsteresor med flyg kommer från anlitade resebyråer.

Beräkningarna av fartygsemissioner för 2017 är framtagna med samma metod som för 2014 och 2013. Beräkningarna för 2015 och 2016 är förenklade och bygger på extrapoleringar från tidigare års beräkningar.

G4-EN21 NO_x, SO_x och andra väsentliga luftföroreningar

Stockholms Hamnar gör beräkningar av olika luftföroreningar – NO_x (kväveoxider), SO₂ (svaveldioxid), PM₁₀ och PM_{2,5} – för de fartyg som anlöper Stockholms Hamnars hamnområden. Utsläppen från fartygen är så kallade indirekta utsläpp.

EMISSIONER FRÅN FARTYG INOM HAMNOMRÅDE, TON/ÅR	2017	2016	2015	2014	2013	STYR MOT MÅLEN
NO _x	1 326	1 366	1 375	1 551	1 359	
SO ₂	62	61	61	159	183	Effektiv hamnverksamhet
PM ₁₀	9	15	15	17	16	
PM _{2,5}	7	13	13	14	14	

GENOMFÖRDA AKTIVITETER
 Bidrag till fartyg som bygger om till el-anslutning
 Rabatt på hamnavgift för fartyg som använder LNG
 Rabatt för reducerat utsläpp av kväveoxider

För utsläppen är systemgränsen satt till wtw (well to wheel).

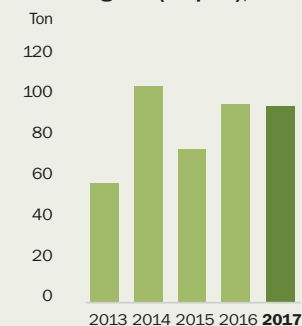
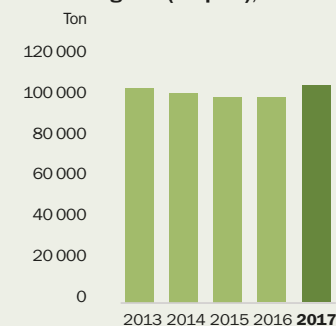
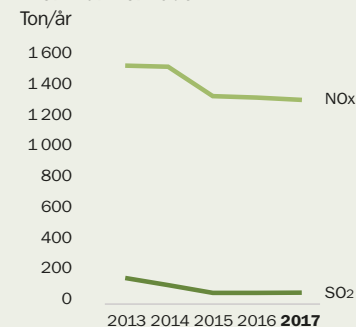
Analys av utfall: Beräkningarna av fartygsemissioner för 2017 är framtagna med samma metod som för 2014 och 2013. Beräkningarna för 2015 och 2016 är förenklade och bygger på extrapoleringar från tidigare års beräkningar.

I uppgifterna om utsläpp av väsentliga luftföroreningar 2017 från fartyg inom hamnområdena är en del som ingår – utsläpp från skärgårdstrafiken – preliminär.

Utsläppen av kväveoxider minskar från fartyg inom hamnområdena. Detta beror till största delen på att moderna motorer och att fartygen har installerat reningsutrustning märks i beräkningsmodellen.

Svavelutsläppen från fartygen har sjunkit kraftigt efter 2014 i och med att svaveldirektivet trädde i kraft 1 januari 2015. Direktivet innebär att allt bränsle som används både i farled och vid kaj får ha högst 0,1 % svavel. Utsläppen av partiklar har följt utvecklingen av utsläppen av svavel.

Värdet för SO₂ för 2014 har korrigerats något jämfört med tidigare års redovisningar.

G4-EN17 Övriga indirekta utsläpp av växthusgaser (scope 3), intern**G4-EN17 Övriga indirekta utsläpp av växthusgaser (scope 3), extern****G4-EN21 Emissioner, fartyg inom hamnområden**

Övriga mätetal

Vattenmängder

Stockholms Hamnar tillhandahåller färskvatten till fartyg i Stockholm och Nynäshamn. Stockholms Hamnar tar också emot svart- och gråvatten från fartyg i Stockholm.

	M3 2017	M3 2016	M3 2015
Färskvatten till fartyg (Stockholm och Nynäshamn)	977 950	914 675	894 770
Mottaget svart- och gråvatten från fartyg (Stockholm)	594 688	581 414	544 274

Analys av utfall: Mängden levererat färskvatten till fartyg var högre 2017 än 2016. Ökningen beror främst på att ett ytterligare fartyg trafikerar Värtahamnen. Även mängden omhändertaget avloppsvatten från fartygen har ökat något 2017 jämfört med 2016, till följd av ett nytt fartyg. Dessutom finns en naturlig variation i vatten-

mängderna mellan åren. En faktor som påverkar mängderna är vilka hamnar fartygen kommer från eller ska till efter Stockholm, och vilken service som finns i dessa hamnar. Ett ökat miljöansvar spelar också in för att mängden lämnat svart- och gråvatten ökar.

Avfallsmängder

Stockholms Hamnar strävar efter att minska avfallsmängderna och att återvinna så mycket material som möjligt, både i den dagliga verksamheten och i projekt.

Stockholms Hamnar möjliggör även för rederier och hyresgäster att ha en miljöanpassad avfallshantering.

AVFALL FRÅN EGEN VERKSAMHET	TON 2017	TON 2016	TON 2015
Materialåteranvändning	–	–	57
Materialåtervinning	1 161	2 833	1 695
Energiutvinning	296	1 922	854
Deponi	23	188	25
Totalt	1 480	4 943	2 631
varav farligt avfall	51	96	77

Insamlad mängd matavfall från Stockholms Hamnars verksamhet 2017: 1,5 ton

MOTTAGET FARTYGSÄVFALL	TON 2017	TON 2016	TON 2015
Materialåtervinning	884	768	422
Energiutvinning	1 335	1 236	1 107
Deponi	85	78	33
Totalt	2 303	2 082	1 562
varav farligt avfall	49	30	11

MOTTAGEN SLUDGE (STOCKHOLM)	TON 2017	TON 2016	TON 2015
Sludge	1 797	2 049	1 841

Analys av utfall: Avfallsmängderna från den egna verksamheten har minskat kraftigt 2017 jämfört med 2016. Detta beror till största delen på att de stora utvecklingsprojekten i Kapellskär och Värtahamnen nu är avslutade. Mottaget avfall från fartygen har ökat något, vilket delvis beror på att nya fartyg har tillkommit i trafik

2017. Avfallsmängderna från fartygen varierar också mellan åren, beroende på antal passagerare med mera. För siffrorna för 2017 har bakomliggande antaganden förbättrats i och med att en större andel av det sorterbara avfallet nu klassas som materialåtervinning istället för energiutvinning.

Standardupplysningar

STRATEGI OCH ANALYS		SIDA	KOMMENTAR
G4-1	Uttalande från vd om relevansen av hållbar utveckling	4	VD:s ord
ORGANISATIONSPROFIL		SIDA	KOMMENTAR
G4-3	Organisationens namn	Omslag, 17	Organisation
G4-4	De viktigaste tjänsterna	52, 56	
G4-5	Lokalisering av organisationens huvudkontor	71	
G4-6	Antal länder som organisationen har verksamhet i		Stockholms Hamnar har endast verksamhet i Stockholm, Kapellskär och Nynäshamn
G4-7	Ägarstruktur och företagsform	17	Stockholms Hamn AB ägs av Stockholms Stadshus AB
G4-8	Ange de marknader som organisationen är verksam på, inklusive geografisk fördelning, sektorer, och typer av kunder eller mottagare		Stockholms Hamnar har endast verksamhet i Stockholm, Kapellskär och Nynäshamn
G4-9	Organisationens storlek (anställda, verksamhetsområden, omsättning, kapital, typ av varor och/eller tjänster)	52, 56	
G4-10	Medarbetardata – fördelat på anställningsavtal och fördelning män/kvinnor	33, 64	Medelantalet anställda beräknas på helårsanställda vilket är 167 medarbetare. Under månaderna maj – september ökar antalet anställda tack vare säsongsanställda. Se not 15.
G4-11	Procent av den totala arbetsstyrkan som har kollektivavtal		100 procent av Stockholms Hamnars anställda har kollektivavtal
G4-12	Beskriv organisationens leverantörskedja	34	Ansvarstagande beställare och leverantörer
G4-13	Relevanta avvikelser och förändringar för rapportperioden vad gäller organisationens storlek, struktur, ägarförhållanden eller värdekedja		Inga förändringar har skett, se förvaltningsberättelsen
G4-14	Beskriv om och hur organisationen följer Försiktighetsprincipen	62	Stockholms Hamnars redovisningsprinciper finns i not 2
G4-15	Externa regelverk, standarder, principer som organisationen omfattas av/stödjer	18	Stockholms Hamnar är kvalitets- och miljöcertifierade enligt ISO 9001:2015 och ISO 14001:2015
G4-16	Organisationens medlemskap/positioner i fackliga-, branschorganisationer och/eller opinionsbildande sammanslutningar	12	Viktiga samarbeten
IDENTIFIERADE VÄSENTLIGA ASPEKTER OCH GRÄNSDRAGNINGAR		SIDA	KOMMENTAR
G4-17	Enheter som ingår, eller inte, i redovisningen	64	Se not 11
G4-18	a. Process för att definiera innehållet i rapporten och aspekternas avgränsningar	20–22, 40	
	b. Implementering av rapporteringsprinciperna för att definiera rapportens innehåll	20–22, 40	
G4-19	Samtliga väsentliga aspekter som identifierats i processen	20–22, 40–45	
G4-20	För varje väsentlig aspekt; dess avgränsning inom organisationen	20–22, 40–45	
G4-21	För varje väsentlig aspekt; dess avgränsning utanför organisationen	20–22, 40–45	
G4-22	Effekten av omräkning av information som getts i tidigare rapporter, samt dess orsak/er		
G4-23	Signifikanta förändringar från tidigare rapportperioder vad gäller omfattning och gränsdragningar för aspekterna	20-21, 40	Förändrad väsentlighetsanalys 2016

INTRESSENTDIALOG		SIDA	KOMMENTAR
G4-24	Lista över intressentgrupper	21	
G4-25	Identifiering och urval av intressenter	20–21	
G4-26	Principer för intressentengagemang	20–21	
G4-27	Nyckelfrågor och viktiga ämnen som framkommit genom intressentdialogen och hur organisationen har valt att bemöta dessa. Redovisa de viktigaste frågorna för varje intressentgrupp.	20–22	
REDOVISNINGSPROFIL		SIDA	KOMMENTAR
G4-28	Redovisningsperiod	Omslag	2017
G4-29	Datum för publicering av den senaste redovisningen		April 2016
G4-30	Redovisningscykel		Ettårig
G4-31	Kontaktperson för frågor angående redovisningen och dess innehåll		Annelie Olnils (kvalitetschef med hållbarhetsansvar), Charlotta Solerud (miljöstrateg), Camilla Strümpel (kommunikationschef), Alexandra Lindström (ekonomichef) och Mats Lundin (chef avdelningen affärsstöd)
G4-32	a. Vald redovisningsprincip	40	G4
	b. GRI-innehållsindex	41–45	G4
	c. Referens till extern granskning	49	Översiktlig granskning sker via EY
G4-33	Policy och rutiner för extern granskning	40	Översiktlig granskning sker via EY
STYRNING		SIDA	KOMMENTAR
G4-34	Redogörelse för organisationens bolagsstyrning, inklusive kommittéer underställda styrelsen	17–19	
ETIK OCH INTEGRITET		SIDA	KOMMENTAR
G4-56	Beskrivning av organisationens värderingar, principer, standarder och uppförande i form av en uppförandekod och etiska riktlinjer	33–36	Stöd till verksamheten
		54–55	Hållbarhetsrapport

Specifika standardupplysningar

EKONOMISK PÅVERKAN		SIDA	KOMMENTAR
G4-DMA		4, 20-22	Vd-ord
G4-EC1	Levererat ekonomiskt resultat	41, 56	Långsiktig lönsamhet
G4-EC7	Utveckling och påverkan av investeringar i infrastruktur och tjänster	41	Verksamheten i sammandrag
ENERGI		SIDA	KOMMENTAR
G4-DMA		4, 20-22, 32	Vd-ord
G4-EN6	Minskad energianvändning	32, 35, 36, 42	Fortsatt satsning på tillgänglighet och förnybar energi Effektiv och förnybar energianvändning Nygammal satsning på solcellsanläggningar
UTSLÄPP		SIDA	KOMMENTAR
G4-DMA		4, 20-22	Vd-ord
G4-EN15	Direkta utsläpp av växthusgaser (scope 1)	43	Fartygens utsläpp till luft
G4-EN16	Indirekta utsläpp av växthusgaser (scope 2)	43	
G4-EN17	Övriga indirekta utsläpp av växthusgaser (scope 3)	44	
G4-EN21	NOx, SOx och andra väsentliga luftföroreningar	44	

Revisors rapport över översiktlig granskning av hållbarhetsredovisning GRI G4

TILL STOCKHOLMS HAMN AB

Inledning

Vi har fått i uppdrag av företagsledningen i Stockholms Hamn AB att översiktligt granska Stockholms Hamn AB:s hållbarhetsredovisning för år 2017. Företaget har definierat hållbarhetsredovisningens omfattning till de områden som hänvisas till i GRI index på sidorna 46–48.

Styrelsens och företagsledningens ansvar för hållbarhetsredovisningen

Det är styrelsen och företagsledningen som har ansvaret för att upprätta hållbarhetsredovisningen i enlighet med tillämpliga kriterier, vilka framgår på sidan 40 i hållbarhetsredovisningen, och utgörs av de delar av ramverket för hållbarhetsredovisning utgivet av GRI (Global Reporting Initiative) som är tillämpliga för hållbarhetsredovisningen, samt av företagets egna framtagna redovisnings- och beräkningsprinciper. Detta ansvar innefattar även den interna kontroll som bedöms nödvändig för att upprätta en hållbarhetsredovisning som inte innehåller väsentliga fel, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på fel.

Revisorns ansvar

Vårt ansvar är att uttala en slutsats om hållbarhetsredovisningen grundad på vår översiktliga granskning.

Vi har utfört vår översiktliga granskning i enlighet med ISAE 3000 Andra bestyrkandeuppdrag än revisioner och översiktliga granskningar av historisk finansiell information. En översiktlig granskning består av att göra förfrågningar, i första hand till personer som är ansvariga för upprättandet av hållbarhetsredovisningen, att utföra analytisk granskning och att vidta andra översiktliga granskningsåtgärder. En översiktlig granskning har en annan inriktning och en betydligt mindre omfattning jämfört med den inriktning och omfattning som en revision enligt IAASB:s standarder för revision och kvalitetskontroll i övrigt har.

Revisionsföretaget tillämpar ISQC 1 (International Standard on Quality Control) och har därmed ett allsidigt system för kvalitetskontroll vilket innefattar dokumenterade riktlinjer och rutiner avseende efterlevnad av yrkesetiska krav, standarder för yrkesutövningen och tillämpliga krav i lagar och andra författningar. Vi är oberoende i förhållande till Stockholms Hamn AB enligt god revisorssed i Sverige och har i övrigt fullgjort vårt yrkesetiska ansvar enligt dessa krav.

De granskningsåtgärder som vidtas vid en översiktlig granskning gör det inte möjligt för oss att skaffa oss en sådan säkerhet att vi blir medvetna om alla viktiga omständigheter som skulle kunna ha blivit identifierade om en revision utförts. Den uttalade slutsatsen grundad på en översiktlig granskning har därför inte den säkerhet som en uttalad slutsats grundad på en revision har.

Vår granskning utgår från de av styrelsen och företagsledningen valda kriterier, som definieras ovan. Vi anser att dessa kriterier är lämpliga för upprättande av hållbarhetsredovisningen. Vi anser att de bevis som vi skaffat under vår granskning är tillräckliga och ändamålsenliga i syfte att ge oss grund för vårt uttalande nedan.

Uttalande

Grundat på vår översiktliga granskning har det inte kommit fram några omständigheter som ger oss anledning att anse att hållbarhetsredovisningen inte, i allt väsentligt, är upprättad i enlighet med de ovan av styrelsen och företagsledningen angivna kriterierna.

Stockholm den 15 mars 2018

Jesper Nilsson
Auktoriserad revisor, Ernst & Young AB

Charlotte Söderlund
Auktoriserad revisor, Ernst & Young AB

Styrelsen om hållbarhetsredovisningen

Hållbarhetsredovisningen, som omfattar all hållbarhetsinformation i Stockholms Hamn AB:s års- och hållbarhetsredovisning 2017 med GRI-fördjupning (se GRI-index på sidorna 40–48), har godkänts för utfärdande av styrelsen den 15 mars 2018.

Stockholm den 15 mars 2018

Stefan Hansson
ORDFÖRANDE

Jonas Nilsson

Ida Karlbom

Sebastian Panzar

Anders Djerf

Anton Lindqvist

Ann-Katrin Åslund

Lars Jilmstad

Ulla Sjöbergh

Johan Castwall
VERKSTÄLLANDE DIREKTÖR

Årsboks slut, förvaltningsberättelse och hållbarhetsrapport

Förvaltningsberättelse

RESULTAT

Rörelsens intäkter

Under 2017 passerade tolv miljoner passagerare och närmare tio miljoner ton gods Stockholms Hamnar. Det gör koncernen till den största passagerarhamnen och den tredje största godshamnen i Sverige.

Koncernen Stockholms Hamnars omsättning under året blev 856 Mkr (797). Ökningen är 59 Mkr, vilket totalt motsvarar sju procent högre omsättning än 2016. Av det står affärsområdet sjöfart för 45 Mkr av ökningen och affärsområdet fastigheter för 14 Mkr.

Rörelsens kostnader

Rörelsens kostnader för 2017 uppgick till 708 Mkr (651). Ökningen mot föregående år beror till allra största del på ökade avskrivningar. Det är den nya Värtahamnen och den om- och tillbyggda hamnen i Kapellskär som skrivs av fullt ut under 2017. I övrigt är kostnaderna betingade av volymökningarna.

Bolaget gör inte någon avsättning i räkenskaper för avvecklings- och saneringskostnader vad gäller Loudden. Bolagets bedömning är att saneringsansvaret till största delen ligger på arrendatorerna samt att omfattning och ansvar för övrig sanering ska tas om hand av Stockholms stad i samband med kommande exploatering.

Resultat efter finansiella poster

Resultatet efter finansiella poster uppgår till 109 Mkr (112), vilket är 24 Mkr mer än ägarens budgeterade resultatkrav.

Projekt och investeringar

De totala investeringarna i byggnader, anläggningar och inventarier uppgick under perioden till 971 Mkr. Budgeten för helåret var 1 070 Mkr. Bland de största investeringsutgifterna finns utbyggnaden av Stockholm Norvik Hamn. Avvikelsen mot budget beror till största del på att en av entreprenaderna kom igång något senare än beräknat.

Finansiering och kassaflöde

Nettoupplåningen uppgick per 31 december 2017 till 3 543 Mkr, att jämföra med ingående balans 1 januari om 2 778 Mkr. Det är en ökning med 765 Mkr sedan årsskiftet. Den genomsnittliga räntan på den totala skuldportföljen uppgick till 1,2 procent (1,4) för perioden.

Personal

Medelantalet anställda i koncernen uppgick under perioden till 167 (166). Sjukfrånvaron i koncernen var 2,2 procent (3,7).

TILLSTÅNDSPLIKTIG VERKSAMHET

Koncernen Stockholms Hamnar bedriver tillståndspliktig verksamhet enligt miljöbalken i moderbolaget och dotterbolaget. Tillståndsplikten avser den del av koncernens verksamhet som utgörs av hamnar, det vill säga lastnings- eller lossningskajer som medger fartygstrafik med en brutto-dräktighet på minst 1 350. Hamnverksamheten innebär främst en påverkan på den yttre miljön genom utsläpp till luft och vatten samt buller.

Stockholm

För Värtahamnen-Frihamnen lämnade Miljööverdomstolen¹ i februari 2011 tillstånd till fortsatt drift av hamnen samt tillstånd till bygande av utbyggd Värtapir samt kryssningskaj i Frihamnen (Kaj 3). Slutliga villkor för buller från hamnverksamheten meddelades av Mark- och miljödomstolen i december 2016.

För Loudden meddelades tillstånd till hamnverksamhet av miljöprövningsdelegationen i januari 2011. Efter överklaganden avgjordes ärendet slutligt av Mark- och miljööverdomstolen som i februari 2015 meddelade tillstånd till den befintliga verksamhet som bedrivits sedan lång tid tillbaka, innan verksamheten blev tillståndspliktig. Slutliga villkor för buller från hamnverksamheten meddelades av miljöprövningsdelegationen i december 2016. Beslutet som överklagats är för närvarande föremål för Mark- och miljödomstolens prövning.

UTFALL PER HAMN (EXKL. ADMINISTRATIVA STABER)

Mkr	STOCKHOLM		KAPELLSKÄR		NYNÄSHAMN	
	2017	2016	2017	2016	2017	2016
RÖRELSENS INTÄKTER	691	643	92	86	76	71
Övriga externa kostnader	-304	-301	-27	-16	-20	-25
Personalkostnader	-85	-80	-14	-12	-12	-10
Avskrivningar	-120	-95	-29	-16	-19	-16
SUMMA RÖRELSENS KOSTNADER	-509	-476	-70	-44	-51	-51
RÖRELSERESULTAT	182	167	22	42	25	20

¹ Under 2011 bytte Miljödomstolen namn till Mark- och miljödomstolen och Miljööverdomstolen bytte namn till Mark- och miljööverdomstolen.

För Skeppsbron-Stadsgården (inklusive Masthamnen) meddelades tillstånd för hamnverksamheten av miljöprövningsdelegationen i februari 2013. Mark- och miljödomstolen meddelade dom i april 2014. Slutliga villkor för bland annat buller från hamnverksamheten meddelades av miljöprövningsdelegationen i december 2017.

För del av Södra Hammarbyhamnen meddelades tillstånd till hamnverksamhet av miljöprövningsdelegationen i oktober 2011. Slutliga villkor för buller från hamnverksamheten meddelades av miljöprövningsdelegationen i december 2016. Beslutet som överklagats är för närvarande föremål för Mark- och miljödomstolens prövning.

För del av Nybrokajen meddelades tillstånd till hamnverksamhet av miljöprövningsdelegationen i mars 2014. Slutliga villkor för buller från hamnverksamheten meddelades av miljöprövningsdelegationen i december 2016. Beslutet som överklagats är för närvarande föremål för Mark- och miljödomstolens prövning.

Nynäshamn

För Nynäshamns Hamn meddelades tillstånd för hamnverksamhet av miljöprövningsdelegationen i juni 2008 samt av Miljödomstolen² i mars 2010. Under 2013 meddelades slutliga villkor för buller. I maj 2015 beslöt miljöprövningsdelegationen medge tillstånd

till ändrad verksamhet på så sätt att trafik till av Stockholms Hamnar planerad rörlig gångbrygga medgavs för kryssningsfartyg med en bruttodräktighet av högst 165 000. Under december 2017 påbörjade Stockholms Hamnar ett arbete med ändring av tillstånd som avser villkor rörande gods- och passagerarmängder. För Stockholm Norvik Hamn lämnade Mark- och miljööverdomstolen³ i oktober 2015 tillstånd till hamnverksamhet och fastställde villkor för byggnation och drift samt dispens för dumpning av muddermassor. Domen vann laga kraft i april 2016 efter att Högsta domstolen beslutat att inte lämna prövningstillstånd. Byggnation har pågått sedan 2016. Under oktober 2017 lämnade Stockholms Hamnar in prövotidsutredning som avser transporter på land till och från hamnen och Stockholms Hamnar avvaktar nu Mark- och miljödomstolens ställningstagande.

Kapellskär

För Kapellskärs Hamn meddelades tillstånd till hamnverksamhet av Miljödomstolen i deldom i juli 2006 samt av Miljööverdomstolen i dom i november 2007. I maj 2012 beslöt Mark- och miljödomstolen ge tillstånd till bland annat byggande av ny pir samt ändring av det gällande tillståndet för hamnverksamhet i Kapellskär samt slutliga villkor rörande bland annat buller från hamnverksamheten.

STOCKHOLMS HAMNARS FRAMTIDA UTVECKLING

Stockholms Hamnar har en strategisk betydelse för Stockholmsregionen med sitt centrala geografiska läge i Östersjöområdet. För att möta behoven i den växande regionen har Stockholms stad tagit fram en vision för hur framtidens moderna hamn kan möta stadens behov. Den visionen har resulterat i ett antal genomförandebeslut i kommunfullmäktige.

Arbetet konkretiseras framför allt genom tre stora utvecklingsprojekt. Två av projekten slutfördes under 2016 – utbyggnaden av Värtahamnen och utvecklingen av Kapellskärs hamn. För projekt Stockholm Norvik Hamn har det hittills upparbetats 1 245 Mkr. I balansräkningen redovisas de upparbetade utgifterna för 2017 som pågående nyanläggningar.

FÖRSLAG TILL VINSTDISPOSITION

Till årsstämman förfogande står vinstmedel i **moderbolaget**:

Balanserade vinstmedel	458 393 302 kr
Årets resultat	72 237 157 kr
Disponibla vinstmedel	530 630 459 kr
Styrelsen föreslår att ovanstående belopp disponeras enligt följande:	
Att föra över till ny räkning	530 630 459 kr
Totalt	530 630 459 kr

^{2,3} Under 2011 bytte Miljödomstolen namn till Mark- och miljödomstolen och Miljööverdomstolen bytte namn till Mark- och miljööverdomstolen.

Hållbarhetsrapport

Stockholms Hamnar har sedan 2012 redovisat sitt hållbarhetsarbete enligt GRI. Åren 2012 till 2014 redovisades arbetet enligt GRI G3 och från 2015 enligt GRI G4. Detta finns dokumenterat på sidorna 40–48.

Den här hållbarhetsrapporten är Stockholms Hamnars lagstadgade hållbarhetsrapport. Närmare beskrivning av Stockholms Hamnars verksamhet inklusive vision och mission finns i början av denna års- och hållbarhetsredovisning.

Stockholms Hamnar har valt en gemensam verksamhetspolicy för att beskriva sina ambitioner och sitt arbete inom kvalitet, arbetsmiljö, miljö och säkerhet. Företaget är också ISO-certifierat enligt kvalitets- och miljöstandarderna ISO 9001:2015 och ISO 14001:2015 vilket innebär att processer och rutiner är samlade i ett ledningssystem.

För att styra verksamheten har Stockholms Hamnar tretton långsiktiga mål vilka utgår från visionen, se sidan 18. Tio av dessa mål är inom stöd till verksamheten vilka presenteras på sidan 19.

Det är viktigt att Stockholms Hamnar agerar förtroendeingivande genom att låta ambition, arbetssätt och ledningssystem säkerställa en hållbar verksamhet inom ekonomi, socialt ansvar och miljö. Utgångspunkten i det dagliga arbetet är öppenhet, dialog och samarbete med samtliga intressenter – och förståelse för deras verklighet.

Stockholms Hamnar arbetar med ständig förbättring genom systematisk och gemensam planering och uppföljning av verksamheten. Utmaningar, avvikelser och risker, som löpande åtgärdas, avrapporteras vid givna tillfällen.

Risker och revisioner

I den verksamheten som Stockholms Hamnar bedriver finns varierande risker. En risk inom hamnverksamheten är att villkoren i miljötillstånden inte efterlevs, se förvaltningsberättelsen sidorna 52–53. Detta ses över genom noggrann uppföljning av antal fartyg och passagerare samt gods-mängder.

Risker identifieras genom revisioner internt och externt. Stockholms Hamnar är kvalitets- och miljöcertifierade enligt ISO 9001:2015 och ISO 14001:2015 från och med januari 2018. ISO-certifieringen innebär att även interna revisorer genomför revisioner två gånger per år. Extern ISO-revision sker en gång per år. Övriga revisioner är de löpande ekonomiska samt årsgranskningen av GRI G4 som görs av EY. Eftersom Stockholms Hamnar ägs av Stockholms stad sker även revisioner av Stadsrevisionen. För 2017 granskade Stadsrevisionen Stockholms Hamnars efterlevnad av intern kontroll, bisysslor, ägardirektiv, underhållsplanering och direktupphandlingar.

Stockholms Hamnar genomför från 2017 egna leverantörsuppföljningar, en ny process som arbetats fram och testats på tre leverantörer. Genom processen granskas beställarens och upphandlingsenhetens arbete, kravställarnas (kvalitet, arbetsmiljö, miljö och säkerhet) samt leverantörens arbete. Granskningen omfattar ekonomi och leverans, miljöfrågor och arbetsmiljöfrågor. Leverantörsuppföljningen har bland annat satt fokus på kontroll av brott mot mänskliga rättigheter. Här är riskerna inte ännu definierade utan Stockholms Hamnar kommer att kartlägga vilka som är de största riskerna vad gäller brott mot mänskliga rättigheter i leverantörsled.

Vid verksamhetsplaneringen gör varje enhet en analys av sina styrkor, svagheter, hot och möjligheter. Eventuella risker tas om hand som aktiviteter för utveckling av verksamheten.

För att se till att arbetsmiljö-, miljö- och säkerhetsarbetet efterlevs görs löpande skyddsronder. Varje år genomförs en risk- och sårbarhetsanalys på uppdrag av Stockholms stad. I den brukar miljöfrågor vara ett återkommande inslag.

Incidenter rapporteras i ett incidentrapporteringssystem. Där förmedlas rapporten till ansvarig chef som ser till att incidenten utreds och åtgärdas.

Sociala förhållanden – medarbetare och leverantörer

Både medarbetare och chefer har en viktig del i Stockholms Hamnars utveckling. Företaget arbetar kontinuerligt med kompetensutveckling och rekrytering, och har genom befattningsbeskrivningar tydlig fördelning av arbetsuppgifter och delegering.

Arbetsmiljöarbetet ska åstadkomma en arbetsmiljö som främjar hälsa, säkerhet, arbetsglädje och effektivitet för alla verk-samma i hamnområdena. Strävan är att vara ett föredöme inom arbetsmiljö, både som arbetsgivare och som beställare av tjänster och entreprenader. Ingen ska skadas eller drabbas av ohälsa på arbetet.

Hälsoarbetet fokuserar på främjande, förebyggande och rehabiliterande insatser för att öka medvetenheten hos varje medarbetare att utveckla och bibehålla sin fysiska, mentala och sociala hälsa.

Säkerhetsarbetet grundar sig i ett systematiskt arbetssätt där syftet är att åstadkomma en trygg och säker miljö för anställda och intressenter. Det ska även skydda de intressen som finns i verksamheten utan att vara begränsande. Till grund för arbetet ligger lagar samt egna värderingar och ambitioner med fokus på områden som till exempel brottsförebyggande genom samverkan med myndigheter, sjöfarts- och hamnskydd, krisledning och informationssäkerhet.

Arbetet utgår från processerna *systematiskt arbetsmiljöarbete* och *utveckla medarbetare och organisation* samt *avropa eller upphandla varor och tjänster samt tillhörande uppförandekod*. Riktlinjer som styr är etiska riktlinjer, Stockholms stads personalpolicy, arbetsmiljölaglista och arbetsmiljöhandbok.

- Aktiviteter inom området under 2017 presenteras på sidorna 33-35.
- Resultatindikatorer är aktivt medskaparindex (82) samt antal leverantörsuppföljningar (3).

Mänskliga rättigheter - medarbetare och leverantörer

Alla medarbetare i Stockholms Hamnar behandlas lika och har jämställda rättigheter. Stockholms Hamnar arbetar utifrån den nya diskrimineringslag som trädde i kraft 1 januari 2017. Se sidan 34 för närmare beskrivning.

Varje år genomförs en lönekartläggning för att säkerställa att det inte sker någon lönediskriminering. Utfallet för 2017 visar att inga löneskillnader beror på kön.

För att säkerställa mänskliga rättigheter hos upphandlade leverantörer används en uppförandekod vid upphandlingar som omfattar bland annat FN:s allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna (1948), FN:s barnkonvention artikel 32, ILO:s kärnkonventioner om tvångsarbete, barnarbete, diskriminering

och föreningsfrihet samt organisationsrätt (nr 29, 87, 98, 100, 105, 111, 138 och 182) och FN:s deklaration mot korruption.

Processer som styr arbetet är *avropa eller upphandla varor och tjänster, arbetsmiljö i bygg- och anläggningsprojekt, systematiskt arbetsmiljöarbete och utveckla medarbetare och organisation*. Tillhörande riktlinjer är arbetsmiljöriktlinjer, etiska riktlinjer, Stockholms stads personalpolicy och uppförandekoden.

- Aktiviteter inom området under 2017 är utbildning av chefer i anpassning till diskrimineringslagen, psykosociala riskbedömningar samt medarbetarundersökning.
- Resultatindikatorer är aktivt medskapande index (82) och leverantörsuppföljningar (3).

Antikorruption

Arbetet med att motverka korruption är integrerat i övrig verksamhet. Den största risken är anställda som kan bli påverkade av leverantörer på olika sätt. Genom leverantörsuppföljning kontrolleras styrningen av till exempel projekt som genomförs av entreprenörer. Här finns en kontroll av relationen mellan beställare och leverantör.

För att kontrollera anställdas engagemang i andra bolag begärs svar om bisysslor, speciellt förtroendekänsliga bisysslor, vid anställning. Avstämning sker regelbundet

med samtliga anställda. Kontroll av anställda mot Bolagsverkets uppgifter sker vartannat år, nu senast hösten 2017.

Stockholms Hamnar har tydliga regler för representation och gåvor. En gång per år ges en information om vad som gäller kring detta.

De riktlinjer som styr är *etiska riktlinjer, uppförandekoden* samt *regler representation och gåvor*.

- Aktivitet inom området är informations-tillfälle en gång per år.
- Resultatindikator är leverantörsuppföljningar (3).

Miljöfrågor i verksamheten och i omvärlden

Miljöarbetet i Stockholms Hamnar utgår från de övergripande miljömålen, se sidan 35, i planering, genomförande och uppföljning. Ambitionen är att ha en effektiv användning av resurser, strävan mot en fossilfri verksamhet, löpande effektivisering av fastighetsbeståndet och reducerad miljöbelastning genom aktiva val av material. Material och avfall ses som en resurs och att förebygga föroreningar är en naturlig del i arbetet.

Stockholms Hamnar uppmuntrar och stödjer kunder och samarbetspartner att minska sin påverkan på miljön.

Miljöarbetet utgår från processen *systematiskt miljöarbete*. De riktlinjer som är kopplade till processen är en miljöaspektlista, en miljölaglista och en miljöhandbok.

- Aktiviteter inom miljö presenteras på sidorna 35-36.
- Resultatindikator är årlig energiproduktion baserad på solenergi (448 MWh) och GRI-indikatorerna på sidorna 42–44.

Verksamheten i sammandrag

PER DEN 31 DECEMBER

KONCERNEN	2017	2016	2015	2014	2013*
VOLYMER					
Omsättning, Mkr	856	797	728	713	724
Förändring, %	7	9	2	-2	3
Godsomsättning, milj ton	9,7	9,0	8,3	8,3	8,3
Passagerare, milj	12,0	11,7	11,6	11,7	12,1
Investeringar, Mkr	971	948	722	532	438
LÖNSAMHET I RÖRELSEN					
Resultat efter finansiella intäkter och kostnader, Mkr	109	112	105	108	115
Vinstmarginal, %	13	14	14	15	16
AVKASTNING					
Avkastning totalt kapital, %	3	4	5	6	8
FINANSIELL STÄLLNING					
Nettoupplåning, Mkr	3 543	2 778	2 349	1 494	1 134
Synlig soliditet, %	18	19	20	26	27
Självfinansieringsgrad, %	26	21	32	40	48
PERSONAL					
Medelantal anställda	167	166	155	160	143
Omsättning per anställd, Mkr	5	5	5	4	5
Lönekostnad/omsättning, %	18	19	19	18	17

* 2013 års siffror har räknats om med anledning av K3.

DEFINITIONER

Vinstmarginal – Resultat efter finansiella intäkter och kostnader i procent av omsättningen.

Avkastning totalt kapital – Resultat efter finansnetto plus finansiella kostnader i procent av genomsnittlig balansomslutning.

Synlig soliditet – Synligt eget kapital samt minoritetsintresse i procent av balansomslutning.

Självfinansieringsgrad – Kassaflöde från den löpande verksamheten före förändring av rörelsekapital i procent av årets bruttoinvesteringar.

Resultaträkning

1 JANUARI – 31 DECEMBER

Tkr	NOT	KONCERNEN		MODERBOLAGET	
		2017	2016	2017	2016
RÖRELSENS INTÄKTER					
Nettoomsättning	3	856 333	797 211	771 934	717 658
SUMMA RÖRELSENS INTÄKTER		856 333	797 211	771 934	717 658
RÖRELSENS KOSTNADER					
Övriga externa kostnader	3, 17	-380 495	-369 878	-355 850	-356 805
Personalkostnader	15,16	-156 867	-153 049	-142 791	-141 231
Avskrivningar	2,7	-170 785	-128 178	-140 379	-111 346
SUMMA RÖRELSENS KOSTNADER		-708 147	-651 105	-639 020	-609 382
RÖRELSERESULTAT		148 186	146 106	132 914	108 276
<i>Finansiella intäkter och kostnader</i>	4,23				
Övriga ränteintäkter och liknande resultatposter		79	326	11 332	16 727
Räntekostnader eller liknande resultatposter		-38 804	-34 508	-38 843	-34 700
RESULTAT EFTER FINANSIELLA POSTER		109 461	111 924	105 403	90 303
<i>Bokslutsdispositioner</i>	5, 22				
Förändring överavskrivning		–	–	-7 309	3 178
Erhållna koncernbidrag		–	–	1	–
Lämnade koncernbidrag		–	-21 000	–	-21 000
Årets skatt	6	-28 594	-31 932	-25 858	-27 656
ÅRETS RESULTAT		80 867	58 992	72 237	44 825
Hänförligt till					
Moderföretagets aktieägare		80 512	57 403		
Minoritetsintresse		355	1 589		

Balansräkning

PER DEN 31 DECEMBER		KONCERNEN		MODERBOLAGET	
Tkr	NOT	2017	2016	2017	2016
TILLGÅNGAR					
ANLÄGGNINGSTILLGÅNGAR					
<i>Immateriella anläggningstillgångar</i>					
Andelar i bostadsrättsförening och liknande rättigheter		824	824	824	824
SUMMA IMMATERIELLA ANLÄGGNINGSTILLGÅNGAR		824	824	824	824
<i>Materiella anläggningstillgångar</i>					
	7				
Förvaltningsfastigheter	8	397 370	563 318	328 698	563 318
Rörelsefastigheter		968 363	757 731	935 525	646 308
Markanläggningar		1 620 619	1 448 441	743 139	670 449
Mark		53 323	53 323	53 323	53 323
Maskiner och andra tekniska anläggningar		81 117	52 150	70 731	42 687
Pågående nyanläggningar och förskott avseende materiella anläggningstillgångar		1 354 701	808 949	1 342 912	686 789
SUMMA MATERIELLA ANLÄGGNINGSTILLGÅNGAR		4 475 493	3 683 912	3 474 328	2 662 874
<i>Finansiella anläggningstillgångar</i>					
	9				
Andelar i intresseföretag	10	2 004	2 004	2 003	2 003
Långfristiga fordringar		35 464	24 510	35 464	24 510
Andelar i koncernföretag	11			15 647	15 647
Andra långfristiga värdepapper	12	–	2	–	2
SUMMA FINANSIELLA ANLÄGGNINGSTILLGÅNGAR		37 468	26 516	53 114	42 162
SUMMA ANLÄGGNINGSTILLGÅNGAR		4 513 785	3 711 252	3 528 266	2 705 860
OMSÄTTNINGSTILLGÅNGAR					
<i>Kortfristiga fordringar</i>					
Kundfordringar		74 396	79 633	71 415	75 659
Fordringar dotterföretag		–	–	749 434	695 098
Fordringar intresseföretag		–	500	5 466	500
Fordringar koncernföretag		849	–	845	–
Skattefordran		–	4 978	–	–
Övriga fordringar	14	55 630	265 132	50 548	251 729
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	13	73 842	63 463	66 691	57 348
SUMMA KORTFRISTIGA FORDRINGAR		204 717	413 706	944 399	1 080 334
Kassa och bank	20	–	–	–	–
SUMMA OMSÄTTNINGSTILLGÅNGAR		204 717	413 706	944 399	1 080 334
SUMMA TILLGÅNGAR		4 718 502	4 124 958	4 472 665	3 786 194

Balansräkning (forts.)

PER DEN 31 DECEMBER		KONCERNEN		MODERBOLAGET	
Tkr	NOT	2017	2016	2017	2016
EGET KAPITAL OCH SKULDER					
EGET KAPITAL					
<i>Bundet eget kapital</i>					
Aktiekapital 500 000 aktier med kvotvärde 100:-		50 000	50 000	50 000	50 000
Annat eget kapital inkl årets resultat		786 653	706 143		
Reservfond				10 000	10 000
Summa bundet kapital				60 000	60 000
SUMMA EGET KAPITAL HÄNFÖRLIGT TILL MODERFÖRETAGETS AKTIEÄGARE		836 653	756 143		
<i>Fritt eget kapital</i>					
Balanserade medel				458 393	413 568
Årets resultat				72 237	44 825
Summa fritt kapital				530 630	458 393
Minoritetens andel av eget kapital		22 491	22 135	–	–
SUMMA EGET KAPITAL		859 144	778 278	590 630	518 393
OBESKATTADE RESERVER					
Avskrivning över plan				19 894	12 584
SUMMA OBESKATTADE RESERVER				19 894	12 584
AVSÄTTNINGAR					
	18				
Uppskjuten skatteskuld				1 744	1 745
Avsättningar för pensioner		6 468	5 087	6 468	5 087
Avsättningar för uppskjuten skatt		6 535	4 918		
Övriga avsättningar		27 500	5 000	27 500	5 000
SUMMA AVSÄTTNINGAR		40 503	15 005	35 712	11 832
KORTFRISTIGA SKULDER					
Leverantörsskulder		142 986	271 538	131 366	217 991
Skulder till dotterföretag		–	–	12 736	12 549
Skulder till koncernföretag	20	3 544 981	2 778 227	3 551 468	2 791 750
Skatteskuld		1 280	18 533	10 066	18 533
Övriga skulder		5 145	25 367	4 730	4 307
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	13	124 463	238 010	116 063	198 255
SUMMA KORTFRISTIGA SKULDER		3 818 855	3 331 675	3 826 429	3 243 385
SUMMA EGET KAPITAL OCH SKULDER		4 718 502	4 124 958	4 472 665	3 786 194

Kassaflödesanalys

1 JANUARI – 31 DECEMBER

Tkr	KONCERNEN		MODERBOLAGET	
	2017	2016	2017	2016
DEN LÖPANDE VERKSAMHETEN				
Resultat före bokslutsdispositioner och skatt	109 461	111 924	105 404	90 303
JUSTERINGAR FÖR POSTER SOM INTE INGÅR I KASSAFLÖDET				
Avsättningar	33 790	3 784	22 496	3 784
Avskrivningar som belastar resultatet	170 785	128 178	140 379	111 346
Nettoresultat vid försäljning/utrangering av anläggningstillgångar	8 885	1 542	1 816	-24
Återbetald / betald skatt	-39 252	-44 562	-34 326	-35 364
KASSAFLÖDE FÖRE FÖRÄNDRING AV RÖRELSEKAPITAL	283 669	200 866	235 769	170 045
FÖRÄNDRING I RÖRELSEKAPITAL				
Ökning-, minskning+ av kortfristiga fordringar	204 011	176 305	135 935	-67 754
Ökning+, minskning- av kortfristiga skulder	-249 000	108 589	-164 589	90 028
KASSAFLÖDE FRÅN DEN LÖPANDE VERKSAMHETEN	238 680	485 760	207 115	192 319
INVESTERINGSVERKSAMHETEN				
Investering i markanläggningar	–	69 989	–	69 989
Investering i maskiner och inventarier	-1 436	-9 057	-945	-8 943
Investering i pågående anläggningar	-969 932	-944 839	-952 704	-625 355
Investeringar i byggnader	–	2 040	–	2 040
Erhållen likvid vid försäljning av anläggningstillgångar	117	70	–	24
Minskning +, ökning- av långa fordringar	-10 952	-23 901	-10 952	-23 901
KASSAFLÖDE FRÅN INVESTERINGSVERKSAMHETEN	-982 203	-905 698	-964 601	-586 146
FINANSIERINGSVERKSAMHETEN				
Förändring checkräkningskredit	764 523	428 938	778 486	402 827
Erhållna koncernbidrag	–	–	–	–
Lämnade koncernbidrag	-21 000	-9 000	-21 000	-9 000
KASSAFLÖDE FRÅN FINANSIERINGSVERKSAMHETEN	743 523	419 938	757 486	393 827
ÅRETS KASSAFLÖDE	–	–	–	–
LIKVIDA MEDEL VID ÅRETS BÖRJAN	–	–	–	–
LIKVIDA MEDEL VID ÅRETS SLUT	–	–	–	–
DIFFERENS	0	0	0	0

UPPLYSNING OM UTBETALDA RÄNTOR

För koncernen: Utbetald ränta under perioden uppgår till 38 804 Tkr (34 508). Under perioden erhållen ränta uppgår till 79 Tkr (326).

För moderbolaget: Utbetald ränta under perioden uppgår till 38 843 Tkr (34 700). Under perioden erhållen ränta uppgår till 11 332 Tkr (16 727).

Sammanställning eget kapital

KONCERNENS SAMMANSTÄLLNING ÖVER FÖRÄNDRINGAR I EGET KAPITAL

Tkr	AKTIEKAPITAL	ANNAT EGET KAPITAL INKL ÅRETS RESULTAT	MINORITETSINTRESSE	TOTALT
INGÅENDE BALANS 2016-01-01	50 000	648 736	20 548	719 284
Nyemission				
Erhållet aktieägartillskott				
Lämnad utdelning				
Redovisningsprinciper				
Effekter av rättelser av fel				
Omräkningsdifferenser				
Årets resultat		57 403	1 589	58 992
UTGÅENDE BALANS 31 DECEMBER 2016	50 000	706 143	22 135	778 278
INGÅENDE BALANS 2017-01-01	50 000	706 143	22 135	778 278
Nyemission				
Erhållet aktieägartillskott				
Lämnad utdelning				
Redovisningsprinciper				
Effekter av rättelser av fel				
Omräkningsdifferenser				
Årets resultat		80 512	355	80 867
UTGÅENDE BALANS 31 DECEMBER 2017	50 000	786 653	22 491	859 144

MODERBOLAGETS SAMMANSTÄLLNING ÖVER FÖRÄNDRINGAR I EGET KAPITAL

Tkr	AKTIEKAPITAL	BUNDNA RESERVER	BALANSERAD VINST	ÅRETS RESULTAT
EGET KAPITAL 31 DECEMBER 2015	50 000	10 000	358 087	55 481
Vinstdisposition enl. beslut vid årsstämman			55 481	-55 481
Årets resultat				44 825
EGET KAPITAL 31 DECEMBER 2016	50 000	10 000	413 568	44 825
Vinstdisposition enl. beslut vid årsstämman			44 825	-44 825
Årets resultat				72 237
EGET KAPITAL 31 DECEMBER 2017	50 000	10 000	458 393	72 237

Noter

TILLÄGGSSUPPLYSNINGAR

Not 1 Företagsinformation m.m.

Moderbolaget Stockholms Hamn AB är ett svenskt aktiebolag med säte i Stockholm. Moderbolagets adress är Box 27314, 102 54 Stockholm.

Koncernen bedriver huvudsakligen hamnverksamhet inklusive speditionsoch godshantering, lagringsverksamhet samt förvaltning av fastigheter.

Koncernen Stockholms Hamnar är en underkoncern till moderbolaget Stockholm Stadshus AB, organisationsnummer 556415-1727, säte Stockholm.

Not 2 Redovisningsprinciper

Allmänt

Årsredovisningen har upprättats enligt Årsredovisningslagen (1995:1554) och Bokföringsnämndens allmänna råd BFNAR 2012:1 Årsredovisning och koncernredovisning (K3).

Företaget har tillämpat K3 sedan räkenskapsåret 2014 och övergångsdatum till K3 fastställdes till den 1 januari 2013. Stockholms Hamn AB har tidigare tillämpat Redovisningsrådets rekommendationer.

Koncernredovisning

Koncernbokslutet har upprättats enligt förvärvsmetoden. Detta innebär att eget kapital i koncernen endast omfattar eget kapital i moderbolaget och den del av eget kapital i dotterbolagen som tillkommit efter förvärvet. Skillnaden mellan anskaffningskostnaden för aktierna i ett dotterbolag och detta bolags tillgångar och skulder värderade till marknadsvärden utgör goodwill i balansräkningen om anskaffningskostnaden är det högre beloppet. Goodwill som uppstår vid företagsförvärv skrivs av med tio procent per år.

Koncernens resultat- och balansräkningar omfattar alla företag i vilka moderbolaget direkt eller indirekt har mer än hälften av aktiernas röstvärde samt företag i vilka koncernen på annat sätt har ett bestämmande inflytande och en betydande andel av resultatet av deras verksamhet.

I koncernens balansräkning delas de obeskattade reserverna upp i uppskjuten skatt, vilken redovisas som en avsättning, och övrigt tillskjutet kapital. Uppskjuten skatt har beräknats på basis av skattesatsen 22 procent.

Fordringar och skulder mellan koncernföretag, liksom internvinster, elimineras i koncernbalansräkningen. Med internvinst avses en vinst som uppstått vid försäljning av tillgångar och tjänster mellan koncernföretag, och ännu inte realiserats genom vidareförsäljning till extern part utanför koncernen.

Investeringar i intresseföretag

Koncernens innehav i intresseföretag redovisas enligt kapitalandelsmetoden. Ett intresseföretag är en enhet i vilken koncernen har betydande inflytande, normalt minst 20 procent och högst 50 procent av rösterna, och som varken är ett dotterföretag eller joint venture. Investeringarna i intresseföretag redovisas i balansräkningen till anskaffningsvärde plus förändringar av koncernens andel av intresseföretagets nettotillgångar.

I moderbolaget redovisas innehav i intresseföretag till anskaffningsvärde med avdrag för eventuella nedskrivningar.

Intäktsredovisning

- Rörelsens intäkter redovisas vid leveranstidpunkten.
- Hyresintäkter redovisas i den period uthyrningen avser.
- Ränteinkomster redovisas som intäkt i resultaträkningen i den period de uppstår.

Lånekostnader

Ränteutgifter redovisas som kostnad i resultaträkningen i den period de uppstår. Lånekostnader hänförliga till investeringsprojekt inräknas inte i anläggningarnas anskaffningsvärde.

Materiella och immateriella anläggningstillgångar

Anläggningstillgångarna redovisas till anskaffningskostnad med avdrag för ackumulerade avskrivningar samt nedskrivningar. Ränta under investeringsperioden räknas inte in i anskaffningsvärdet.

Avskrivningarna på materiella anläggningstillgångar kostnadsförs så att tillgångens anskaffningsvärde, eventuellt minskat med beräknat restvärde vid nyttjandeperiodens slut, skrivs av linjärt över dess bedömda nyttjandeperiod. Om en tillgång har delats upp på olika komponenter skrivs respektive komponent av separat över dess nyttjandeperiod. Materiella anläggningstillgångars nyttjandeperiod uppskattas till:

Komponenter Stockholms Hamnars byggnader

Komponenter Stockholms Hamnars byggnader	
Stomme	50
Tak	30
Fasad (inkl balkonger)	30
Fönster och ytterdörrar	20
Badrum, WC, övriga våtutrymmen	15
Lokal	20
El	20
Rör/VS	20
Ventilation inkl styr	20
Hiss/rulltrappor	20
Hyresgäst Anpassning	Enligt kontrakt /Stockholms Hamnar: 5 år som regel
Övrigt	25
Byggnadsinventarier	5

Komponenter i Stockholms Hamnars markanläggningar

Vattenområde	15
Kaj	60-100
Mekaniska anläggningar	20
Försörjningssystem	20
Markanläggningar	20
Hamnplan	30-50
Skalskydd	20
Elsystem	20
Markinventarier	10
Inventarier	5

Hyresrätter respektive mark är inte föremål för avskrivning.

Underhålls- och reparationskostnader kostnadsförs under de perioder de uppkommer. Om- och tillbyggnader samt renoveringar av värdehöjande karaktär aktiveras.

Förvaltnings- och rörelsefastigheter

Förvaltningsfastigheter är fastigheter som innehas i syfte att generera hyresintäkter och inte eller endast till ringa andel används i rörelsen. Övriga fastigheter klassificeras som rörelsefastigheter.

Förvaltningsfastigheter upptas i bokföringen enligt samma principer som tillämpas för övriga materiella anläggningstillgångar enligt ovan.

Nedskrivningar

För de anläggningstillgångar som omfattas av den kommunala självkostnadsprincipen tillämpas kapitel 37. För övriga anläggningstillgångar tillämpas kapitel 27.

Likvida medel

Likvida medel omfattar kassa och tillgodohavanden hos bank- och postgiro samt kortfristiga placeringar med en ursprunglig löptid på högst tre månader.

Fordringar och skulder

Fordringar är redovisade till de belopp med vilka de beräknas inflyta. Kundfordringar redovisas initialt till fakturerat värde. En reservering av osäkra fordringar görs när det inte längre är sannolikt att det fulla beloppet kommer att inflyta.

Fordringar och skulder i utländsk valuta värderas till balansdagens kurs.

Valutakursdifferenser redovisas under finansiella intäkter och finansiella kostnader.

Som kortfristiga fordringar respektive skulder rubriceras mellanhavanden vilka avses regleras inom ett år.

Avsättningar

Avsättningar redovisas när det föreligger en aktuell förpliktelse, legal eller informell, till följd av tidigare händelser och om det är sannolikt att en utbetalning kommer att bli aktuell för att fullgöra förpliktelsen, samt om det går att göra en tillförlitlig uppskattning av det belopp som ska utbetalas.

Pensionsåtaganden beräknas enligt sedvanliga försäkringstekniska grunder.

Flertalet bolag i Stockholms Stadshus AB har sina pensionsåtaganden försäkrade i S:t Erik Livförsäkring AB som har till uppgift att samordna och strukturera hanteringen av pensioner inom bolagskoncernen. De avtal som är försäkrade är KAP-KL (tidigare PFA), PA-KFS och PA-KL.

Räntebärande lån

Räntebärande lån redovisas initialt till anskaffningsvärde, vilket motsvarar verkligt värde av vad som erhållits med avdrag för kostnader som hänförs till upplåningen.

Som kortfristig skuld redovisas hela den skuld bolaget har till moderbolaget i koncernkontosystemet.

Noter (forts.)

Leasing

Det föreligger i moderbolaget leasingavtal av betydande belopp vilket är av operationell karaktär och kostnadsförs linjärt över leasingperioden.

Inkomstskatter

Skattekostnaden beräknas som summan av årets aktuella skatt och årets förändring av uppskjutna skattefordringar och skatteskulder. Uppskjuten skatt redovisas enligt balansräkningsmetoden, vilket innebär att uppskjuten skatt beräknas på balansdagen för samtliga identifierade temporära skillnader, mellan tillgångarnas eller skuldernas skattemässiga värden och deras redovisade värden.

En uppskjuten skatteskuld redovisas i balansräkningen för alla skattepliktiga temporära skillnader för de fall där återvinningen eller regleringen leder till framtida skatteutbetalningar. En uppskjuten skattefordran redovisas för alla avdragsgilla temporära skillnader och outnyttjade underskottsavdrag i den utsträckning det är sannolikt att dessa kan nyttjas mot framtida skattepliktiga vinster och därigenom att återvinningen eller regleringen leder till att framtida skatter reduceras. Värderingen av uppskjutna skattefordringar och skatteskulder sker till per balansdagen tillämplig skattesats utan diskontering.

I moderbolaget redovisas den uppskjutna skatteskulden i obeskattade reserver som en del av obeskattade reserver. I koncernredovisningen delas däremot obeskattade reserver upp på uppskjuten skatteskuld och övrigt tillskjutet kapital.

Koncernbidrag

Från och med år 2012 redovisas erhållna och lämnade koncernbidrag som bokslutsdisposition i resultaträkningen.

Ändringar i föregående års siffror

En justering mellan posterna förvaltningsfastigheter och rörelsefastigheter har gjorts i koncernens och moderbolagets balansräkning per 2016-12-31 så att fördelningen mellan dessa överensstämmer med motsvarande not i årsredovisningen. Utgående balans för materiella anläggningstillgångar har inte påverkats av justeringen. Vidare har en justering gjorts i föregående års kassaflödesanalys där årets förändring av checkräkningskrediten brutits ut och redovisas istället på en egen rad i finansieringsverksamheten på motsvarande sätt som i kassaflödesanalysen 2017.

Not 3 Nettoomsättning

Uppgift om fördelning av intäkter per segment	Koncernen		Moderbolaget	
	2017	2016	2017	2016
Sjöfart	618 777	573 719	535 115	493 930
Fastighet	237 556	223 492	236 819	223 728
Totalt	856 333	797 211	771 934	717 658

Uppgift om inköp och försäljning inom koncernen	Koncernen		Moderbolaget	
	2017	2016	2017	2016
Inköp, %	1,1	1,3	1,2	1,4
Försäljning, %	0,9	0,9	1,0	1,0

Not 4 Resultat från finansiella investeringar

Övriga ränteintäkter	2017	2016
----------------------	------	------

Koncernen			
Övriga ränteintäkter		79	326
Summa		79	326

Övriga ränteintäkter	2017	2016
----------------------	------	------

Moderbolaget			
Koncernföretag		11 280	16 519
Övriga ränteintäkter		52	208
Summa		11 332	16 727

Räntekostnader och liknande resultatposter	2017	2016
--	------	------

Koncernen			
Räntekostnader till moderbolaget		38 312	33 946
Övriga räntekostnader		492	562
Summa		38 804	34 508

Räntekostnader och liknande resultatposter	2017	2016
--	------	------

Moderbolaget			
Koncernföretag		49	193
Övriga räntekostnader		38 794	34 507
Summa		38 843	34 700

Not 5 Bokslutsdispositioner

	2017	2016
--	------	------

Moderbolag			
Förändring av ackumulerad överavskrivning		-7 309	3 178
Erhållna kc-bidrag från dotterbolag		1	–
Lämnade kc-bidrag till dotterbolag		–	–
Lämnade kc-bidrag till moderbolag		–	-21 000
Summa		-7 308	-17 822

Not 6 Skatt

Följande komponenter ingår i skattekostnaden

Skattekostnad	Koncernen		Moderbolaget	
	2017	2016	2017	2016
Aktuell skattekostnad/intäkt för året	-22 875	-21 867	-21 756	-16 803
Skatt ränteavdrag 2017	-3 202	–	-3 202	–
Skatt ränteavdrag 2016	–	-2 762	–	-2 762
Skatt ränteavdrag 2014 och 2015	-900	-8 091	-900	-8 091
Uppskjuten skattekostnad/intäkt	-1 617	788	–	–
Summa	-28 594	-31 932	-25 858	-27 656

Skillnad mellan redovisad skattekostnad och skattekostnad baserad på gällande skattesats består av följande komponenter:

Forts. not 6

	Koncernen		Moderbolaget	
	2017	2016	2017	2016
Redovisat resultat före skatt	109 461	90 924	98 095	72 481
Skatt enl gällande skattesats, 22%	-24 081	-20 003	-21 581	-15 946
Aktuell skatt tidigare perioder	-147	–	76	–
Skatt ränteavdrag 2017	-3 202	–	-3 202	–
Skatt ränteavdrag 2016	–	-2 762	–	-2 762
Skatt ränteavdrag 2014 och 2015	-900	-8 091	-900	-8 091
Skatt på ej avdragsgilla kostnader	-238	-1 110	-225	-880
Skatt på ej skattepliktiga intäkter	-26	34	-26	23
Summa	-28 594	-31 932	-25 858	-27 656

Den i moderbolagets resultaträkning redovisade skattekostnaden utgörs av skatt på det skattepliktiga resultatet efter bokslutsdispositioner.

Not 7 Materiella anläggningstillgångar

Förvaltningsfastigheter	Koncernen		Moderbolaget	
	2017	2016	2017	2016
Ingående anskaffningsvärde	908 822	867 929	908 822	867 929
Omklassificering påg nyanl	38 096	40 893	36 637	40 893
Omklassificering	-372 491	–	-478 611	–
Utrangering	-9 702	–	-9 702	–
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	564 725	908 822	457 146	908 822
Ingående avskrivningar	-345 504	-291 196	-345 504	-291 196
Årets avskrivningar	-26 488	-54 308	-21 979	-54 308
Omklassificering	190 673	–	229 796	–
Utrangering	13 964	–	9 239	–
Utgående ackumulerade avskrivningar	-167 355	-345 504	-128 448	-345 504
Bokfört värde	397 370	563 318	328 698	563 318

Rörelsefastigheter	Koncernen		Moderbolaget	
	2017	2016	2017	2016
Ingående anskaffningsvärde	916 862	332 171	745 834	240 007
Periodens inköp/bidrag	–	-2 040	–	-2 040
Omklassificering påg nyanl	105 026	589 656	104 274	510 792
Omklassificering	372 491	–	478 610	–
Utrangering	-40 064	-2 925	-27 612	-2 925
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	1 354 315	916 862	1 301 106	745 834
Ingående avskrivningar	-159 131	-146 192	-99 526	-91 184
Årets avskrivningar	-64 878	-15 864	-62 555	-11 267
Omklassificering	-190 673	–	-229 796	–
Utrangering	28 730	2 925	26 296	2 925
Utgående ackumulerade avskrivningar	-385 952	-159 131	-365 581	-99 526
Bokfört värde	968 363	757 731	935 525	646 308

Taxeringsvärden	Koncernen		Moderbolaget	
	2017	2016	2017	2016
Byggnader	17 759	20 935	17 759	20 935
Tornträter och arrenden	685	2 819	685	2 819

Det låga taxeringsvärdet jämfört med bokförda värden förklaras av att flertalet fastigheter är klassificerade som kommunikationsfastigheter vilka inte åsätts något taxeringsvärde.

Forts. not 7

	Koncernen		Moderbolaget	
Mark	2017	2016	2017	2016
Ingående anskaffningsvärde	53 323	53 323	53 323	53 323
Periodens inköp/bidrag	–	–	–	–
Omklassificering påg nyanl	–	–	–	–
Försäljning/utrangering	–	–	–	–
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	53 323	53 323	53 323	53 323
Bokfört värde	53 323	53 323	53 323	53 323

	Koncernen		Moderbolaget	
Markanläggningar	2017	2016	2017	2016
Ingående anskaffningsvärde	1 819 525	1 014 728	973 422	878 617
Periodens inköp/bidrag	–	-70 585	–	-70 585
Omklassificering påg nyanl	236 519	896 681	114 094	186 005
Försäljning/utrangering	-67 969	-11 187	-57 199	-11 187
Omklassificering	–	-10 112	–	-9 428
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	1 988 075	1 819 525	1 030 317	973 422
Ingående avskrivningar	-371 084	-340 897	-302 973	-282 851
Årets avskrivningar	-62 563	-42 117	-41 404	-31 955
Försäljning/utrangering	66 191	11 187	57 199	11 187
Omklassificering	–	743	–	646
Utgående ackumulerade avskrivningar	-367 456	-371 084	-287 178	-302 973
Bokfört värde	1 620 619	1 448 441	743 139	670 449

	Koncernen		Moderbolaget	
Maskiner och inventarier	2017	2016	2017	2016
Ingående anskaffningsvärde	433 032	461 533	374 024	396 498
Periodens inköp/bidrag	1 436	9 057	945	8 943
Omklassificering påg nyanl	43 403	3 308	41 576	3 308
Omklassificering	1 136	10 112	–	9 428
Försäljning/utrangering	-109 600	-50 978	-106 754	-44 153
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	369 407	433 032	309 791	374 024
Ingående avskrivningar	-380 882	-413 616	-331 337	-361 028
Årets avskrivningar	-16 856	-15 889	-14 441	-13 816
Försäljning/utrangering	109 447	49 366	106 718	44 153
Omklassificering	–	-743	–	-646
Utgående ackumulerade avskrivningar	-288 290	-380 882	-239 060	-331 337
Bokfört värde	81 117	52 150	70 731	42 687

	Koncernen		Moderbolaget	
Pågående nyanläggningar avseende materiella anläggningskostnader	2017	2016	2017	2016
Ingående balans	808 949	1 394 648	686 789	802 432
Under året nedlagda kostnader	969 932	944 839	952 704	625 355
Under året genomförda omklassificeringar	-424 180	-1 530 538	-296 581	-740 998
Utgående balans	1 354 701	808 949	1 342 912	686 789

Not 8 Förvaltningsfastigheter

Verkligt värde på förvaltningsfastigheter per 31 december 2017 beräknas uppgå till 1 789 578 Tkr (1 670 932) för koncernen. Verkligt värde har definierats som bedömt marknadsvärde. Värderingen är utförd i värderingssystemet Datscha, med stöd av Forum Fastighetsekonomi AB. Ökningen i marknadsvärde från 31 december 2016 hänförs huvudsakligen till att Kapellskär och Nynäshamn numer inkluderas.

I avsaknad av tillräckligt antal försäljningstransaktioner på marknaden av jämförbara objekt har värderingen baserats på en kombination av orsprismetoden och avkastningsmetoden. Vid värdering enligt avkastningsmetoden har antagits att hyresutvecklingen följer den allmänna inflationen.

Väsentliga åtaganden för att reparera, underhålla eller förbättra förvaltningsfastigheterna överstiger inte det normala fastighetsföretagandet.

	Koncernen		Moderbolaget	
Koncern och moderbolag	2017	2016	2017	2016
Hyresintäkter	190 598	166 307	188 568	166 307
Driftkostnader	-46 861	-26 385	-45 319	-26 385
Övriga kostnader	-79 722	-62 804	-78 075	-62 804
Finansiella kostnader	-600	-500	-500	-500
Netto	63 415	76 618	64 674	76 618

Förvaltningsfastigheter utgör 73 % av fastighetsbeståndet på koncernen samt 74 % av fastighetsbeståndet i moderbolaget Stockholms Hamn AB.

Not 9 Finansiella anläggningstillgångar

	Koncernen		Moderbolaget	
Andelar i intresseföretag	2017	2016	2017	2016
Ingående/utgående balans	2 004	2 004	2 003	2 003

	Koncernen		Moderbolaget	
Fordran intresseföretag	2017	2016	2017	2016
Ingående balans	–	500	–	500
Omklassifierat till kortfristig fordran	–	-500	–	-500
Utgående balans	0	0	0	0

	Moderbolaget	
Andelar i dotterbolag	2017	2016
Ingående /utgående balans	15 647	15 647

	Moderbolaget	
Andra långfristiga värdepapper	2017	2016
Ingående balans	2	2
Avyttring under året	-2	–
Utgående balans	0	2

	Moderbolaget	
Andra långfristiga fordringar	2017	2016
Ingående balans	24 510	109
Förändring under året	10 954	24 401
Utgående balans	35 464	24 510

Not 10 Andelar i intresseföretag

	Antal aktier	Kapitalandel i %	Bokfört värde
Uppgift om företaget			
Nynäshamns Mark AB	2 000	50	2 003
Org.nr 556314-3113, säte Nynäshamn			

Not 11 Aktier och andelar i dotterbolag

	Kapitalandel i %	Bokfört värde
Uppgift om företaget		
Kapellskärs Hamn AB, Org.nr 556189-1010, säte Stockholm	91	6 165
Nynäshamns Hamn AB Org.nr 556038-0882, säte Nynäshamn	100	9 482
Utgående balans		15 647

Not 12 Andra värdepapper, koncernen och moderbolaget

Uppgift om företaget	Bokfört värde 2017	Bokfört värde 2016
Sjöfartens analysinstitut	–	2
Utgående balans	0	2

Not 13 Större periodiseringsposter

	Koncernen		Moderbolaget	
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	2017	2016	2017	2016
Upplupna intäkter	49 352	40 378	42 715	40 378
Diverse förutbetalda kostnader	24 490	23 085	23 976	16 970
Utgående balans	73 842	63 463	66 691	57 348

	Koncernen		Moderbolaget	
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	2017	2016	2017	2016
Förutbetalda lokal- o markhyror	52 765	52 688	53 004	52 944
Semesterlöneskuld	9 909	11 081	8 851	10 236
Upplupna rabatter till kunder	36 775	26 926	30 885	21 955
Upplupna sociala avgifter	6 167	3 305	5 572	2 923
Upplupna övr löner och ersättn	2 244	3 297	1 845	3 038
Upplupna el och vattenkostnader	2 973	3 411	2 973	3 411
Upplupna räntekostnader	48	98	48	98
EU-bidrag Värtaprojektet, 77,5% Sthlms stad*	–	48 543	–	48 543
EU-bidrag Värtaprojektet, elanslutning	2 767	2 216	2 216	2 216
Stora projekt: Värtahamnen och Kapellskär	–	77 975	–	45 127
Diverse periodiseringsposter	10 815	8 470	10 669	7 764
Utgående balans	124 463	238 010	116 063	198 255

*EU-bidraget är beviljat på totalt EUR 14 048 000. 77,5 procent av Värtaprojektet finansieras av exploateringskontoret, Stockholms stad. Under 2017 betalades EU-bidraget ut till exploateringskontoret.

Not 14 Övriga fordringar

	Koncernen		Moderbolaget	
	2017	2016	2017	2016
Övriga fordringar	55 630	39 414	50 548	26 011
Fakturerad övriga fordringar, Exploateringskontoret avseende Värtanprojektet	–	225 718	–	225 718
Utgående balans	55 630	265 132	50 548	251 729

Not 15 Antal anställda, löner och ersättningar

	2017		2016	
	Antal anställda	Varav män	Antal anställda	Varav män
Medeltalet anställda				
Moderbolaget Stockholm	149	106	152	104
Dotterföretag Norrtälje	18	17	14	14
Koncernen totalt	167	123	166	118

Forts. not 15

Sjukfrånvaro	Koncernen		Moderbolaget	
	2017	2016	2017	2016
Total sjukfrånvaro, %	2,2	3,7	2,1	3,5
– långtidssjukfrånvaro	–	–	–	–
– anställda -29 år	2,3	1,0	2,4	1,0
– anställda 30-49 år	1,5	3,1	1,4	3,2
– anställda 50 år-	2,9	4,6	2,7	4,4

Ingen uppgift för individer som är långtidssjukskrivna under 2017 och 2016 då gruppen i det intervallet består av 10 anställda eller färre.

Könsfördelning bland ledande befattningshavare	2017		2016	
	Kvinnor %	Män %	Kvinnor %	Män %
Moderbolaget				
Styrelse	44,4	55,6	44,4	55,6
Verkställande direktör	–	100,0	–	100,0
Övriga ledande befattningshavare	37,5	62,5	37,5	62,5

Löner, andra ersättningar och sociala avgifter	2017		2016	
	Löner och andra ersättningar	Sociala kostnader (varav pensionskostnader)	Löner och andra ersättningar	Sociala kostnader (varav pensionskostnader)
Moderbolag	98 601	46 633 (14613)	93 520	50 969 (17654)
Dotterbolag	9 847	3 860 (767)	8 043	3 129 (576)
Koncernen totalt	108 448	50 493 (15380)	101 563	54 098 (18230)

Pensionsavsättning och pensionskostnader styrelse och vd		2017	2016
Moderbolag		521	550
Koncernen totalt		521	550

Pensionsplaner fördelning, inkl VD	2017		2016	
	Förmånsbestämd	Premiebestämd	Förmånsbestämd	Premiebestämd
Moderbolag	10 055	4 558	10 380	7 274
Dotterbolag	335	432	168	408
Koncernen totalt	10 390	4 990	10 548	7 682

Löner och andra ersättningar fördelade mellan styrelseledamöter m.fl. och andra anställda	2017		2016	
	Styrelse och verkställande direktör	Övriga anställda	Styrelse och verkställande direktör	Övriga anställda
Moderbolag	2 031	96 570	1 967	91 553
Dotterbolag	116	9 731	–	8 043
Koncernen totalt	2 147	106 301	1 967	99 596

Not 16 Förmåner till ledande befattningshavare

Verkställande direktören i moderbolaget har under året uppburit lön och ersättningar med 1 376 Tkr (1 303). Några ersättningar för uppdrag i dotterbolagen har inte utgått. VD:s pensionsvillkor följer allmän ITP-plan. Vid uppsägning gäller en ömsesidig uppsägningstid om sex (6) månader. Om uppsägning sker från bolagets sida har VD också rätt till ett vederlag motsvarande 24 månadslöner vid uppsägningstidens utgång.

Not 17 Ersättning till revisorer

	Koncernen		Moderbolaget	
	2017	2016	2017	2016
Revisionsuppdrag Ernst & Young	392	360	369	337

Med revisionsuppdrag avses granskning av årsredovisningen och bokföringen samt styrelsens och verkställande direktörens förvaltning, övriga arbetsuppgifter som det ankommer på bolagets revisorer att utföra samt rådgivning eller annat biträde som föranleds av iakttagelser vid sådan granskning eller genomförande av sådana övriga arbetsuppgifter. Allt annat är andra uppdrag.

Not 18 Avsättningar

Avsättningar för pensioner

Pensionsavsättningarna avser åtaganden enligt PA-KL-avtalet.

	Koncernen		Moderbolaget	
	2017	2016	2017	2016
Ingående balans	5 087	6 303	5 087	6 303
Avsättning pension enl PA-KL-avtalet	462	462	462	462
Avgränsad inbetalning PA-KL-avtalet	–	-1 889	–	-1 889
Avsättning personal	700	–	700	–
Pensionsavsättning VD	219	211	219	211
Utgående balans	6 468	5 087	6 468	5 087

Avsättning för uppskjuten skatteskuld

Avser uppskjuten skatt i obeskattade reserver

	Koncernen	
	2017	2016
Ingående balans	2 909	3 698
Periodens avsättningar	1 617	-789
Utgående balans	4 526	2 909

Avsättning för uppskjuten skatteskuld

Avser uppskjuten skatt av övergång K3

	Koncernen		Moderbolaget	
	2017	2016	2017	2016
Ingående balans	2 009	2 009	1 745	1 745
Periodens avsättningar	–	–	-1	–
Utgående balans	2 009	2 009	1 744	1 745

Övriga avsättningar	Koncernen		Moderbolaget	
	2017	2016	2017	2016
Ingående balans	5 000	–	5 000	–
Reservering tvist muddring Norvik	22 500	–	22 500	–
Avvecklingskostnad containerutrustning	–	5 000	–	5 000
Utgående balans	27 500	5 000	27 500	5 000

Not 19 Leasingavtal

Operationell leasing		2017	2016
<i>Framtida erhållna minimileaseavgifter</i>			
Förfaller till betalning inom ett år		146 975	156 917
Förfaller senare än ett men inom fem år		191 494	45 288
Förfaller till betalning senare än fem år		12 980	38 421
Summa		351 449	240 626
Under perioden erhållna variabla leasingavgifter	20 260		10 134

Forts. not 19

Stockholms Hamnar hyr ut lokaler. Hyrorna är till största delen fasta men även omsättningsbaserade hyror förekommer. Avtalade leasingintäkter avseende befintliga kontrakt förfaller till betalning enligt specifierad not. 42 procent av hyresvärdet på 351 499 000 kr förfaller till betalning inom närmaste 12 månader, 54 procent mellan två och fem år samt 4 procent senare än fem år.

Operationell leasing	2017	2016
<i>Framtida erlagda minimileaseavgifter</i>		
Förfaller till betalning inom ett år	7 680	6 016
Förfaller senare än ett men inom fem år	4 991	8 979
Förfaller till betalning senare än fem år	–	–
Summa	12 671	14 995

Under perioden erlagda variabla leasingavgifter	7 954	6 912
--	--------------	--------------

Stockholms Hamnar är leasagare genom operationella leasingavtal avseende truckar samt bilar. Framtida minimileaseavgifter avseende icke uppsägningsbara operationella leasingavtal förfaller enligt specifierad not.

Not 20 Koncernkonto

Koncernen har ett koncernkontosystem med en checkkredit som uppgår till 4 500 000 Tkr, varav 4 494 000 Tkr avser moderbolaget.

Not 21 Uppgift moderbolag

Stockholms Hamn AB är moderbolag i koncernen Stockholms Hamnar. Bolaget är dotterbolag till Stockholms Stadshus AB, organisationsnummer 556415-1727, med säte i Stockholm, som är moderbolag för hela koncernen. Koncernredovisning upprättas av samtliga moderbolag.

Not 22 Bokslutsdisposition

Vid bolagsstämman för 2017 föreslår styrelsen till bolagsstämman 2017 att någon utdelning inte lämnas till aktieägaren. Inget koncernbidrag lämnas eller erhålls under 2017.

Not 23 Avdragsregler för interna räntor

Riksdagen beslutade i slutet av 2012 om ytterligare begränsningar för avdrag för koncerninter-na räntor i huvudsyfte att förhindra kapitalflykt till utlandet med skatteplanering. Stockholms stad och koncernen Stockholms Stadshus AB har sedan beslutet sökt besked hur stadens bolag ska förhålla sig till Skatteverkets tolkningar.

Stockholms Hamn AB har yrkat att koncerninterna räntekostnader är avdragsgilla i lämnade deklARATIONER som avser inkomståren 2014-2016. Skatteverket fattade i december 2016 ett slutligt omprövningsbeslut för inkomståret 2014. Beslutet innebär att en begränsad del av räntekostnaderna anses vara avdragsgilla.

Skatteverket fattade i december 2017 ett slutligt omprövningsbeslut för inkomståret 2015. Även detta beslut innebär att en begränsad del av räntekostnaderna anses vara avdragsgilla.

Stockholms Hamn AB har sedan tidigare reserverat kostnader för 2014-2016 för utökade skattekostnader till följd av Skatteverkets beslut. Även för bokslut 2017 har Stockholms Hamn AB reserverat kostnader genom en bedömning av hur den princip som Skatteverket tidigare använt påverkar inkomståret 2017.

Vad avser Skatteverkets omprövningsbeslut för inkomståren 2014-2015 vill Stockholms Hamn AB få en rättslig prövning av dessa och besluten har därför överklagats.

Not 24 Ställda säkerheter och eventalförpliktelser

Företaget har inga ställda säkerheter eller eventalförpliktelser.

Not 25 Händelser efter balansdag

Inga händelser av väsentlig betydelse för företaget har inträffat efter räkenskapsårets slut.

Not 26 Vinstdisposition

Förslag till vinstdisposition, till årsstämmans förfogande står i moderbolaget:	
Balanserade vinstmedel	458 393 302 kr
Årets resultat	72 237 157 kr
Summa	530 630 459 kr

Styrelsen föreslår att ovanstående belopp disponeras enligt följande:

Till ny räkning förs	530 630 459 kr
-----------------------------	-----------------------

Stockholm den 15 mars 2018

Stefan Hansson
ORDFÖRANDE

Jonas Nilsson

Ida Karlbom

Sebastian Panzar

Anders Djerf

Anton Lindqvist

Ann-Katrin Åslund

Lars Jilmstad

Ulla Sjöbergh

Johan Castwall
VERKSTÄLLANDE DIREKTÖR

Revisionsberättelse

Till bolagsstämman i Stockholms Hamn AB,
org.nr 556008-1647

RAPPORT OM ÅRSREDOVISNINGEN OCH KONCERNREDOVISNINGEN

Uttalanden

Jag har utfört en revision av årsredovisning-
en och koncernredovisningen för Stock-
holms Hamn AB för räkenskapsåret 2017.
Bolagets årsredovisning och koncernredo-
visning ingår på sidorna 52–66 i detta doku-
ment, med undantag för hållbarhetsrappor-
ten på sidorna 54–55.

Enligt min uppfattning har årsredovisningen
och koncernredovisningen upprättats i en-
lighet med årsredovisningslagen och ger en
i alla väsentliga avseenden rättvisande bild
av moderbolagets och koncernens finansiell
ställning per den 31 december 2017 och
av dessas finansiella resultat och kassa-
flöden för året enligt årsredovisningslagen.
Mina uttalanden omfattar inte hållbarhets-
rapporten på sidorna 54–55. Förvaltningsbe-
rättelsen är förenlig med årsredovisningens
och koncernredovisningens övriga delar.

Jag tillstyrker därför att bolagsstämman fast-
ställer resultaträkningen och balansräkning-
en för moderbolaget och koncernen.

Grund för uttalanden

Jag har utfört revisionen enligt International
Standards on Auditing (ISA) och god revi-
sionssed i Sverige. Mitt ansvar enligt dessa
standarder beskrivs närmare i avsnittet Revi-
sorns ansvar. Jag är oberoende i förhållande
till moderbolaget och koncernen enligt god
revisorssed i Sverige och har i övrigt fullgjort
mitt yrkesetiska ansvar enligt dessa krav.

Jag anser att de revisionsbevis jag har in-
hämtat är tillräckliga och ändamålsenliga
som grund för mina uttalanden.

Annan information än årsredovisningen och koncernredovisningen

Detta dokument innehåller även annan in-
formation än årsredovisningen och koncern-
redovisningen och återfinns på sidorna 2-51
samt 54-55. Det är styrelsen och verkstäl-
lande direktören som har ansvaret för den
andra informationen.

Mitt uttalande avseende årsredovisning-
en och koncernredovisningen omfattar inte
denna information och jag gör inget uttalan-
de med bestyrkande avseende denna andra
information.

I samband med min revision av årsredovis-
ningen och koncernredovisningen är det mitt
ansvar att läsa den information som iden-
tifieras ovan och överväga om informatio-
nen i väsentlig utsträckning är oförenlig med
årsredovisningen och koncernredovisningen.

Vid denna genomgång beaktar jag även den
kunskap jag i övrigt inhämtat under revision-
en samt bedömer om informationen i övrigt
verkar innehålla väsentliga felaktigheter.

Om jag, baserat på det arbete som har ut-
förs avseende denna information, drar slut-
satsen att den andra informationen innehåll-
er en väsentlig felaktighet, är jag skyldig att
rapportera detta. Jag har inget att rapporte-
ra i det avseendet.

Styrelsens och verkställande direktörens ansvar

Det är styrelsen och verkställande direktö-
ren som har ansvaret för att årsredovisning-
en och koncernredovisningen upprättas och
att de ger en rättvisande bild enligt årsre-
dovisningslagen. Styrelsen och verkställan-
de direktören ansvarar även för den interna
kontroll som de bedömer är nödvändig för
att upprätta en årsredovisning och kon-
cernredovisning som inte innehåller några
väsentliga felaktigheter, vare sig dessa beror
på oegentligheter eller på fel.

Vid upprättandet av årsredovisningen och
koncernredovisningen ansvarar styrelsen
och verkställande direktören för bedömning-
en av bolagets och koncernens förmåga att
fortsätta verksamheten. De upplyser, när så
är tillämpligt, om förhållanden som kan på-
verka förmågan att fortsätta verksamheten
och att använda antagandet om fortsatt

drift. Antagandet om fortsatt drift tillämpas
dock inte om styrelsen och verkställande
direktören avser att likvidera bolaget, upp-
höra med verksamheten eller inte har något
realistiskt alternativ till att göra något av
detta.

Revisorns ansvar

Mina mål är att uppnå en rimlig grad av
säkerhet om att årsredovisningen och kon-
cernredovisningen som helhet inte innehåll-
er några väsentliga felaktigheter, vare sig
dessa beror på oegentligheter eller på fel,
och att lämna en revisionsberättelse som
innehåller mina uttalanden. Rimlig säkerhet
är en hög grad av säkerhet, men är ingen
garanti för att en revision som utförs enligt
ISA och god revisionssed i Sverige alltid
kommer att upptäcka en väsentlig felaktig-
het om en sådan finns. Felaktigheter kan
uppträda på grund av oegentligheter eller fel
och anses vara väsentliga om de enskilt
eller tillsammans rimligen kan förväntas
påverka de ekonomiska beslut som använ-
dare fattar med grund i årsredovisningen
och koncernredovisningen.

Som del av en revision enligt ISA använder jag professionellt omdöme och har en professionellt skeptisk inställning under hela revisionen. Dessutom:

- identifierar och bedömer jag riskerna för väsentliga felaktigheter i årsredovisningen och koncernredovisningen, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på fel, utformar och utför granskningsåtgärder bland annat utifrån dessa risker och inhämtar revisionsbevis som är tillräckliga och ändamålsenliga för att utgöra en grund för mina uttalanden. Risker för att inte upptäcka en väsentlig felaktighet till följd av oegentligheter är högre än för en väsentlig felaktighet som beror på fel, eftersom oegentligheter kan innefatta agerande i maskopi, förfalskning, avsiktliga utelämnanden, felaktig information eller åsidosättande av intern kontroll.
- skaffar jag mig en förståelse av den del av bolagets interna kontroll som har betydelse för min revision för att utforma granskningsåtgärder som är lämpliga med hänsyn till omständigheterna, men inte för att uttala mig om effektiviteten i den interna kontrollen.
- utvärderar jag lämpligheten i de redovisningsprinciper som används och rimligheten i styrelsens och verkställande direktörens uppskattningar i redovisningen och tillhörande upplysningar.
- drar jag en slutsats om lämpligheten i att styrelsen och verkställande direktören använder antagandet om fortsatt drift vid upprättandet av årsredovisningen och koncernredovisningen. Jag drar också en slutsats, med grund i de inhämtade revisionsbevisen, om det finns någon väsentlig osäkerhetsfaktor som avser sådana händelser eller förhållanden som kan leda till betydande tvivel om bolagets och koncernens förmåga att fortsätta verksamheten. Om jag drar slutsatsen att det finns en väsentlig osäkerhetsfaktor, måste jag i revisionsberättelsen fästa uppmärksamheten på upplysningarna i årsredovisningen och koncernredovisningen om den väsentliga osäkerhetsfaktorn eller, om sådana upplysningar är otillräckliga, modifiera uttalandet om årsredovisningen och koncernredovisningen. Mina slutsatser baseras på de revisionsbevis som inhämtas fram till datumet för revisionsberättelsen. Dock kan framtida händelser eller förhållanden göra att ett bolag och en koncern inte längre kan fortsätta verksamheten.
- utvärderar jag den övergripande presentationen, strukturen och innehållet i årsredovisningen och koncernredovisningen, däribland upplysningarna, och om årsredovisningen och koncernredovisningen återger de underliggande transaktionerna och händelserna på ett sätt som ger en rättvisande bild.

- inhämtar jag tillräckliga och ändamålsenliga revisionsbevis avseende den finansiella informationen för enheterna eller affärsaktiviteterna inom koncernen för att göra ett uttalande avseende koncernredovisningen. Jag ansvarar för styrning, övervakning och utförande av koncernrevisionen. Jag är ensam ansvarig för mina uttalanden.

Jag måste informera styrelsen om bland annat revisionens planerade omfattning och inriktning samt tidpunkten för den. Jag måste också informera om betydelsefulla iakttagelser under revisionen, däribland de eventuella betydande brister i den interna kontrollen som jag identifierat.

RAPPORT OM ANDRA KRAV ENLIGT LAGAR OCH ANDRA FÖRFATTNINGAR

Uttalanden

Utöver min revision av årsredovisningen och koncernredovisningen har jag även utfört en revision av styrelsens och verkställande direktörens förvaltning för Stockholms Hamn AB för räkenskapsåret 2017 samt av förslaget till dispositioner beträffande bolagets vinst eller förlust.

Jag tillstyrker att bolagsstämman disponerar vinsten enligt förslaget i förvaltningsberättelsen och beviljar styrelsens ledamöter och verkställande direktören ansvarsfrihet för räkenskapsåret.

Grund för uttalanden

Jag har utfört revisionen enligt god revisions sed i Sverige. Mitt ansvar enligt denna beskrivs närmare i avsnittet Revisorns ansvar. Jag är oberoende i förhållande till moderbolaget och koncernen enligt god revisors sed i Sverige och har i övrigt fullgjort mitt yrkesetiska ansvar enligt dessa krav.

Jag anser att de revisionsbevis jag har inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för mina uttalanden.

Styrelsens och verkställande direktörens ansvar

Det är styrelsen som har ansvaret för förslaget till dispositioner beträffande bolagets vinst eller förlust. Vid förslag till utdelning innefattar detta bland annat en bedömning av om utdelningen är försvarlig med hänsyn till de krav som bolagets och koncernens verksamhetsart, omfattning och risker ställer på storleken av moderbolagets och koncernens egna kapital, konsolideringsbehov, likviditet och ställning i övrigt.

Styrelsen ansvarar för bolagets organisation och förvaltningen av bolagets angelägenheter. Detta innefattar bland annat att fortlöpande bedöma bolagets och koncernens ekonomiska situation och att tillse att bolagets organisation är utformad så att bokföringen, medelsförvaltningen och bolagets ekonomiska angelägenheter i övrigt kontrolleras på ett betryggande sätt. Den verkställande direktören ska sköta den löpande

förvaltningen enligt styrelsens riktlinjer och anvisningar och bland annat vidta de åtgärder som är nödvändiga för att bolagets bokföring ska fullgöras i överensstämmelse med lag och för att medelsförvaltningen ska skötas på ett betryggande sätt.

Revisorns ansvar

Mitt mål beträffande revisionen av förvaltningen, och därmed mitt uttalande om ansvarsfrihet, är att inhämta revisionsbevis för att med en rimlig grad av säkerhet kunna bedöma om någon styrelseledamot eller verkställande direktören i något väsentligt avseende:

- företagit någon åtgärd eller gjort sig skyldig till någon försummelse som kan föranleda ersättningsskyldighet mot bolaget, eller
- på något annat sätt handlat i strid med aktiebolagslagen, årsredovisningslagen eller bolagsordningen.

Mitt mål beträffande revisionen av förslaget till dispositioner av bolagets vinst eller förlust, och därmed mitt uttalande om detta, är att med rimlig grad av säkerhet bedöma om förslaget är förenligt med aktiebolagslagen.

Rimlig säkerhet är en hög grad av säkerhet, men ingen garanti för att en revision som utförs enligt god revisionssed i Sverige alltid kommer att upptäcka åtgärder eller försummelser som kan föranleda ersättningsskyldighet mot bolaget, eller att ett förslag till dispositioner av bolagets vinst eller förlust inte är förenligt med aktiebolagslagen.

Som en del av en revision enligt god revisionssed i Sverige använder jag professionellt omdöme och har en professionellt skeptisk inställning under hela revisionen. Granskningen av förvaltningen och förslaget till dispositioner av bolagets vinst eller förlust grundar sig främst på revisionen av räkenskaperna. Vilka tillkommande granskningsåtgärder som utförs baseras på min professionella bedömning med utgångspunkt i risk och väsentlighet. Det innebär att jag fokuserar granskningen på sådana åtgärder, områden och förhållanden som är väsentliga för verksamheten och där avsteg och överträdelser skulle ha särskild betydelse för bolagets situation. Jag går igenom och prövar fattade beslut, beslutsunderlag, vidtagna åtgärder och andra förhållanden som är relevanta för mitt uttalande om ansvarsfrihet. Som underlag för mitt uttalande om styrelsens förslag till dispositioner beträffande bolagets vinst eller förlust har jag granskat om förslaget är förenligt med aktiebolagslagen.

Min granskning har skett enligt FARs rekommendation RevR 12 Revisorns yttrande om den lagstadgade hållbarhetsrapporten. Detta innebär att min granskning av hållbarhetsrapporten har en annan inriktning och en väsentligt mindre omfattning jämfört med den inriktning och omfattning som en revision enligt International Standards on Auditing och god revisionssed i Sverige har. Jag anser att denna granskning ger mig tillräcklig grund för mitt uttalande.

En hållbarhetsrapport har upprättats.

Stockholm den 19 mars 2018

Jesper Nilsson
Auktoriserad revisor
Ernst & Young AB

Revisorns yttrande avseende den lagstadgade hållbarhetsrapporten

Det är styrelsen som har ansvaret för hållbarhetsrapporten på sidorna 54–55 och för att den är upprättad i enlighet med årsredovisningslagen.

Granskningsrapport

Till bolagsstämman i Stockholms Hamn AB,
org.nr 556008-1647

Jag, av fullmäktige i Stockholms stad utsedd
lekmannarevisor, har granskat Stockholms
Hamn AB:s verksamhet under 2017.

Styrelse och VD ansvarar för att verksam-
heten bedrivs enligt gällande bolagsordning,
ägardirektiv och beslut samt de lagar och
föreskrifter som gäller för verksamheten.

Lekmannarevisorns ansvar är att granska
verksamhet och intern kontroll samt pröva
om verksamheten bedrivits enligt fullmäk-
tiges uppdrag och mål samt de lagar och
föreskrifter som gäller för verksamheten.

En sammanfattande redogörelse för den
utförda granskningen har redovisats i en
särskild granskningspromemoria som har
överlämnats till bolagets styrelse.

Granskningen har utförts enligt aktiebolags-
lagen, kommunallagen, god revisionssed i
kommunal verksamhet och kommunens revi-
sionsreglemente samt utifrån bolagsordning
och fastställda ägardirektiv. Granskningen har
genomförts med den inriktning och omfatt-
ning som behövs för att ge rimlig grund för
min bedömning.

Jag bedömer sammantaget att bolagets verk-
samhet har skötts på ett ändamålsenligt och
från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt
samt att bolagets interna kontroll har varit till-
räcklig.

Stockholm den 6 februari 2018

Eva Lundberg

Av kommunfullmäktige i Stockholms stad
utsedd lekmannarevisor

Adresser

Stockholms Hamn AB, huvudkontor
Besöksadress: Magasin 2, Frihamngatan 21-23
Box 27314, 102 54 Stockholm
Telefon 08-670 26 00
info@stockholmshamn.se

Nynäshamns Hamn AB
Skytten Hälls väg 10, 149 25 Nynäshamn
Telefon 08-670 26 00
info@stockholmshamn.se

Kapellskärs Hamn AB
Kapellskär, 760 15 Gräddö
Telefon 08-670 26 00
info@stockholmshamn.se

Produktion: HURRA! (www.hurra.se)

Huvudfotografer:
Per-Erik Adamsson (verksamhet och omslag),
Fredrik Hjerling (vd, styrelse och ledningsgrupp).

Övriga bilder:
Matton, bild sid 3.
Visit Stockholm/Jann Lipka, bild på Thomas Andersson sid. 25.
Niklas Björling, bild på Bob Page sid. 27, Cecilia Aronsson sid. 31,
interiörbild sid 32 samt bild på Mattias Sandell sid. 33.

Illustrationer: HURRA!

STOCKHOLMS HAMNAR
MAGASIN 2, FRIHAMNSGATAN 21-23, BOX 27314, 102 54 STOCKHOLM
TELEFON 08-670 26 00
www.stockholmshamn.se info@stockholmshamn.se

